

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์
ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ

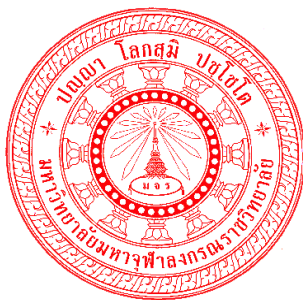
Organizing music therapy and prayer activities to create a mood
of children with special needs Baan Rien chaipreeya, Huai Rai
Sub - district, Khon Sawan District Chaiyaphum Province

โดย

นายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์
วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 800766204

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

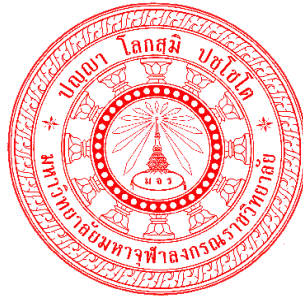
การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์
ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ

Organizing music therapy and prayer activities to create a mood
of children with special needs Baan Rien chaipreeya, Huai Rai
Sub - district, Khon Sawan District Chaiyaphum Province

โดย

นายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์
วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
MCU RS 800766204
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Organizing music therapy and prayer activities to create a mood
of children with special needs Baan Rien chaipreeya, Huai Rai
Sub - district, Khon Sawan District Chaiyaphum Province

By

Mr. Sanchai Chaisakunwong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Chaiyaphum Campus

B.E. 2566

Research Project Funded by Chaiyaphum Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 800766204

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์
ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย: นายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๖

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ๒. เพื่อพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ๓. เพื่อประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ๔ กลุ่ม เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเขตอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๘ คน ครูผู้สอนดนตรี จำนวน ๑ คน วิทยากรธรรมศึกษา จำนวน ๑ คน ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ คน ในการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัยพบว่า

สำหรับผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าแสดงออก ขอบอยุ่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.13

สำหรับครูการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.13

ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.88 หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง ไม่รู้จักการรอคอย ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ มีค่าเฉลี่ยเท่า คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.38

สำหรับครูสอนดนตรี (บันทึกหลังการสอน) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.50 ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.38 ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25

สำหรับวิทยากรธรรมศึกษา (บันทึกหลังการสอน) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

Research Title: Organizing music therapy and prayer activities to create a mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Sub - district, Khon Sawan District Chaiphum Province

Researchers: Mr.Sanchai Chaisakunwong

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Chaiphum Buddhist College

Fiscal Year: 2565/2022

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

This research has three objectives: 1. To study the problem of teaching and learning management. To develop the behavior of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiphum Province 2. To develop music and prayer activities To develop the behavior of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiphum Province 3. To evaluate music and prayer activities. To develop the behavior of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiphum Province This research is both quantitative and qualitative research. By distributing questionnaires and interviews from the population and 4 sample groups, children with special needs. In Khon Sawan District Chaiphum Province, 8 people, 1 music teacher, 1 Dharma education lecturer, 1 special education center teacher, in organizing music therapy and prayer activities to build the mood of children with special needs at home. Dear Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiphum Province.

The research results found that For parents Organizing music therapy and prayer activities In building the mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiphum Province For parents, the opinion that the child's behavior was standing up and walking around was calculated as an average of 3.75, not daring to speak, speaking very little or not showing any emotional response when having a conversation. Calculated as an average of 2.75. Don't know how to wait. Calculated as an average of 2.63, easily irritated when dissatisfied, calculated as an average of 2.75, does not dare to express himself, likes to stay still, does not like to participate in activities. Calculated as an average of

2.50. Aggressive, destroying things when angry. Calculated as an average of 2.50, self-centered crying Calculated as an average of 2.13

For special education teachers Organizing music therapy and prayer activities In building the mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiyaphum Province For parents, there was an opinion that the child's behavior was getting up and walking around, with an average of 3.13, not daring to express himself, likes to stay still, does not like to participate in activities. Calculated as an average of 2.88. Easily irritated when dissatisfied. Calculated as an average of 2.75. Not brave enough to speak. Talks very little or not showing any emotional response when having a conversation Calculated as an average of 2.50, self-centered crying I don't know how to wait. Aggressive, destroying things when angry. has the same average Calculated as an average of 2.38.

For music teachers (Recording after teaching) Organizing music therapy and prayer activities. In building the mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiyaphum Province For parents, there was an opinion that the child's behavior would be getting up and walking around, calculated as an average of 2.75, easily irritated when dissatisfied, calculated as an average of 4.50, crying and being self-centered. Calculated as an average of 2.75, not daring to speak, speaking very little or not showing any emotional response when having a conversation. calculated as average 2.63 Don't know how to wait. Calculated as an average of 2.50. Aggressive, destroying things when angry. Calculated as an average of 2.38, does not dare to express himself, likes to stay still, does not like to participate in activities Calculated as an average of 2.25.

For Dhamma Studies lecturers (Recording after teaching) Organizing music therapy and prayer activities. In building the mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiyaphum Province For parents, there is an opinion that their child's behavior will Self-centered crying Calculated as an average of 2.75. Aggressive, destroying things when angry. Calculated as an average of 2.75, not daring to speak, speaking very little or not showing any emotional response when having a conversation. Calculated as an average of 2.75. Don't know how to wait. Calculated as an average of 2.63. Get up and walk around. Calculated as an average of 2.50. Do not dare to express yourself. Like to stay still. Do not like to participate in activities. Calculated as an average of 2.50, indicating that organizing music therapy and prayer activities In building the mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiyaphum Province That makes children have better overall emotional behavior.

It shows that organizing music therapy and prayer activities In building the mood of children with special needs Baan Rian Chaipreeya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District Chaiyaphum Province That makes children have better overall emotional behavior.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ได้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจงานวิจัยเล่มนี้ ซึ่งประกอบด้วย พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ๆ ที่อ่าน ตรวจสอบประเมินงานวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนถึงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ติดตามให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาตลอดการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าและประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขงานตามลำดับ

ขอกราบนมัสการขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้วิจัยและ ขอขอบคุณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อการศึกษาวิจัยทั้งวิทยากรธรรมศึกษา ครูผู้สอนดนตรี ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ และ ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเขตอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ และท่านที่มีส่วนช่วยให้ งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

บุญกุศลและประโยชน์ใด ๆ อันจะมีจากงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัย ขออุทิศบุญกุศลและ ประโยชน์นั้นๆ ให้แก่มารดาบิดา และครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจ รวมทั้งผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

นายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์

ผู้วิจัย

วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ ปัญหาวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
๑.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๙
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับดนตรีบำบัด.....	๙
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสวดมนต์.....	๓๓
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการทำวัตร-สวดมนต์.....	๓๖
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๗๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๗๓
๓.๒ พื้นที่องค์กรที่ทำการวิจัย.....	๗๖
๓.๓ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	๗๖
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย.....	๗๖
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๗๙
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๙

บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๘๒
๔.๑ สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน.....	๘๒
๔.๒ พัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์.....	๘๕
๔.๓ ประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์.....	๘๖
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๑๐๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๐๐
๕.๒ อภิปรายผล.....	๑๐๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๐๓
บรรณานุกรม.....	๑๐๕
ภาคผนวก.....	๑๐๙
ผนวก ก หนังสือแนะนำ.....	๑๑๐
ผนวก ข แบบสอบถาม.....	๑๑๖
ผนวก ค ภาพประกอบ.....	๑๓๖
ผนวก จ รายชื่อผู้ให้ข้อมูล.....	๑๔๙
ผนวก ประวัติผู้วิจัย.....	๑๕๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ปัจจุบันการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษมีวิธีการที่หลากหลาย หนึ่งในนั้นคือการใช้กิจกรรมดนตรีบำบัด ดนตรีใช้เป็นเครื่องมือในการรักษามานานหลายศตวรรษ ธรรมชาติของดนตรีที่ไร้พรมแดน มีได้หลากหลายรูปแบบ ทำให้เข้ากับคนได้อย่างไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติและศาสนา ดนตรีช่วยในการรักษาปัญหาทางร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะท่านจะฟังดนตรีประเภทใด ลูกทุ่ง ลูกกรุง หรือ ดนตรีคลาสสิก (classical music) ดนตรีกระตุ้นสมองเกือบทุกส่วน เช่น ส่วน auditory (การได้ยิน), motor cortex (เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของแขน ขา ใบหน้า) limbic system (อารมณ์ จิตใจ การตระหนักรู้ ความเข้าใจ และความจำ) ทั้งนี้กิจกรรมดนตรีบำบัดไม่ได้มีวัตถุประสงค์ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีพัฒนาการทางด้านดนตรีเป็นหลัก แต่เพื่อพัฒนาด้านอื่นได้แก่ด้านร่างกาย ด้านทักษะทางสังคม จิตใจอารมณ์ ด้านการเรียนรู้และทักษะในด้านการสื่อสารเพื่อให้อยู่ในร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการพัฒนาการในด้านต่างๆ เช่นความล่าช้าทางพัฒนาการด้านสังคม การสื่อความหมาย ภาษาและจินตนาการ มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างชัดเจน เนื่องจากการทำหน้าที่สมองบางส่วนผิดปกติ มีปัญหาการใช้ความคิด สติปัญญาและการรับรู้ ซึ่งมีผลทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ไม่ดีเท่าที่ควร มีปัญหาในการสื่อสาร การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะฉะนั้นเด็กประเภทนี้จึงควรได้รับการดูแลและช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ได้ศึกษาจากผลการวิจัย ยังพบด้วยว่าการฟังดนตรี ช่วยลดอาการปวดแบบเรื้อรังได้ถึงร้อยละ ๒๑ และลดภาวะซึมเศร้าได้ถึงร้อยละ ๒๕ นอกจากนี้ยังช่วยให้อารมณ์สงบ และช่วยบำบัดอาการนอนไม่หลับ ดนตรีบำบัดช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ เช่น ช่วยเพิ่มความมั่นใจ และการกล้าแสดงออก เด็กที่มีปัญหาด้านการพูด อาจใช้ดนตรีกระตุ้นให้เด็กสามารถพูดและฟังได้ดีขึ้น ช่วยเด็กให้เรียนรู้ในการฝึกควบคุมอารมณ์ของตนเอง ช่วยให้เกิดจินตนาการ และการฝึกคิดวิเคราะห์ พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว การทำงานสอดประสานกันของอวัยวะส่วนต่างๆ เช่น ตาและมือ และยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ การฝึกหัดเล่นดนตรีอย่างสม่ำเสมอ

ช่วยให้เกิดระเบียบวินัย เกิดความความมานะพยายามและความอดทน ซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จ คือสามารถเล่นดนตรีที่ต้องการได้ แม้ว่าการใช้ดนตรีบำบัด ส่วนใหญ่จะให้ผลลัพธ์ที่ดีแต่ไม่ควรใช้ดนตรีบำบัดเพียงอย่างเดียวในการรักษาในรายที่มีอาการค่อนข้างรุนแรง การรักษารูปแบบอื่นๆ เช่นการใช้ยา การทำกายภาพบำบัดหรือจิตบำบัด ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน การใช้ดนตรีบำบัดจะให้ผลดีมากขึ้นน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความชอบดนตรี และสภาวะทางร่างกายและจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทำให้การตอบสนองต่อการใช้ดนตรีบำบัดแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการใช้นักดนตรีบำบัด (music therapist) ที่ผ่านการศึกษาด้านดนตรีบำบัด จึงมีความสำคัญ นักดนตรีบำบัดจะต้องพิจารณาถึงความชอบทางดนตรี ประสบการณ์ทางดนตรี สภาวะแวดล้อม และสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้รับการบำบัด ประกอบการรักษา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและยั่งยืน^๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าดนตรีบำบัดนั้นเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยปรับสภาพทางด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการส่งเสริมด้านพัฒนาการทางพฤติกรรมของเด็กพิเศษ จึงได้มีการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ขึ้นในบ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันดนตรีบำบัดได้ถูกนำมาใช้เพื่อรักษาผู้ป่วยหรือพัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย จิตใจ ความคิด และทักษะทางสังคมอย่างแพร่หลาย ถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ช่วยให้คนที่ต้องการยกระดับคุณภาพจิตใจให้ดีขึ้น สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ที่อยากเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการรักษาโรค เพราะดนตรีบำบัดไม่สามารถรักษาคนป่วยให้หายจากโรคได้ เพียงแต่ดนตรีจะช่วยให้คนที่ได้ฟังหรือคนที่รับการบำบัดอยู่มีอารมณ์ร่วม เกิดสัมพันธภาพในการบำบัดที่ร่วมไปกับดนตรีที่ฟังอยู่หลายครั้งที่เรามักจะได้ยินว่าดนตรีเปรียบเสมือนภาษากลางที่ช่วยทำหน้าที่สื่อสารถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนเล่นดนตรี คนแต่งเพลง คนร้อง หรือคนฟังทุกคนสามารถเชื่อมโยงกันได้หมดจากดนตรีทำความเข้าใจการใช้ “ดนตรีบำบัด” ดนตรีบำบัดได้รับความนิยมมาเป็นระยะเวลาช้านาน ในทางการแพทย์ดนตรีบำบัดถูกนำมาใช้เป็นระยะเวลาช้านาน โดยมีความเชื่อกันว่าดนตรีจะช่วยให้คนฟังผ่อนคลายจากอาการเจ็บป่วยและจากความกังวล หรือลดความเครียด นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องของการฟังดนตรีบำบัดของผู้ป่วยก่อนที่จะเข้ารับการรักษา

^๑ จิรภรณ์ อังวิทย์ธรรม, ข้อดีของดนตรีบำบัด, ภาควิชาเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๖.

ช่วยลดความเครียดและความกังวลได้ ฮอโมนที่เกี่ยวข้องกับความเครียดลดลงมากกว่าการใช้ยาลดความเครียด การฟังดนตรียังช่วยลดภาวะซึมเศร้าได้อีกด้วย โดยช่วยปรับให้อารมณ์สงบขึ้นทำให้ออนหลับง่ายขึ้น เรียกได้ว่าดนตรีบำบัดเปรียบเหมือนยาที่มีผลกับจิตใจ ช่วยกระตุ้นสมอง ปรับระดับ Cortisol ฮอโมนที่เกี่ยวข้องกับความเครียดให้คนฟังรู้สึกผ่อนคลายได้ ดนตรีที่ใช้บำบัดนั้นไม่ได้ถูกจำกัดว่าจะต้องเพลงบรรเลง หรือเสียงธรรมชาติเท่านั้น เพลงทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นคลาสสิก แร็ป ลูกทุ่ง ฮิปฮอป ฯลฯ ก็ช่วยให้ผ่อนคลายได้หมด ขึ้นอยู่กับความชอบใครฟังเพลงอะไรแล้วรู้สึกร่วมไปกับเพลงที่ฟังมากกว่า ^๒ ดนตรีบำบัด เป็นการใช้กิจกรรมดนตรีไม่ว่าจะเป็น การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี วิเคราะห์เนื้อเพลง เต็มประกอบเพลง และกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ อีกมากมาย มาส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านการสื่อสารและด้านสติปัญญา ดนตรีบำบัดไม่ใช่การเรียนการสอนดนตรี ผู้รับบริการไม่จำเป็นต้องมีทักษะดนตรีมาก่อน ดนตรีบำบัดจึงเหมาะกับคนทุกช่วงอายุ อาการ และระดับความสามารถ โดยนักดนตรีบำบัดที่จบด้านดนตรีบำบัดโดยตรงจะเป็นผู้ประเมินและวางแผนกิจกรรมดนตรีบำบัดให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับบริการแต่ละบุคคล

ส่วนดนตรีบำบัดสำหรับเด็ก นักดนตรีบำบัดจะทำการประเมิน และเลือกใช้ดนตรี หรือกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมที่สุดกับเด็ก โดยคำนึงถึงความต้องการเฉพาะบุคคล ซึ่งประโยชน์ของดนตรีที่มีต่อเด็ก ๆ ได้แก่ ดนตรีจะช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัยของเด็ก ดนตรีช่วยสร้างประสบการณ์และแรงบันดาลใจในการเข้ารับการบำบัดด้วยความสนุกสนาน ดนตรีให้ความรู้สึกลอดภัยในการเข้ารับบริการ ดนตรีบำบัดช่วยกระตุ้นทักษะทางด้านสติปัญญา ความคิด และความจำ ดนตรีบำบัดช่วยให้เด็ก ๆ จัดการกับความเครียด และความกังวลที่เกิดขึ้นได้ ดนตรีบำบัดช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการแสดงออก มีการสื่อสารและการเคลื่อนไหวของร่างกายที่ดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ควรจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการพฤติกรรมด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนารูปแบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่หลากหลายสนับสนุนให้เกิดการบำบัดฟื้นฟูทางด้านปัญญา สังคมและด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ได้มีการจัดโครงการกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ขึ้นในบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิขึ้น และได้เห็น

^๒ <https://www.paolohospital.com/th-TH/phahol/Article/Details>.

พฤติกรรมของเด็กในระหว่างการจัดกิจกรรมว่าเด็กที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละครั้งนั้นจะมีการตอบสนอง เรียนรู้ได้ไม่เหมือนกันซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ควรจะได้รับการส่งเสริมในด้านทักษะการเล่นดนตรีควบคู่กับการสวดมนต์ก่อนการเรียนดนตรีในแต่ละครั้ง เพื่อให้เด็กได้มีสมาธิ จดจ่อกับการเรียนดนตรี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางดนตรีเพิ่มขึ้น เกิดความรู้สึภาคภูมิใจกระตุ้นการรับรู้ เสริมสร้างสมาธิ และกระตุ้นประสาทสัมผัสการรับรู้ของเด็ก อยู่ในอารมณ์สงบ ผ่อนคลายความตึงเครียด ลดความวิตกกังวล เสริมสร้างสมาธิ และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อันจะส่งผลต่อการการเจริญเติบโตของเด็กเป็นกำลังสำคัญของสังคมและประเทศชาติต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๒.๒ เพื่อพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๒.๓ เพื่อประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิมีอะไรบ้าง

๑.๓.๒ มีแนวทางพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ อย่างไรบ้าง

๑.๓.๓ มีรูปแบบที่จะมีการประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิต่อไปอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษา “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ” ได้แบ่งขอบเขตของการวิจัยออกเป็น ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้ดนตรีบำบัด เขียววิทยากรที่มีความรู้ด้านดนตรี มาสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของบ้านเรียนชัยปรีญา ซึ่งมีผู้ปกครองได้ให้เด็กที่อยู่ในความดูแลมาเรียนดนตรีบำบัด ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ วันละ ๓ ชั่วโมงซึ่งได้จัดกิจกรรมต่อเนื่องเป็นเวลา ๒๔ วัน เรียนรู้ตั้งแต่เริ่มเรียนรู้ตั้งแต่ ให้รู้จักชนิดดนตรี กิจกรรมเข้าจังหวะ การร้องเพลง การท่องจำโน้ตเพลง จนถึงให้เด็กสามารถเล่นเป็นเพลงอย่างง่ายได้ ก่อนเรียนดนตรีจะมีกิจกรรมการสวดมนต์ ซึ่งได้เชิญพระวิทยากรธรรมศึกษามาแนะนำในการนั่งสมาธิ สวดมนต์ทุกครั้ง เพื่อให้เด็กมีสมาธิก่อนเรียนดนตรี ทำให้เด็กมีอารมณ์ใจเย็น มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ อยู่ภายใต้กำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในเขตอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเขตอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๘ คน ครูผู้สอนดนตรี จำนวน ๑ คน วิทยากรธรรมศึกษา จำนวน ๑ คน ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ คน รวมเป็นจำนวน ๑๑ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตระยะเวลา

ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม - กันยายน ๒๕๖๖

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การจัดกิจกรรม หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ดนตรีบำบัด หมายถึง เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ประกอบในการเรียนการสอนครั้งนี้ เพื่อใช้ชนิดของดนตรีในการบำบัด สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

กิจกรรมการสวดมนต์ หมายถึง การให้เด็กได้ฝึกสวดมนต์ก่อนเรียนดนตรีทุกครั้ง การสวดมนต์ คำบูชาพระรัตนตรัย อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะคะวา, พุทัง ะคะคะวันตัง อภิวิทาเทมิ สวากขาโต ะคะคะวะตา อัมโม, อัมมังนะมัสสามิ สุปะฏิปปันโน ะคะคะวะโต สวาระกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ

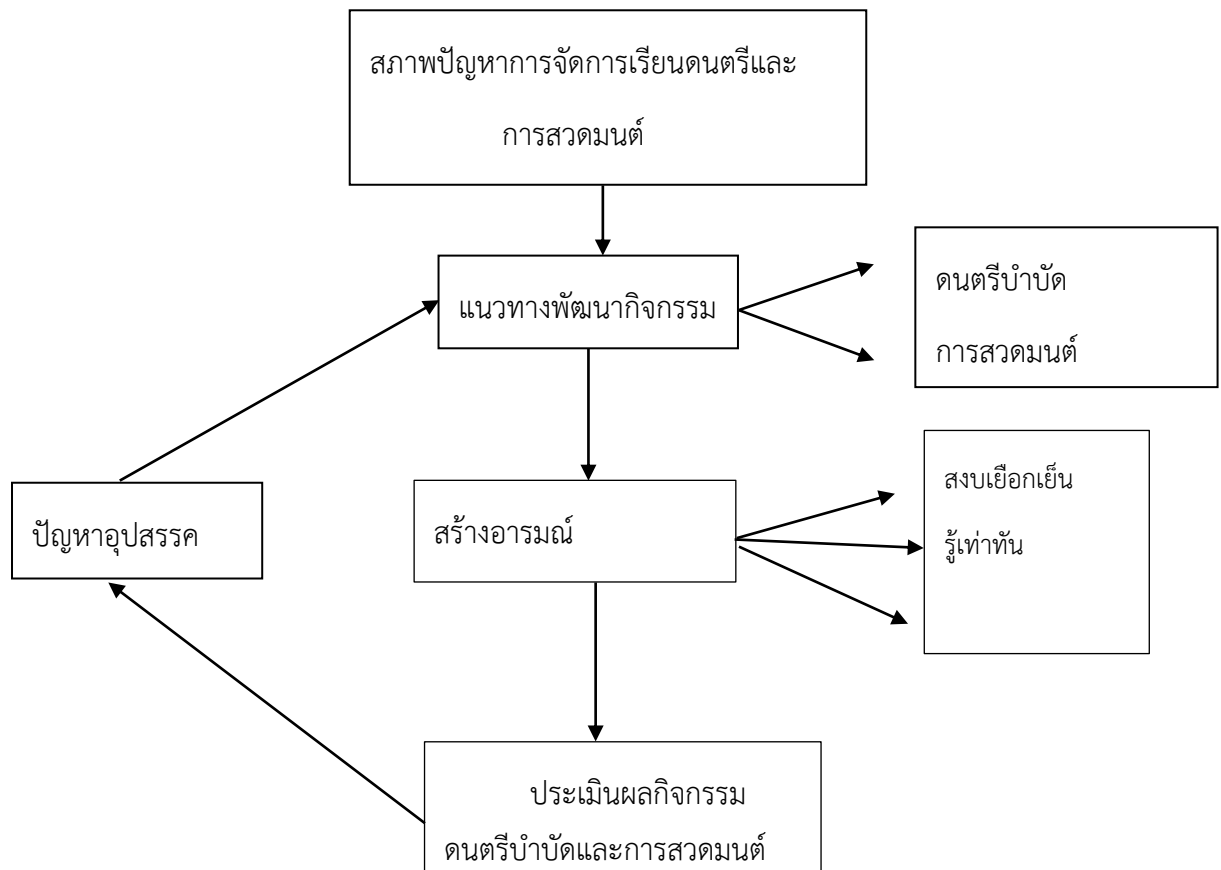
การสร้างอารมณ์ หมายถึง การที่ทำให้เด็กมีอารมณ์ดี มีส่วนร่วม มีความพร้อมที่จะเรียนรู้

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร รวมถึงพฤติกรรมด้านอารมณ์ มีภาวะเรียนรู้ช้า มีภาวะแอลดี เด็กสมาธิสั้น

บ้านเรียนชัยปรีญา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบโฮมสคูลหรือที่เรียกว่าบ้านเรียนเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว ซึ่งจัดการศึกษาให้กับเด็กชายชัยรัตน์ ไชยสกุลวงศ์ ในระดับประถมศึกษา โดยให้นางสาวรัชณี จุลทะหว่า มารดา ผู้ขออนุญาตและเป็นผู้จัดการศึกษา ตามที่ศธ.๐๔๐๓๘/๑๔๓๙ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑) โดยใช้ชื่อ บ้านเรียนชัยปรีญา ยื่นขออนุญาต ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ทางเขตพื้นที่การศึกษาฯ อนุมัติให้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ โดยได้รับความเห็นชอบจากศึกษาธิการจังหวัดผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสมัยนายธนชน มุทาพร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

๑.๖ กรอบแนวความคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบที่ ๑.๑ กรอบแนวความคิดการวิจัย

๑.๗. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยนี้ มีประโยชน์ดังต่อไปนี้

๑.๗.๑ ได้รู้สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๒ ได้พัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๓ ได้ประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑.๗.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ ศูนย์การศึกษาพิเศษศูนย์อำเภอคอนสวรรค์ นำผลวิจัยที่ได้รับนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๒.๑ ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ

๒.๑.๒ งานทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์

๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดนตรีบำบัด

๒.๒.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับดนตรีบำบัด

๒.๑.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ

ลักษณะของเด็กพิเศษ

คือเป็นเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ เช่นสติปัญญา การเรียนรู้ อารมณ์ การเข้าสังคม นอกจากคำว่าเด็กพิเศษแล้ว อาจพบคำอื่นๆ ที่มีความหมายเช่นเดียวกันหรือใกล้เคียงกันเช่นคำว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” “ children with special needs” “special children”และ “exceptional children” เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันการแยกแยะอาการผิดปกติของเด็กพิเศษออกเป็นหลายประเภทเช่นดาวน์ซินโดรม (down syndrome) การบกพร่องทางการเรียนรู้ (learning disorder) อาการหูหนวกหรือบกพร่องในการได้ยิน (deaf or hard of hearing) ตาบอดหรือบกพร่องการมองเห็น (blind or visually handicapped) เด็กพิการทางกาย (physically handicapped) เด็กที่มีความสามารถพิเศษ (gifted) เด็กพิเศษคือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อ การดำเนินชีวิตในสังคมทั่วไปอาจทำสิ่งต่างๆ ได้เป็นบางส่วน ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือสมองที่เป็นมา^๑ แต่กำเนิด

^๑ เบญจา ชลธารนนท์, *รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ*. (กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก , ๒๕๓๘), หน้า ๑.

เด็กประเภทนี้ต้องการดูแลเป็นพิเศษในหลายด้านทั้งในการรักษาพยาบาล การบริหารทางสังคมและด้านการศึกษา^๕ เด็กพิเศษมีความเจริญเติบโตและพัฒนาการในด้านต่างๆ แตกต่างไปจากเด็กปกติ ทำให้เด็กเหล่านี้อาจเรียนร่วมกับเด็กอื่น ๆ ได้อย่างไม่เต็มที่นัก จึงจำเป็นต้องให้บริการต่างๆ เพิ่มเติม^๕ เด็กพิเศษไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ดังเช่นเด็กปกติทั่วไป การจัดการเรียนการสอนจึงควรมีรูปแบบที่พิเศษ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความบกพร่องและประเภทของเด็ก ฉะนั้นการให้การศึกษาแก่เด็กพิเศษจึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการและการประเมินผล^๖ โดยเด็กทั้งหมดนี้ต่างก็ต้องการการจัดการศึกษาและบริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพของพวกเขาให้สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้^๗

จากความหมายเด็กพิเศษ สรุปได้ว่าเด็กพิเศษคือเด็กที่มีลักษณะพิเศษด้านใดด้านหนึ่งที่มีแตกต่างไปจากเด็กปกติทั่วไปเช่นด้านร่างกาย ทักษะทางสังคม อารมณ์และสติปัญญา ทำให้เด็กประเภทนี้ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ทั้งทางด้านกาย การศึกษาและการบำบัดในด้านต่างๆ ให้เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ การพัฒนาช่วยเหลือเด็กพิเศษมีหลากหลายวิธีหนึ่งในนั้นคือดนตรีบำบัดก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กพิเศษได้ทั้งทางสังคม อารมณ์และสติปัญญาเนื่องจากดนตรีสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ได้

ประโยชน์ของดนตรีต่อมนุษย์

ดนตรีมีประโยชน์ต่อมนุษย์หลากหลายด้าน ช่วยให้บรรเทาอาการป่วยในมนุษย์ ตลอดจนสามารถกระตุ้นพัฒนาการในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้และทักษะทางด้านการสื่อสาร ซึ่งจะแยกได้ดังนี้

๑. ดนตรีในด้านทักษะทางสังคม เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงสังคมช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล^๘ การเล่นหรือการทำกิจกรรมเป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นธรรมชาติของเด็ก

^๕ สวัสดิ์ ริญเจริญ, **นิทานทำให้เด็กฉลาด**. วารสารศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๑๔ (๒): เมษายน-มิถุนายน. ๒๕๔๙, หน้า ๒๙-๓๒.

^๕ สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม, **วิจัยทางการศึกษา**. (กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๒๑.

^๖ ผดุง อารยะวิญญู, **การเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**, (กรุงเทพฯ: ราชไทยเพรส. ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

^๗ นงนุช เพชรบุญวัฒน์, **ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ**, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕.

^๘ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, **การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ**, กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๐.

การที่ทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน กับการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนคือความสุขที่เด็กจะได้รับและ
 ดนตรีช่วยให้เด็กบางคนที่มีปัญหาในการเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ดีขึ้น เพราะเด็กได้ร่วมปฏิบัติ
 กิจกรรมดนตรีกับครูและเพื่อน ดนตรีทำให้เด็กหัวเราะหัวเราะน้อยลง ลดความรู้สึกที่ตนเองเป็นเด็กแปลก
 แยกในสังคม ทำให้เด็กรู้สึกเป็นปกติมากขึ้น เด็กได้แสดงกิจกรรมดนตรีบนเวทีทำให้ได้รับคำชมจากพ่อ
 แม่ ครูเพื่อนและสังคมทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและมีความพยายามทำกิจกรรมดนตรีร่วมกับผู้อื่น
 ในบางครั้ง^๙ เพราะฉะนั้นการทำกิจกรรมดนตรีจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เข้าสังคม ได้เรียนรู้การใช้ชีวิต
 ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้เรียนรู้ข้อผิดพลาดในการทะเลาะกับเพื่อนการแย่งเครื่องดนตรีและการ
 กระทบกระทั่งกัน ตลอดจนได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันการร่วมมือ
 กันปฏิบัติกิจกรรมด้วยกันอย่างเป็นมิตร ทำให้เห็นคุณค่าในการอยู่ร่วมกับคนในสังคม

๒. ดนตรีด้านจิตใจและอารมณ์ ดนตรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับอารมณ์ ช่วยผ่อนคลาย
 ความตึงเครียด^{๑๐} ทำให้เด็กลดความวิตกกังวล ลดความกลัวทำให้เกิดอารมณ์และจินตนาการ
 เพลิดเพลินไปกับเสียงดนตรี จึงรู้สึกสดชื่น ผ่อนคลายและสนุกสนานเพราะดนตรีช่วยกระตุ้นการหลั่ง
 สารแห่งความสุขจากสมองได้ นอกจากนี้การฟังเพลงช่วยทำให้สุขภาพจิตดี ช่วยบรรเทาอาการของ
 ผู้ป่วยจิตเภทได้^{๑๑}

๓. ดนตรีด้านร่างกาย ดนตรีสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราการเต้นการหายใจ
 อัตราการเต้นของชีพจร ความดันโลหิต การตอบสนองของม่านตา ความตึงตัวของกล้ามเนื้อและการ
 ไหลเวียนของเลือดได้ ช่วยกระตุ้นการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติ ระบบกล้ามเนื้อ ทำให้สมอง
 หลั่งสารแห่งความสุขเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวด เพิ่มกำลังในการเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยนิยมใช้
 ในการฟื้นฟูสุขภาพคนทั่วไป พัฒนาคุณภาพชีวิต ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และเด็กพิเศษเป็นต้น
 ดนตรีช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากเคลื่อนไหวร่างกาย เด็กมักชอบเต้นรำตามไปเสียงเพลง ดนตรีช่วยให้
 เด็กสนุกสนานเพลิดเพลินในการเคลื่อนไหวทำให้พัฒนากล้ามเนื้อและการทำงานประสานกันของ
 กล้ามเนื้อ

๔. ดนตรีด้านการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาการสมอง ทำให้เรียนรู้ รับรู้และเกิดความจำได้ดี
 โดยเฉพาะเด็กในวัย ๔-๗ ขวบ ซึ่งประสาทฟังกำลังพัฒนาเต็มที่ ทำให้เกิดสติ ความรู้สึกนึกคิดที่ดี ช่วย
 ให้มีสติสัมปชัญญะเสริมสร้างสมาธิ การรับรู้สภาพความจริง ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และ

^๙ ธวัชชัย นาควงษ์, การสอนดนตรีสำหรับเด็ก, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓.

^{๑๐} ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สมุทรปราการ : โรงพิมพ์ที่
 เอส อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๖๔), หน้า ๒๑.

^{๑๑} เสาวนีย์ สังขโสภณ, ดนตรีบำบัด ,วารสารพยาบาล, ๒๕๔๑, หน้า ๗, ๒๕.

เสริมสร้างสติปัญญา นอกจากนี้ยังให้มองโลกในเชิงบวกอีกด้วย สำหรับกลุ่มเด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น หรือเด็กที่มีการเรียนไม่ค่อยดีนัก เมื่อได้รับการบำบัดด้วยเสียงดนตรีทำให้เด็กมีประสิทธิภาพการเรียนที่ดีขึ้น ก้าวหน้าขึ้นและมีผลการเรียนที่ดีมากขึ้น^{๑๒}

๕. ดนตรีด้านทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร เสียงดนตรีช่วยพัฒนาการสื่อภาษาและทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น^{๑๓} สามารถนำมาช่วยเสริมและกระตุ้นการพูดและการสื่อสารได้ อีกทั้งยังสามารถสอนให้เด็กเรียนรู้คำนาม กริยา หรือวลี ผ่านบทเพลงสั้น ๆ และทำท่าทางได้^{๑๔} การบำบัดด้วยเสียงจากการร้องเพลง สวดมนต์และการใช้เสียงพูด ช่วยให้ผู้รับการบำบัดได้ผ่อนคลายความเครียด หลีกเลี่ยงการซึมเศร้า ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการสื่อสารด้วยการพูด อันเป็นปัญหาหลักของกลุ่มเด็กพิเศษ ช่วยให้การหายใจมีจังหวะที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพูด ไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องในการสื่อสารทุกประเภท การฝึกพูดและแก้ไขการพูดล้วนต้องพึ่งการบำบัดด้วยเสียงหรือดนตรีเป็นสำคัญ อีกประการหนึ่ง ดนตรีทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น สามารถเข้าใจกันโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการร่วมกิจกรรมกัน และเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะพัฒนาเป็นภาษาพูดที่ดีได้ต่อไป^{๑๕} ดนตรีช่วยสนับสนุนการฟังซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นในการพัฒนาทางด้านภาษา ความสนใจในเพลงอันไพเราะช่วยให้เด็กตั้งใจฟังมากขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อเด็กสนุกสนานกับดนตรีก็ทำให้อยากส่งเสียงร้องออกมาด้วยตนเอง ดนตรีช่วยให้เด็กที่อยู่ในวัยก่อนพูดได้รู้จักเพลงร้องแล้วเกิดการเลียนแบบคำร้อง ส่วนเด็กในวัยฝึกพูดก็จะทำให้เข้าใจความหมายของคำ และเสียงที่ผันไปตามทำนองสูงต่ำได้มากขึ้น^{๑๖}

จากการศึกษาประโยชน์ของดนตรีที่มีต่อมนุษย์นั้นมีหลายด้าน ที่จะช่วยเพิ่มพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านทักษะทางสังคม อารมณ์ จิตใจ ด้านร่างกาย การเรียนรู้และทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ดนตรีจึงได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเสริมสร้างในการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยน รักษา และ

^{๑๒} สถิติธรรม เพ็ญสุข, *อัจฉริยะอย่างไอน์สไตน์ด้วยเสียงดนตรี*, (กรุงเทพฯ ปัญญาชน, ๒๕๕๕), หน้า ๑๒, ๑๖.

^{๑๓} อ่างแล้ว, *อัจฉริยะอย่างไอน์สไตน์ด้วยเสียงดนตรี*, (กรุงเทพฯ ปัญญาชน, ๒๕๕๕), หน้า ๑๒-๑๖.

^{๑๔} ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, *การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (สมุทรปราการ : โรงพิมพ์ทีเอส อินเทอร์เน็ต, ๒๕๖๔), หน้า ๒๐.

^{๑๕} ศรียา นิยมธรรม, *ศาสตร์แห่งการบำบัดทางเลือกนครปฐม*, บริษัท ไอ คิว .บุ๊ค.เซ็นเตอร์ จำกัด , ๒๕๕๕. หน้า ๕๒-๕๓.

^{๑๖} ธวัชชัย นาควงษ์, *การสอนดนตรีสำหรับเด็ก*. (กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๖๒.

พัฒนาผู้ที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องต่าง ๆ เช่นผู้ป่วยที่รักษาอยู่ในโรงพยาบาล ผู้พิการ เด็กพิเศษ เป็นต้น ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน จึงได้นำดนตรีมาใช้ในลักษณะที่เรียกว่าดนตรีบำบัดอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

รูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด

การนำดนตรีไปใช้เยียวยาผู้ป่วยหรือผู้ที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ โดยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด ควรมีการคำนึงถึงลักษณะของการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทนั้น ๆ^{๑๗} ได้แบ่งลักษณะการบำบัดออกเป็น ๓ ประเภทไว้ดังนี้

๑. ดนตรีบำบัดประเภทรายบุคคล ใช้สำหรับผู้ป่วยที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ เช่น

ผู้ป่วยที่มีความบกพร่องและพิการทางร่างกายจนไม่อาจเข้ากิจกรรมกลุ่มกับผู้อื่นได้เช่น บกพร่องเรื่องการรับรู้ การฟัง การอ่าน ตลอดจนผู้ป่วยที่มีปัญหาอื่น ๆ เช่นผู้ป่วยประเภทหลักหนีจากสังคม ผู้ป่วยจิตเภทบางประเภทและผู้ป่วยที่มีอาการหวาดระแวง เป็นต้น

๒. ดนตรีบำบัดประเภทกลุ่ม ใช้ในกรณีผู้ป่วยผู้ที่สามารถควบคุมได้ สามารถรับรู้ เชื้อฟัง ปฏิบัติตามคำแนะนำและสามารถเข้ากลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้ แม้ว่าบางครั้งอาจมีความเป็นส่วนตัวสูงและแยกตัวออกจากกลุ่มอยู่บ้าง ซึ่งผู้จัดกิจกรรมดนตรีบำบัดอาจต้องพิจารณาและตัดสินใจว่าควรนำผู้ป่วยคนไหนเข้ากลุ่มได้หรือไม่หรือไม่ได้ โดยที่สังเกตจากพฤติกรรมของผู้ป่วยร่วมกับการตัดสินใจของผู้ควบคุมดูแลที่รู้ประวัติและพฤติกรรมผู้ป่วยเป็นอย่างดี

๓. ดนตรีบำบัดประเภทรายบุคคลและกลุ่มผสมกัน ใช้ในกรณีที่ผู้ป่วยมีปัญหาบกพร่องแตกต่างจากผู้ป่วยรายอื่น แต่สามารถเข้ากลุ่มได้ และในขณะเดียวกันก็ต้องการความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลในเรื่องเทคนิคบางประการของการเล่นเครื่องดนตรี การออกเสียง การอ่าน เป็นต้น กระบวนการรักษาเป็นกลุ่มเป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับสถานในโรงพยาบาลมากที่สุดทั้งด้านเวลาและบุคลากรเป็นผลดีที่ผู้ป่วยได้มีโอกาสสัมผัสกับบรรยากาศที่มีประโยชน์กับผู้ป่วยในด้านการเข้าสังคมได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดในการศึกษาพิเศษโดยที่แอดเลอร์^{๑๘} อธิบายไว้มีดังต่อไปนี้

^{๑๗} ทรงฤทธิ์ ศรีสารคาม, ดนตรีบำบัด.นนทบุรี: สัมปชัญญะ, ๒๕๕๙, หน้า ๖๐-๖๒.

^{๑๘} Adler, R. F. (2006). Goals and treatment objectives, settings, and service delivery models for the school age years. In M. E. Humpal & C. Colwell (Eas.), Effective clinical practice in music therapy: Early childhood and school age educational settings. Silver Spring, MD: American Music Therapy Association.

๑. ดนตรีบำบัดแบบตัวต่อตัว (one-on-one sessions) เป็นการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด เด็กพิเศษเป็นรายบุคคล มักเป็นการจัดกิจกรรมเสริมนอกเวลาเรียน โดยแยกเด็กออกมาบำบัดเดี่ยวทีละคน โดยจัดกิจกรรมสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละประมาณ ๔๕-๖๐ นาที หรือสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง ๆ ละ ๓๐ นาที ทั้งนี้ขึ้นกับเป้าหมายในการพัฒนาแต่ละคน การบำบัดในลักษณะนี้มีตอบสนองการพัฒนาเฉพาะบุคคลได้ดี ทำให้เกิดผลลัพธ์ของการพัฒนาเด็กที่รวดเร็วกว่าการบำบัดแบบกลุ่ม

๒. ดนตรีบำบัดแบบกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ (small and large group) เป็นการจัดกิจกรรมแบบกลุ่ม โดยที่นักบำบัดควรจัดกลุ่มเด็กตามระดับความสามารถและพื้นฐานความต้องการในระดับเดียวกัน รวมทั้งตามเป้าหมายและจุดประสงค์ของการบำบัดเดียวกัน ซึ่งการบำบัดในลักษณะนี้คาดหวังให้เด็กมีพัฒนาการในการเรียนรู้และเกื้อหนุนให้เกิดทักษะทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันของเด็กทุกคนในกลุ่ม

๓. ดนตรีบำบัดในชั้นเรียนรวม (inclusive classroom) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนชั้นเรียนเช่นเดียวกับเด็กปกติได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมและเรียนรู้ไปพร้อมกัน โดยนักดนตรีบำบัดจะต้องพิจารณานักเรียนเป็นรายบุคคลเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้นักดนตรีบำบัดต้องทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นเช่น ครู ผู้ปกครอง นักวิชาการศึกษาพิเศษ เป็นต้น ทั้งเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดต่อเด็กพิเศษตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

๔. ดนตรีบำบัดแบบกลุ่มบูรณาการ (integrated group – music experiences) คือ

กิจกรรมดนตรีที่มีการแสดงร่วมกับผู้อื่นเช่น การขับร้องประสานเสียง การบรรเลงรวมวงแสดงละครร้อง เป็นต้น โดยกิจกรรมแสดงดนตรีต่าง ๆ นั้นมีการจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในโรงเรียนอยู่เป็นประจำ นักดนตรีบำบัดมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนเด็กทุกคนให้ขึ้นเวทีการแสดงดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเปิดโอกาสและเสริมแรงให้กับเด็กพิเศษได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจอีกด้วย

สรุปได้ว่าการที่จะนำดนตรีบำบัดมาใช้นั้น ความสำคัญของการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดคือทำให้ผู้จัดได้ออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับการบำบัด กิจกรรมดนตรีบำบัดที่จัดขึ้น จะต้องคำนึงถึงเรื่องลักษณะของการจัดแล้ว ยังต้องคำนึงถึงวิธีการที่ใช้ในการบำบัดอีกด้วย ซึ่งการบำบัดด้วยดนตรีมีหลายวิธีการ เช่นการฟังดนตรีสดที่ผู้บรรเลงโดยผู้รับการบำบัดอาจมีส่วนร่วมในการร้องเพลงด้วย การฟังดนตรีสำเร็จรูปจากสื่อต่าง ๆ การบำบัดด้วยการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรี เป็นต้น การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดสำหรับเด็กพิเศษที่มีความน่าสนใจคือการใช้กิจกรรมดนตรี

ให้เหมาะสมกับความพิการของแต่ละประเภทและเป็นแรงเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็ก

เริ่มตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับรองวิชาดนตรีให้อยู่ในหลักสูตร เนื่องจากเห็นว่าดนตรีช่วยสนับสนุนศาสตร์อื่นและส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันกับผู้อื่น ช่วยเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของคน ช่วยส่งเสริมจริยธรรม พัฒนาสุขภาพร่างกายและจิตใจ ทั้งช่วยทำให้การสอนภาษาและวิชาสังคมศาสตร์สนุกสนานมากขึ้น อีกไม่นานวิชาดนตรีได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสำคัญเป็นของตัวเอง และบทบาทสำคัญของวิชาดนตรีคือการทำให้มนุษย์แต่ละคนในสังคมมีรสนิยมในการฟังเพลงที่ดี ดังนั้นวงการศึกษาก็จัดวิชาดนตรีไว้ในกลุ่มของวิชาศิลปะแม้ว่าการศึกษาจะพยายามนำดนตรีไปช่วยในการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ แต่วิชาดนตรีก็มีเนื้อหาสาระที่มีความสำคัญและรายละเอียดมาก^{๑๙}

ดนตรีเป็นวิชาการที่มีความสำคัญที่ช่วยสร้างและพัฒนาความมีจิตวิญญาณทางดนตรีของคนในสังคมอย่างมีแบบแผน ทำให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในฐานะผู้ฟังที่ดี รู้จักรักษาและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดนตรีที่ดี ในประเทศไทยการศึกษาดนตรีในระดับก่อนอุดมศึกษา คือ

๑.ระดับประถมศึกษาซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้มีการกล่าวถึงดนตรีเช่น การร้องเพลง การปฏิบัติเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะ เพื่อให้ได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์คือทำให้เด็กมีสนใจและมีความสุขกับจังหวะการเคลื่อนไหว

๒. ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดให้วิชาดนตรีอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย ทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ และดนตรี(โสตศิลป์) ซึ่งมีแนวทางการศึกษาดนตรีไว้ชัดเจนและค่อนข้างครบถ้วน แต่มีปัญหาเรื่องระยะเวลาการเรียนที่น้อยเกินไป^{๒๐} ระบบการศึกษาของประเทศไทย ได้แทรกซึมดนตรีไว้ในระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เช่น

^{๑๙} รัชชัย นาควงษ์, การสอนดนตรีสำหรับเด็ก, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^{๒๐} ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า๒๐-๒๑ ,๑๖๕ ,๒๕๑ ,๒๘๒.

๓.ดนตรีและเพลง ได้ถูกใช้เป็นที่สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย อังกฤษ คณิตศาสตร์ ลูกเสือ เป็นต้น ทั้งนี้ดนตรีและเพลงได้ถูกนำไปใช้เป็นที่สื่อการสอนในทุกรายวิชาอีกด้วย

๔.ดนตรีเป็นกิจกรรมชุมนุม ชมรม ที่จัดขึ้นนอกเหนือวิชาดนตรีในตารางเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น เช่น ชมรมวงดนตรีสมัยนิยม ชมรมวงดนตรีลูกทุ่ง ชมรมวงโยธา วาทิต เป็นต้น

๕.ดนตรีเป็นวิชาเรียนในกลุ่มสาระศิลปะ ซึ่งประกอบด้วย ๓ วิชาคือทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ และดนตรีเป็นการพัฒนาชีวิตและศักยภาพความเป็นเลิศของเด็ก ดนตรีจึงจำเป็นต่อชีวิตเด็ก เป็นวิชาที่เด็กทุกคนควรต้องเรียน ควรรู้และสัมผัสกับดนตรี ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย จิตใจ พัฒนาด้านสมอง สติปัญญา ความจำ พัฒนาความคิดและจินตนาการ พัฒนาอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนมีความสามารถในการแสดงออกต่อสังคมได้อย่างเหมาะสม ธรรมชาติของเด็กคือมีความชอบในเสียงต่าง ๆ ถ้าให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรี ได้ฟังดนตรี ได้ร้องเล่น เต้นรำ และเคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรีได้อย่างอิสระจะทำให้เด็กซึมซับและมีความสนใจในดนตรี ยิ่งขึ้น^{๒๑}

การสอนดนตรีให้กับเด็กเพื่อเป็นการพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพของเด็กให้สมบูรณ์ พัฒนาสมองซีกซ้ายและขวาให้เต็มศักยภาพ ช่วยพัฒนาสมองให้เต็ม พัฒนาจิตใจให้เต็มหัวใจ พัฒนาร่างกายให้แข็งแรงเต็มที่ ช่วยพัฒนาอารมณ์ให้มั่นคง พัฒนาด้านสังคมให้เป็นที่ยอมรับ ด้านสิ่งแวดล้อมให้อยู่ได้อย่างอบอุ่นและเป็นธรรมชาติ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น โดยดนตรีเป็นที่สื่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน เด็กทุกคนควรได้เรียนรู้ดนตรี^{๒๒}

การจัดการเรียนดนตรีบำบัดสำหรับเด็กและสำหรับเด็กพิเศษ

การเรียนดนตรีบำบัดสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนเด็กพิเศษได้ดี เนื่องจากสามารถสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีหลากหลายและสนุกสนาน การออกแบบกิจกรรมที่ดีของผู้สอนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ดีขึ้นได้ โดยผู้สอนหรือนักกิจกรรมควรวางแผนเป้าหมายอย่างชัดเจนว่าต้องการช่วยเหลือบำบัดเด็กในเรื่องใด ดนตรีสามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะสังคมได้ โดยช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องเรียนผ่านกิจกรรมดนตรี

^{๒๑} สุกรี เจริญสุข, ศักยภาพความเป็นเลิศทางดนตรี: ดนตรีกับเด็ก, (กรุงเทพฯ : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

^{๒๒} สุกรี เจริญสุข, คู่มือครูดนตรี: ปลูกดอกไม้ในใจ, (กรุงเทพฯ: หิริน หยาง การพิมพ์ ๒๕๕๗), หน้า

รูปแบบต่าง ๆ การละเล่นประกอบดนตรีต่าง ๆ เช่นเก้าอี้ดนตรี มอญซ่อนผ้า หรือเพลงอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทในการจัดกิจกรรมดนตรี การจัดกิจกรรมในการเรียนวิชาดนตรีบำบัดต่างก็มีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง หากแต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของวัตถุประสงค์เบื้องต้นคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีมุ่งเน้นที่จะพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางด้านดนตรีเป็นสำคัญในขณะที่การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดนั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านดนตรีโดยตรง แต่เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้บำบัดในด้านสังคม อารมณ์ จิตใจและร่างกาย

สำหรับการเรียนดนตรีให้กับเด็กพิเศษมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสาระทางดนตรี ซึ่งผู้สอนมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจลักษณะความบกพร่องของผู้เรียนอย่างดีพอและเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเหล่านี้เกิดความรู้ด้านดนตรี ส่วนการบำบัดด้วยดนตรีหมายถึงการรักษาผู้ป่วยไม่ว่าทางกายหรือทางจิตด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อหรือเครื่องมือในการบำบัดอาการป่วยเรียนรู้และทำความเข้าใจในสาระดนตรีอย่างจริงจังแต่ประการใด โดยผู้บำบัดต้องศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องสาระดนตรี การบำบัดเชิงจิตวิทยา และเรื่องทางพฤติกรรมศาสตร์ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ใช้ดนตรีบำบัดนั้น ผู้ป่วยบางคนอาจมีความสามารถที่จะเรียนรู้ดนตรีได้ ในขณะที่ผู้ป่วยบางคนใช้ประสบการณ์ดนตรีที่ตนได้รับเพื่อช่วยให้ตนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดหรือพฤติกรรมทางสังคมเท่านั้น โดยทั่วไปผู้สอนดนตรีเด็กพิเศษ จึงมิใช่ผู้ทำดนตรีบำบัดโดยตรง แต่การจัดการเรียนด้านดนตรีให้กับเด็กพิเศษ มีส่วนในการบำบัดอาการหรือพฤติกรรมบางอย่าง เนื่องจากผลของสาระดนตรี^{๒๓} และในคู่มือเด็กออทิสติก สำหรับครูยังกล่าวถึง^{๒๔} โรคอทิสติก (Autistic Disorder) หรือออทิสซึม เป็นความผิดปกติของสมองแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก โดยจะแสดงอาการผิดปกติออกมา ใน ๓ ด้านใหญ่ๆ ได้แก่

๑. ความผิดปกติทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
๒. ความผิดปกติทางภาษาและการสื่อสาร
๓. ความผิดปกติทางอารมณ์และพฤติกรรม

ความผิดปกติทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

๑. ไม่ตอบสนองต่อผู้อื่น เช่น เรียกชื่อแล้วไม่หัน ไม่สนใจฟังเวลาพูดด้วย
๒. ไม่มองหน้าไม่สบตา เวลาคนพูดด้วย หรืออาจมองหน้าสบตาน้อยมาก

^{๒๓} ณรุทธ์ สุทธจิตต์, จิตวิทยาการสอนดนตรี, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๒๔} <https://th.rajanukul.go.th/preview-4828.html>.

๓. ชอบเล่นกับสิ่งของ สนใจสิ่งของมากกว่าคน
๔. ไม่เข้ามาหาเพื่อให้กอด ไม่เข้ามาคลุกคลีกับผู้ใหญ่
๕. ชอบเล่นคนเดียว ไม่ทำอะไรร่วมกับคนอื่น เช่น เล่นหรือฟังนิทาน ร่วมกับเด็กคนอื่น
๖. ไม่รู้จักหน้าที่ของสิ่งของ เช่น เอาของเล่นมาดมแทนที่จะเล่น เหมือนเด็กทั่วไป
๗. ไม่เล่นสมมุติเช่น เล่นขายของ เล่นป้อนข้าวตุ๊กตา หรือทำท่าทาง เลียนแบบผู้ใหญ่
๘. ไม่ยิ้มให้

ความผิดปกติทางภาษาและการสื่อสาร

๑. ทำตาลอยหรือมองอย่างไร้จุดหมาย
๒. พูดซ้ำหรือไม่พูดเลย
๓. มีภาษาแปลก ๆ ที่คนอื่นฟังไม่เข้าใจ
๔. ชอบพูดทวนคำหรือประโยคที่คุณครูพูดไป
๕. ไม่ชี้นิ้วบอกเวลาอยากได้อะไร แต่จะร้องไห้หรือดึงมือผู้ใหญ่ ไปที่สิ่งนั้น

ความผิดปกติทางอารมณ์และพฤติกรรม

๑. เฉยเมย ไม่ค่อยแสดงอารมณ์
๒. ไม่รู้ จักปลอก เช่น ไม่ปลอกเวลาผู้ใหญ่ หรือเด็กคนอื่นร้องไห้ หรือเจ็บ
๓. ไม่เข้ามาขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เมื่อมีปัญหาหรือไม่มาให้ ผู้ใหญ่ปลอกใจ
๔. ปรับตัวต่อสิ่งใหม่ๆ ได้ยาก เช่น ร้องไห้เวลาเจอสถานการณ์หรือ บุคคลที่ไม่คุ้นเคย
๕. ชอบทำอะไรซ้ำๆ หากไป เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เค้าเคยทำ เค้าจะหงุดหงิดอาละวาด

ด้านนักวิชาการเพ็ญแข ลิมศิลา^{๒๕} กล่าวว่า ออทิสซึมเป็นกลุ่มอาการของโรค ที่มีความผิดปกติและบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม การสื่อสาร และมีการกระทำ ความคิด ความสนใจซ้ำๆ ซึ่งมีพฤติกรรมแบบจำเพาะปรากฏให้เห็นเป็นที่สังเกตได้ในระยะแรกของชีวิตทางรังสีกร ทองสุคติ^{๒๖} กล่าวว่าออทิสซึม (Autism) เป็นความผิดปกติของ พัฒนาการ ๓ ด้านอย่างผสมผสาน ไม่มีสูตร

^{๒๕} เพ็ญแข ลิมศิลา, Pervasive Development Disorders, วินิตดา ปยะศิลป์และพนม เกตุมาน, (บก.), ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่นเล่ม ๒, (กรุงเทพฯ : ธนาเพลส จำกัด ๒๕๕๐), หน้า ๘๗ - ๑๐๕.

^{๒๖} รังสีกร ทองสุคติ, แผนการสอนเฉพาะบุคคลเชิงใหม่, สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ ๒๕๕๑, หน้า ๖.

ตายตัวและส่งผลซึ่งกันและกัน ได้แก่ (๑) ความผิดปกติ ทางสังคมและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (๒) ความผิดปกติทางภาษาและการสื่อสาร (๓) ความผิดปกติ ทางอารมณ์และพฤติกรรมความผิดปกติเหล่านี้เกิดมาจากการทำงานที่ไม่สมดุลของสมองแบบ หนึ่งในที่เกิเกิดขึ้นในวัยเด็กก่อนอายุ ๓ ปี^{๒๗} หลักสูตรสำหรับเด็กออทิสติก เด็กออทิสติกประมาณ ๗๐% มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาาร่วมด้วย แต่ก็มีบางส่วนที่มีความสามารถพิเศษในบางด้าน จะเห็นได้ว่าเด็กออทิสติกแต่ละคนมีอาการแต่ละด้านมากน้อยแตกต่างกันไป หลักสูตรสำหรับเด็กออทิสติกควรเป็นแบบหลักสูตรเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program, IEP) ขณะเดียวกันก็มุ่งให้เด็กมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้นหลักสูตรในระดับประถมศึกษาจึงเน้นพัฒนาการเต็มที่ ส่วนมัธยมศึกษาจะเน้นความสามารถของเด็กและมุ่งให้เด็กแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ด้านนักวิชาการอุปมาพร ตรังคสมบัติ^{๒๘} ได้อธิบายการจะวินิจฉัยได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับคุณพ่อคุณแม่และคุณครูหากพบว่าเด็กของเรามีพัฒนาการช้าเกินไปหรือต่างไปจากเด็กทั่วไป ก็ไม่ควรนิ่งนอนใจ ดังนั้นสิ่งสำคัญคุณพ่อคุณแม่และคุณครูควรทราบพัฒนาการปกติของเด็ก

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กออทิสติกคือเด็กที่มีความบกพร่อง ทางพัฒนาการหลายด้านร่วมกันเนื่องจากความผิดปกติของสมองบางส่วน ทำให้เด็กมีพัฒนาการ ล่าช้าด้านสังคม ไม่สนใจบุคคล ไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกับมีพัฒนาการล่าช้า ด้านการสื่อสาร ไม่สามารถแสดงท่าทางหรือพูดสื่อความหมายกับบุคคล และมีพฤติกรรมหรือ ความสนใจหรือการกระทำซ้ำๆ จำกัด เฉพาะที่เปลี่ยนแปลงยาก พบอาการแสดงก่อนอายุ ๓๐ เดือน ในการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้หมายถึง เด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางด้านสังคม

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ณัชพร ศุภสมุทร์และคณะได้ให้ความหมาย^{๒๙} เด็กที่มีความต้องการพิเศษหมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะทางด้านพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา หรือสติปัญญา และไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ดังเช่น เด็กปกติทั่วไป รวมถึงทั้งด้านการจัดการศึกษาซึ่งต้องจัดให้มีการเรียนการสอนที่ต่างกันไปจากเด็กปกติ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของความบกพร่องของเด็กและประเภทด้วย

^{๒๗} ผดุง อารยะวิญญ, วิธีสอนเด็กออทิสติกกรุงเทพฯ, บริษัททำไทยเพรสจำกัด, ๒๕๔๖.

^{๒๘} อุปมาพร ตรังคสมบัติ, ขวัญลูกออทิสติก คู่มือสำหรับพ่อแม่ผู้ไม่ยอมแพ้, (กรุงเทพฯ ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙-๔๐.

^{๒๙} http://www.rajanukul.go.th/new/_admin/.

เบญจา ชลธารนนท์^{๓๐} กล่าวว่าบุคคลที่มีความต้องการพิเศษหมายถึง ใครก็ตามที่ไม่สามารถปฏิบัติเหมือนคนปกติและหรือชีวิตสังคมทั่วไปต้องทำเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งหรือไม่สามารถทำทั้งหมดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือสมองโดยเป็นแต่กำเนิดหรือไม่ก็ได้

ผดุง อาระวิญญู^{๓๑} ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้จึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติ ในด้านเนื้อหา วิธีการและการประเมินผล

จากการศึกษาความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สรุปได้ว่าหมายถึงเด็กที่มีความบกพร่องในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะทางด้านพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา หรือสติปัญญา

ไม่สามารถปฏิบัติเหมือนคนปกติทั่วไป การให้การศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้จึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติ ในด้านเนื้อหา วิธีการสอนและการประเมินผล เพื่อให้เด็กได้ใช้ชีวิตให้เหมือนเด็กทั่วไป ไม่เป็นปัญหาให้กับคนในสังคมชุมชนต่อไป

๒.๑.๒ งานทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการสวดมนต์

การสวดมนต์

สิ่งที่สำคัญของการเริ่มปฏิบัติกรรมฐานคือ การสวดมนต์ เป็นผลดีต่อสุขภาพโดยไม่ต้องสงสัย การสวดมนต์นอกจากจะให้ประโยชน์ทางศาสนาคือทำให้จิตเป็นสมาธิแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอย่างมากมาย ทำให้มีการผ่อนคลาย ทั้งทางกายและทางใจ นอกจากนี้ยังสามารถใช้บำบัดโรคได้ด้วย ในพระไตรปิฎกก็มีกล่าวไว้หลายเรื่องเช่นเมื่อพระมหากัสสปเถระอาพาธ พระพุทธเจ้าเสด็จมาและทรงสวดโพชฌงค์ ๗ พอทรงสวดจบพระมหากัสสปเถระก็หายอาพาธ ในทำนองเดียวกันพระโมคคัลลาน์หายอาพาธได้เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงโพชฌงค์ ๗ ให้ฟัง (พุทฺธยคิลานสูตรสังยุตตนิกาย มหาวารวรรค) แม้แต่พระพุทธเจ้าเองเมื่อทรงอาพาธ ทางโปรดให้พระมหาจุนทะสวดโพชฌงค์ ๗ ถวาย เมื่อสวดจบพระพุทธเจ้าทรงหายจากอาการประชวร(ตติยคิลานสูตร สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค)

นอกจากนี้การสวดมนต์ที่ชาวพุทธคุ้นเคยกันคือการทำวัตรเช้า-เย็น สวดมนต์แผ่เมตตา สวดคาถาพาหุงมหากาและสวดพระปริตรธรรม มีการวิจัยในการแพทย์ปัจจุบันจำนวนมากที่แสดงว่า

^{๓๐} เบญจา ชลธารนนท์, **รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ**, กรุงเทพฯ สหธรรมมิก, ๒๕๓๘.

^{๓๑} ผดุง อาระวิญญู, **การวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single Subject Design)**, I.Q.Book Center. กรุงเทพฯ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

การสวดมนต์ช่วยให้เกิดความสุข ความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่เช่นทำให้สุขภาพ จิตดีและช่วยแก้ไข ปัญหาชีวิตได้^{๓๒}

นิยามและความหมายของการทำวัตร-สวดมนต์

การทำวัตร คือการทำกิจวัตรของพระภิกษุสามเณรและ อุบาสก อุบาสิกา เป็นการทำกิจที่ต้องกระทำเป็นประจำ จนเป็นวัตรปฏิบัติเรียกสั้น ๆ ว่า ทำวัตร ภิกษุสามเณร และอุบาสก อุบาสิกา ผู้เข้าวัดรักษาศีลอุโบสถเป็นประจำ มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติประจำอย่างหนึ่งคือทำวัตร และต้องทำประจำวันละสองเวลา คือเช้ากับเย็น กิจที่ต้องทำในการทำวัตรคือ สวดบูชาพระรัตนตรัย สวดพิจารณาปัจจัยที่บริโภคน้ำตามหน้าที่ สวดเจริญกัมมัฏฐานตามสมควรและสวดอนุโมทนาทานของทายก กับสวดแผ่ส่วนกุศล ซึ่งกำหนดเป็นแบบนิยมไว้เฉพาะแต่ละวัด หรือเป็นบทสวดสามัญทั่วไป

การสวดมนต์ คือการสวดบทพุทธมนต์ต่าง ๆ ที่เป็นส่วนของพระสูตรก็มี เป็นส่วนของพระปริตรก็มี ที่เป็นส่วนเฉพาะคาถาอันนิยม กำหนดให้นำมาสวดประกอบในการสวดมนต์เป็นประจำก็มี นอกเหนือจากบทสวดทำวัตร เมื่อเรียกรวมการสวดทั้งสองนี้เข้าด้วยกันก็เรียกว่า ทำวัตรสวดมนต์^{๓๓}

ความหมายของคำว่ามนต์ สำหรับคำว่ามนต์มาจากภาษาบาลีว่า มันตะ และภาษาสันสกฤตว่า มंत्रะ หมายถึงคำพูดที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องอาศัยการสวดหรือบริกรรมพรับจึงจะทำให้เกิดอำนาจในการป้องกันเหตุต่าง ๆ ซึ่งมนต์นี้พระพุทธร่องค์ทรงชี้ให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้มิได้ถ้าขยันพรับ แต่ถ้าไม่ขยันพรับแล้วก็ไม่ศักดิ์สิทธิ์ (เป็นมลทิน) หรือเสื่อมไปได้^{๓๔} คำว่า สวดมนต์ แยกออกเป็น ๒ คำ คือ “สวด กับ มนต์” คำว่า “สวด” ได้แก่ การท่องบ่น หรือสาธยายคำสอนทางพระพุทธศาสนา การสวดพระพุทธร่องค์มีวัตถุประสงค์สองประการคือ สวดพระธรรมเพื่อรักษาพระศาสนา สวดพระปริตร เพื่อจะคุ้มครองป้องกันอันตราย^{๓๕} โดยเป็นวิธีการที่พระภิกษุทั้งหลายสวดเองบ้าง ผู้อื่นสวดให้ฟังบ้าง

ความหมายของคำว่า “มนต์”

คำว่า มนต์ มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

^{๓๒} พินิจ รัตนกุล, **ธรรมลีลา** ฉบับที่ ๘๔ เดือนพฤศจิกายน, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

^{๓๓} กรมการศาสนา, **ธรรมศึกษาชั้นโท ฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ปัจจุบัน**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๙.

^{๓๔} ธนิต อยู่โพธิ์ **อานุกรภาพพระปริตร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘ – ๑๙.

^{๓๕} สมเด็จพระมหารัชมงคลมุนี, **ตำนานพระปริตร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, ๒๕๑๑), หน้า ๑.

พระธรรมปิฎก ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมฉบับประมวลศัพท์ว่า “คำที่เชื่อถือว่าศักดิ์สิทธิ์, คำสำหรับสวด, คำสำหรับเสกเป่า (มักใช้กับศาสนาพราหมณ์)”^{๓๖} “วิปตติปฏิพาหายสพพสมปตติสิทธิยา สพพทุกขยโรควินาสาย ปริตตํ พรุถ มงคล์ ขอนิมนต์พระคุณเจ้าทั้ง หลาย สวดพระปริตรซึ่งเป็นมงคล เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อได้สมบัติทั้ง ปวง เพื่อขจัดทุกข์-ภัย-โรคทั้ง ปวงเถิด”

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า มนต์ หมายถึงคำที่ศักดิ์สิทธิ์คำเหล่านี้พระสงฆ์คัดเลือกมาจากพระไตรปิฎกซึ่งเป็นพุทธพจน์จึงเรียกว่าพุทธมนต์คือคำที่สิทธิ์ของพระองค์มีสมาธิจิตอันแน่วแน่สวดพร้อม ๆ กันเพื่อให้สมฤทธิ์ตามความหมายแห่งถ้อยคำพุทธพจน์ที่นำมาสวดนั้น ความมุ่งหมายของการสวดพระปริตรหรือปริตตานี้เป็นดังที่อุบาสกอุบาสิกาในประเทศไทยปัจจุบันอาราธนาพระสงฆ์ให้สวดพระปริตรด้วยคำวาดังนั้น

วัตถุประสงค์หลักของการสวดพระปริตร จึงมี ๓ ประการ คือ

ประการที่ ๑ เพื่อป้องกันภัยวิบัติทั้งหลาย

ประการที่ ๒ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง

ประการที่ ๓ เพื่อกำจัดทุกข์ภัยและโรคทั้งปวง รวมความว่าวัตถุประสงค์ในการอาราธนาให้พระสงฆ์สวดพระปริตรก็คือเพื่อป้องกัน รักษาและกำจัด นั้น คือ ป้องกันไม่ให้ภัยพิบัติที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น กำจัดสิ่งไม่ดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ว่าจะเป็นทุกข์โศกโรคภัยให้นิราศไป และกล่าวในทางบวกก็เพื่อให้ได้สิ่งที่ปรารถนาทั้งปวง ถ้าได้มาแล้วก็รักษาไว้ให้ได้ เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการสวดพระปริตรเป็น ๓ ประการ ดังนี้ พระสงฆ์จึงได้เลือกพระพุทธรูปจากพระไตรปิฎกที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มาสวดมนต์ พระสงฆ์ในลังการะยะแรกอาจจะเลือกบทสวดมนต์ตามใจชอบของแต่ละรูป แต่เมื่อเป็นงานพิธีหลวงพระเจ้าแผ่นดินลังกาจึงได้กำหนดให้พระสงฆ์เลือก บทสวดมนต์ที่จะเป็นแบบในพิธีหลวง จึงได้เกิดราชปริตร^{๓๗} หลวงวิจิตรวาทการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “มนต์ หมายถึงมนต์คาถาของพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า “พุทธมนต์” ข้อความหรือวิธีการใช้นั้น เป็นไป

ในทางที่ดีงาม ในทางที่จะให้เกิดความเมตตาอารี มีไมตรีจิตซึ่งกันและกัน ไม่ประทุษร้ายเบียดเบียนกัน เป็นไปเพื่อสันติสุขของมนุษย์และสัตว์ทั้ง หลายทั่วหน้า”^{๓๘} อุทัย หิรัญโธ กล่าววามนตร์คาถา คือระบบความเชื่อที่ว่าด้วยการใช้อำนาจลึกลับบันดาลให้เกิดความเป็นไปต่าง ๆ แก่บุคคล องค์ประกอบของมนตร์คาถามีอยู่ ๓ ประการ คือ

^{๓๖} ๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๒๑๓.

^{๓๗} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), อานุภาพพระปริตร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๓-๕.

^{๓๘} พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, มหัทศจรย์ทางจิต, (กรุงเทพมหานคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, ๕๐๗), หน้า ๖๙.

๑. คาถาอาคม (spell) คือข้อความอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประพันธ์ขึ้นสำหรับบริการหรือสวดขับ เพื่อบังคับหรืออ่อนน้อมให้เกิดอำนาจกลับ

๒. พิธี (ritual) การใช้มนต์คาถาจะต้องมีพิธีรีตอง เช่น อ่าน เสกเป่าสวดและประพรมน้ำ เป็นต้น

๓. เงื่อนไขของผู้ปฏิบัติ (condition of the performer) ผลจากการใช้มนต์คาถาจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติด้วย เช่นผู้ปฏิบัติจะต้องทำด้วยความ ระวังระมัดระวังหรือต้องละเว้นบางอย่าง หากฝ่าฝืนอาจทำให้การใช้มนต์คาถาไม่บังเกิดผลก็ได้ หากพิจารณาโดยพิสดารจะพบว่าคำว่า “มนต์” นั้นมีความหมาย ๓ นัยคือ

(๑) แปลว่า ปัญญาเป็นที่รู้หรือเป็นเครื่องรู้ ^{๓๙}

(๒) แปลว่า พระเวท เพราะว่าเป็นเครื่องรู้ข้อปฏิบัติในพระเวททั้ง ๓ เรียกว่า มนต์ ^{๔๐}

(๓) แปลว่า อำนาจ เพราะมนต์นั้นมียานาช่วยทำให้อะไร ๆ ที่

ตนเองหวังสำเร็จลงได้ ^{๔๑} หรือหากจะพิจารณาโดยอรรถเราก็จะพบว่า มนต์นั้นหมายถึงคำพูดอันศักดิ์สิทธิ์การสวดหรือบทเพลงแห่งการสวดพระเวท หรือรูปแบบการบูชาญที่เป็นส่วนหนึ่ง

ของพระเวทประเภทบทสวดมนต์หมายถึง คำศักดิ์สิทธิ์สำหรับสวด คำสำหรับเสกเป่า ^{๔๒}

นอกจากนั้น หากมุ่งอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะพระพุทธศาสนามาคำว่า มนต์ก็หมายถึงมนต์ของพระพุทธศาสนาเรียกว่าพุทธมนต์ อันเป็นข้อความหรือวิธีการที่นำไปใช้ในทางดีงามเกิดความเมตตาไม่ประทุษร้าย เบียดเบียนผู้อื่น ให้เป็นไปเพื่อสันติสุข ^{๔๓} หรือหมายถึงระบบความเชื่อที่ว่าด้วยการให้อำนาจกลับตาลปัตรให้เกิดความเป็นไปต่าง ๆ แก่บุคคล โดยองค์ประกอบของมนต์นั้นมีอยู่ ๓ ประการคือ

(๑) คาถาอาคม คือข้อความอันศักดิ์สิทธิ์ที่ประพันธ์ขึ้น สำหรับบริการ ให้เกิดอำนาจ

^{๓๙} พระมหาสมปอง ปมุทิโต, *คัมภีร์อภิธานวรรณนา*, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒), หน้า ๔๔๙.

^{๔๐} พระมหาสมปอง ปมุทิโต, *คัมภีร์อภิธานวรรณนา*, หน้า ๔๔๙.

^{๔๑} อ่างแล้ว, หน้า ๑๐๖.

^{๔๒} พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต), *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรีนติ้ง เมส. โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘๐.

^{๔๓} พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, *มหัศจรรย์ทางจิต*, (กรุงเทพมหานคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๐๗), หน้า ๖๙.

(๒) พิธี เช่นการเป่าเสก พรมน้ำมนต์

(๓) เงื่อนไขของผู้ปฏิบัติ การนำไปใช้ผู้ใช้จะต้องปฏิบัติตามข้อห้ามข้ออนุญาตอย่างเคร่งครัดเพื่อจะก่อให้เกิดผล ^{๔๔} จากการกล่าวมาทั้งหมดของการอธิบายความหมายของคำว่า มนต์ เราจะพบว่ามีความหมายโดยสรุป ดังนี้

๑) ถ้ามุ่งถึงความหมายโดยทั่ว ๆ ไป มักจะหมายถึงคำว่ามนต์ในศาสนาพราหมณ์ซึ่งก็จะมี ความหมายที่ชัดเจนว่า หมายถึงเวทมนต์คือการสวดอ้อนวอนในศาสนาพราหมณ์ซึ่งหมายถึงคำศักดิ์สิทธิ์ ที่ใช้สวดเพื่อให้เทพเจ้าพอใจและจะได้บันดาลให้เกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นตามที่ ผู้สวดต้องการ

๒) ถ้ามุ่งถึงความหมายในศาสนาพราหมณ์นั้น คำว่ามนต์จะมีความหมายที่แคบลงและมักใช้คำที่เน้นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาว่าพระพุทธมนต์ ซึ่งจะหมายถึงถ้อยคำที่เอ่ยถึงพระรัตนตรัยคือพระพุทธพระธรรมและพระสงฆ์เพื่อมุ่งให้เกิดความผาสุก เมตตา และปรารถนาดีต่อกันไม่ใช่ไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ประเภทของคำว่ามนต์

คำว่ามนต์แม้เราจะทราบกันแล้วว่าโดยทั่วไปจะนำไปใช้ในลักษณะของการท่องบ่นสาธยายเพื่อก่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธอย่างไรก็ตามจากการดลบันดาลให้เกิดความเป็นไปต่าง ๆ แก่บุคคล องค์ประกอบของมนต์คากลามีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. คาถาอาคม (spell) คือข้อความอันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประพันธ์ขึ้นสำหรับบริกรรมหรือสวดขับ เพื่อบังคับหรืออ้อนวอนให้เกิดอำนาจกลับ

๒. พิธี (ritual) การใช้มนต์คากลจะต้องมีพิธีรีตอง เช่น อ่าน เสกเป่าสวดและประพรมน้ำ เป็นต้น

๓. เงื่อนไขของผู้ปฏิบัติ (condition of the performer) ผลจากการใช้มนต์คากลจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติด้วย เช่นผู้ปฏิบัติจะต้องทำด้วยความ ระมัดระวังหรือต้องละเว้นบางอย่าง หากฝ่าฝืนอาจทำให้การใช้มนต์คากลไม่บังเกิดผลก็ได้ ^{๔๕} หากพิจารณาโดยพิสดารจะพบว่า คำว่า “มนต์” นั้นมีความหมาย ๓ นัยคือ

(๑) แปลว่า ปัญญาเป็นที่รู้หรือเป็นเครื่องรู้ ^{๔๖}

^{๔๔} อุทัย หิรัญโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๓๓.

^{๔๕} อุทัย หิรัญโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา – มานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์)

^{๔๖} พระมหาสมปอง ปุทธิโต, คัมภีร์อภิธานวรรณนา, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒), หน้า ๒๐๕.

(๒) แปลว่า พระเวท เพราะว่าเป็นเครื่องรู้ข้อปฏิบัติในพระเวททั้ง ๓ เรียกว่า มนต์ ^{๔๗}

(๓) แปลว่า อำนาจ เพราะมนต์นั้นมีอำนาจช่วยทำให้อะไร ๆ ที่

ตนเองหวังสำเร็จลงได้ ^{๔๘} หรือหากจะพิจารณาโดยธรรมดาเราก็จะพบว่า มนต์นั้นหมายถึง คำพูดอันศักดิ์สิทธิ์ การสวดหรือบทเพลงแห่งการสวดพระเวท หรือรูปแบบการบูชาญที่เป็นส่วนหนึ่งของพระเวทประเภทบทสวดมนต์หมายถึง คำศักดิ์สิทธิ์ สำหรับสวด คำสำหรับเสกเป่า ^{๔๙} นอกจากนั้น หากมุ่งอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะพระพุทธศาสนาคำว่า มนต์ก็หมายถึงมนต์ของพระพุทธศาสนาเรียกว่าพุทธมนต์ อันเป็นข้อความหรือวิธีการที่นำไปใช้ในทางดีงามเกิดความเมตตาไม่ประทุษร้าย เบียดเบียนผู้อื่น ให้เป็นไปเพื่อสันติสุข ^{๕๐} หรือหมายถึงระบบความเชื่อที่ว่าด้วยการให้อำนาจลึกลับบันดาลให้เกิดความเป็นไปต่าง ๆ แก่บุคคล โดยองค์ประกอบของมนต์นั้นมีอยู่ ๓ ประการคือ

(๑) คาถาอาคม คือข้อความอันศักดิ์สิทธิ์ที่ประพันธ์ขึ้น สำหรับบริการม ให้เกิดอำนาจ

(๒) พิธี เช่นการเป่าเสก พรมน้ำมนต์

(๓) เงื่อนไขของผู้ปฏิบัติ การนำไปใช้ผู้ใช้จะต้องปฏิบัติตามข้อห้ามข้ออนุญาตอย่างเคร่งครัด เพื่อจะก่อให้เกิดผล ^{๕๑} จากการกล่าวมาทั้ง หมดของการอธิบายความหมายของคำว่า มนต์ เราจะพบว่ามีความหมายโดยสรุป ดังนี้

๑) ถ้ามุ่งถึงความหมายโดยทั่วไป มักจะหมายถึงคำว่ามนต์ในศาสนาพราหมณ์ซึ่งก็จะมี ความหมายที่ชัดเจนว่า หมายถึงเวทมนต์คือการสวดอันวอนในศาสนาพราหมณ์ซึ่งหมายถึงคำศักดิ์สิทธิ์ ที่ใช้สวดเพื่อให้เทพเจ้าพอใจและจะได้บันดาลให้เกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นตามที่ ผู้สวดต้องการ

๒) ถ้ามุ่งถึงความหมายในศาสนาพราหมณ์นั้น คำว่ามนต์จะมีความหมายที่แคบลงและมักใช้ คำที่เน้นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาว่าพระพุทธมนต์ ซึ่งจะหมายถึงถ้อยคำที่เอ่ยถึง พระรัตนตรัยคือพระพุทธพระธรรมและพระสงฆ์เพื่อมุ่งให้เกิดความผาสุก เมตตา และปรารถนาดีต่อกันไม่ใช่ไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

^{๔๗} พระมหาสมปอง ปมุทิโต, คัมภีร์อภิธานวรรณนา, หน้า ๔๔๙.

^{๔๘} อ้างแล้ว, หน้า ๑๐๖.

^{๔๙} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), อานุภาพพระปริตร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๓-๕.

^{๕๐} พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, มหัทศจรย์ทางจิต, (กรุงเทพมหานคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๐๗), หน้า ๖๙.

^{๕๑} อุทัย หิรัญโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๓๓.

ประเภทของคำวามนต์

คำวามนต์แม้เราจะทราบกันแล้วว่าโดยทั่วไปจะนำไปใช้ในลักษณะของการท่องบ่นสาธยายเพื่อก่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ทั้ง ศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธอย่างไรก็ตามจากการกล่าวมาทั้งหมดก็จะพบว่าคำวามนต์นั้นมีลักษณะของบ่อเกิดรวมถึงการนำไปใช้ลักษณะที่ต่างกันไป ดังนี้

ก. เวทมนต์ สำหรับคำว่า เวทมนต์นั้นถือได้ว่าเป็นศัพท์ที่นำมาใช้เพื่อมุ่งหมายถึงการสวดมนต์ หรือมนต์ที่มีมาก่อนสมัยพุทธกาลซึ่งคำว่าเวทมนต์เป็นคำที่ใช้ในศาสนาพราหมณ์เป็นคำที่พราหมณ์ใช้สำหรับเสกเป่าหรือสวด โดยมีฤทธิเป็นผู้แต่งขึ้น^{๕๒} โดยอ้างว่า คำที่นำมาแตงั้นได้มาจากการสั่ง สอนหรือการอนุญาตของพราหมณ์อันเป็นพระเจ้าสูงสุดอยู่บนสรวงสวรรค์โดยคัมภีร์ที่ฤชีแตงขึ้นนั้นจะประกอบไปด้วยคัมภีร์พระเวทของชาวฮินดูมีอยู่ ๔ คัมภีร์คือ

๑. คัมภีร์ฤคเวท (Rig Veda) เป็นคัมภีร์แห่งความรอบรู้ในบทสวดสำหรับสรรเสริญพระเจ้า

๒. คัมภีร์ยજุรเวท (Yajur Veda) เป็นคัมภีร์รวบรวมบทหรือกรองใช้ในพิธีบูชาฮินดูในศาสนา

๓. คัมภีร์สามเวท (Sama Veda) เป็นคัมภีร์รวบรวมบทสวดมนต์สำหรับประกอบพิธีกรรมต่างๆของประชาชนทั่วไป

๔. คัมภีร์อาถรรพเวท (Athara Veda) เป็นคัมภีร์เวทมนต์ คาถา^{๕๓}

ข. พระพุทธรูปมนต์ สำหรับคำว่าพระพุทธรูปมนต์นั้นหากจะพิจารณาตามความหมายก็จะพบว่า หมายถึง มนต์ (คำศักดิ์สิทธิ์ – สรรเสริญพระรัตนตรัย) ของพระพุทธรูปเจ้า หรือของพระพุทธรูปศาสนา เป็นมนต์แห่งเมตตาและความผาสุก ไม่เบียดเบียนผิดกับเวทมนต์ของพราหมณ์ซึ่งมุ่งที่จะเบียดเบียนผู้อื่นมีการเสกหนั่งเข้าท่อง เป็นต้น ซึ่งจัดว่าเป็นเดรัจฉานวิชาที่พระพุทธรูปองค์ทรงตรัสห้ามมิให้ภิกษุ – ภิกษุณี สอนดีรัจฉานวิชา เพราะวิชาหรือมนต์ดังกล่าวไม่เอื้อต่อหลักธรรมของพระพุทธรูปศาสนาจึงได้ทรงห้าม ในด้านความหมายพระพุทธรูปมนต์เมื่อว่ากันตามตัวอักษรก็หมายถึงพระพุทธรูปมนต์คือคำสอนของพระพุทธรูปองค์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเมื่อนำมาใช้สวดก็เพื่อที่จะให้ตนมี

^{๕๒} พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่๑๐, (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง เมส. โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘๐.

^{๕๓} พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, มหัทศจรยทางจิต, (กรุงเทพมหานคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๐๗), หน้า ๖๙.

สติปัญญา แล้วสามารถนำเอาคำสอนที่ปรากฏในบทสวดดังกล่าวมาปฏิบัติเพื่อมุ่งหวังผลอันสูงสุดคือ การดับทุกข์ของตนเองและสังคม ซึ่งการสาธยายดังกล่าว เรียกว่า พุทฺธมนต์ซึ่งแม้พระพุทฺธองค์ผู้ซึ่ง ปฏิบัติตามความเชื่อของมนุษย์ไม่ให้เชื่อเรื่องผีสังเทวดาให้เชื่อเรื่องธรรมและผลของกรรมก็ยังทรง นำเอามนต์(พุทฺธมนต์) มาใช้เพื่อการแก้ไขทุกข์ให้กับบรรดาเหล่าสาวกอยู่ พุทฺธมนต์นี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ ก่อให้เกิดประโยชน์หรืออนุภาพแก่ผู้นำไปใช้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นพุทฺธมนต์ยังถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ ก่อให้เกิดประโยชน์หรืออนุภาพแก่ผู้นำไปใช้ อนึ่ง พุทฺธมนต์นั้นยังหมายถึงลักษณะของหลักการคำ สอนของพระพุทฺธศาสนาที่สาวกได้นำไปกล่าวเพื่อยืนยันหรือโต้ตอบกับลัทธิอื่น ๆ ดังปรากฏใน สมันตปสาทิกา ว่า มีมาณพคนหนึ่งได้อวดอ้างตนเองว่าเป็นผู้เรียนจบไตรเพท เมื่อเจอใครก็จะถามถึง มนต์เพื่อจะข่ม ต่อมาได้มาถามพระสิคควเถระ พระเถระจึงนำเอาพุทฺธมนต์บทหนึ่งมากล่าวว่า จิตของผู้ใดกำลังเกิดไม่ใช่กำลังดับ จิตของผู้นั้นก็จักดับ ไม่ใช่จักเกิดใช่ไหมก็หรือว่าจิตของผู้ใดจักดับไม่ใช่จัก เกิด จิตของผู้นั้นก็กำลังเกิดไม่ใช่จักดับใช่ไหม ^{๕๔} ทำให้มาณพคนนั้นประหลาดใจและถามว่าเป็นมนต์ อะไรพระเถระ จึงตอบว่ามนต์นี้ชื่อว่าพุทฺธมนต์ทำให้มาณพนั้นเกิดความเลื่อมใสจึงขอเรียนมนต์ใน สำนักพระเถระและที่สุดก็ได้บวชในพระพุทฺธศาสนาจากการกล่าวมาทั้ง หมดสรุปได้ว่า พระพุทฺธมนต์ หมายถึง พระพุทฺธพจน์ที่เป็นคำสอนของพระพุทฺธเจ้าที่ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหรือวิธีการที่จะทำให้ผู้ศึกษา เกิดปัญญาเรียกว่าสุตมยปัญญา(ปัญญาเกิดจากการฟัง) พระพุทฺธมนต์จึงมีลักษณะดังกล่าวที่ผู้นำไป ท่องบ่นหรือสาธยายแล้วย่อมจะเข้าใจถึงเนื้อหาคำสอนที่ซ่อนอยู่ในพุทฺธมนต์เหล่านั้นและยังสามารถ

นำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์คือการน้อมนำไปสู่เป้าหมายคือที่สุดแห่งทุกข์ได้ ซึ่งจากการ พิจารณาเนื้อหาของความหมายดังกล่าวคำว่าพุทฺธมนต์จึงหมายถึงพระธรรมคำสอน, หลักธรรม, สาระ หรือแก่น หรือหลักของพระพุทฺธศาสนาไม่ใช่แนวทางในการนำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น แต่ อย่างไม่รู้ก็ตามปัจจุบันก็มักจะมีการนำเอาคำว่าพุทฺธมนต์มาใช้ในความหมายของคำว่ามนต์คาถาเพราะมี ความเชื่อว่าพุทฺธมนต์เป็นสิ่งที่จะต้านทานกับอุปัทวันตรายได้ ดังนั้นปัจจุบันประชาชนโดยมากจึงมุ่งที่ จะใช้พุทฺธมนต์ในความหมายและวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ค. พระปริตร สำหรับคำว่าพระปริตรนั้น มีลักษณะที่คล้าย ๆ กับเวทมนต์แต่ในภาษา ของชาวพุทฺธมักไม่ใช่คำดังกล่าวเพราะเป็นคำที่ไม่เหมาะแต่จะใช้คำว่าปริตรแทนโดยคำว่า พระปริตร นั้นแปลว่า ความต้านทาน, เครื่องป้องกัน ^{๕๕} ซึ่งความต้านทานหรือป้องกันนี้หมายถึงป้องกัน อุปัทวันตรายทั้ง หลายมีเหตุอันเกิดจากกรรม (เล็กน้อย) หรือเหตุอันเกิดจากอมนุษย์หรือภัยธรรมชาติ

^{๕๔} ที.สี. (บาลี) ๙/๕๒๖ - ๕๒๗/๒๓๕ - ๒๓๖.ที.สี. (ไทย) ๙/๕๒๖ - ๕๒๗/๒๓๓ - ๒๓๔.

^{๕๕} ธนุ แก้วโอภาส, ศาสนาโลก, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙), หน้า ๒๐๕ - ๒๐๖.

ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งความหมายของคำว่าปริตรนั้นได้มีผู้ให้รรถหรืออานุภาพในการต้านทานอุปัทวันตรายต่าง ๆ ได้

(๑) สามารถยังหรือก่อให้เกิดความสำเร็จอันเป็นมงคลหรือความผาสุกได้

(๒) มีลักษณะของความเป็นเวทมนต์คล้าย ๆ บทสวดมนต์ของพราหมณ์แต่จะไม่มีเหตุอันมุ่งหมายให้ร้ายผู้อื่นเพราะพระปริตรธรรมของพระพุทธศาสนานั้นเป็นพุทธวจนะอันอุดมไปด้วยสัจจะและความเมตตา^{๕๖} ที่จะทำให้อุปัทวันตรายต่าง ๆ พ่ายแพ้ไปได้ พระปริตรได้รับความนิยมและมีการสวดอย่างแพร่หลายในลังกา หรือลังกาได้นำเอาความคิดเกี่ยวกับพระปริตรมาใช้ ในเรื่องพงศาวดารปรากฏว่าพวกทมิฬมีอำนาจปกครองบ้านเมือง นับถือไสยศาสตร์ พาศาสนาพราหมณ์มาสั่งสอนในลังกาทวีปด้วย ก็ตามคติศาสนาพราหมณ์นั้นนิยมว่าผู้ทรงพระเวทอาจจะร้ายมนต์ให้เกิดสิริมงคลหรือป้องกันแก้ไขอันตรายแก่มหาชนได้ สันนิษฐานว่าพวกลังกาแม้นับถือพระพุทธศาสนาก็ยังมีเวลาปรารถนาสิริมงคลและมีเวลาหวาดหวั่น ต่อภัยอันตรายตามธรรมดาสามัญมนุษย์ คงจะขอให้พระสงฆ์เถระชาวลังกา ช่วยหาทางในพระพุทธศาสนาสงเคราะห์เพื่อให้เกิดสิริมงคลหรือป้องกันอันตรายให้แก่ตนบ้าง พระสงฆ์มีความกรุณา จึงคิดสวดพระปริตรขึ้นให้สมประสงค์ของประชาชน ก็แต่วิธีร้ายเวทมนต์ของพราหมณ์นั้น เขาวิงวอนขอพรพระเป็นเจ้าของเจ้าคฤหาสน์พราหมณ์ห้ามการเช่นนั้น พระสงฆ์จึงค้นในพระไตรปิฎก เลือกอเอาพระสูตรและพระคาถาสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย^{๕๗} สำหรับประเทศไทยนั้นได้รับอิทธิพลของการสวดพระปริตรนี้จากลังกาครั้ง กรุงสุโขทัยครั้งรับเอาพระพุทธศาสนานิกายหินยานแบบลังกาวงศ์เข้ามาเพราะพิธีกรรมหรือความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาย่อมเป็นของคู่กัน ดังนั้น ชาวสุโขทัยน่าจะได้รับอิทธิพลหรือความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระปริตรแบบลังกาก่อนที่จะแพร่หลายในยุคต้น ๆ มาสำหรับอานุภาพของพระปริตรนั้นก็เป็นที่เราเชื่อกันว่ามีอานุภาพสำหรับป้องกันคุ้มครองชีวิตของตนเองและผู้อื่นโดยทั่วไปดังปรากฏในชาดกต่าง ๆ เช่น ภัยอันตรายให้กับตนเอง และในบางคราวพระพุทธองค์เองก็ทรงให้ภิกษุบางรูปใช้พระปริตรเพื่อการเยียวยาบรรเทาความทุกข์ของผู้อื่นด้วย เช่นกรณีของพระองค์ลีมาลที่ได้ช่วยสตรีในการคลอดบุตร เป็นต้น^{๕๘} หรือแม้แต่กรณีการใช้พระปริตรเพื่อให้โรคภัยต่าง ๆ ได้สงบลงไป เช่นกรณีของโพชฌงค์ปริตร^{๕๙} ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ธรรมโอสธประเภทหนึ่งในการเยียวยาแก้ไขปัญหาความทุกข์อันจัดได้ว่าเป็นอานุภาพของพระปริตรอย่างหนึ่งได้

^{๕๖} วิ.อ. (บาลี) ๑/๓๖ อภิ.ย. (บาลี) ๓๙/๑/๑.

^{๕๗} ธนิต อยุธยาโพธิ์, อานุภาพพระปริตต์, หน้า ๓๑.

^{๕๘} ๓ ม.ม. (บาลี) ๑๓/๓๔๗ - ๓๔๘/๓๓๐ - ๓๓๘. ม.ม. (ไทย) ๑๓/๓๔๗ - ๓๔๘/๔๒๑ - ๔๓๐.

^{๕๙} ธนิต อยุธยาโพธิ์, อานุภาพพระปริตต์, หน้า ๔.

อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงอานุภาพของพระปริตรหรือบทสวดมนต์อันเป็นหลักธรรม

ของพระพุทธศาสนา หรือพระพุทธพจน์ที่มีการนำมาเปลี่ยนเป็นปริตรธรรมในภายหลังแล้วก็จะพบว่ามีอานุภาพ ดังปรากฏในมิลินทปัญญา ทว่าคนที่สวดบริกรรมพระปริตรนั้น ฐูที่มุ่งจะกัด ก็ไม่กัด ปากที่อ้าไว้ก็หุบ แม้โจรที่ยกก้อนดินจะทุ่มใส่ก็ไม่ทุ่ม กลับโยนทิ้งก้อนหินก้อนดินแล้วเปลี่ยนใจมารัก ช้างที่ดุร้ายครั้น วิ่งมาถึงก็หมอบสงบอยู่ใกล้ ๆ แม้กองไฟหมี่มาที่ลุกโชติช่วงครั้น ไหม้ลามเข้ามาใกล้ก็ดับ ยาพิษแม่แรงที่กินเข้าไปก็กลายเป็นยาถอนพิษ หรือซาบซ่านเป็นอาหารที่บำรุงร่างกาย ฆาตกรที่มุ่งมาดจะฆ่า ครั้น เข้ามาใกล้ก็ภักตียมตัวเป็นทาส แม้แต่บ่วงดักสัตว์ที่เขา ดักไว้ พอเหยียบลงไปก็ไม่รูตรัดเท้า ^{๖๐} จะเห็นได้ว่าอานุภาพที่ปรากฏในคำอธิบายข้างต้นนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือมีส่วนทำให้สิ่งที่เลวร้ายเกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดให้คลี่คลายไปในทางที่ดีเพราะอานุภาพของการเจริญหรือสวดปริตรนั้นอย่างไรก็ตามเมื่อว่ากันโดยสรุปก็จะพบว่า พระปริตรนี้จะมีอานุภาพตามที่ปรากฏในบทอาารธนาให้พระสงฆ์แสดงสวดพระปริตรอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) สามารถป้องกันหรือต้านทานภัยวิบัติทั้ง ปวงให้หายไป เช่น ภัยจากธรรมชาติภัยจากโจร ภัยจากพระราชา ภัยจากมนุษย์

๒) สามารถยังความสำเร็จของสมบัติทั้ง หลายให้เกิดขึ้นได้ เช่น ความมียศ มีลาภหรือความสวัสดิ์ต่าง ๆ

๓) สามารถกำจัดทุกข์ภัยและโปรตภัยทั้งปวงได้ ^{๖๑} ซึ่งอานุภาพทั้ง ๓ ประการนี้ถือได้

ว่าเป็นสิ่งที่พึงหวังหรือจะพึงเกิดขึ้นเมื่อมีการกล่าวหรือสวดพระปริตรอันเป็นมงคลของพระพุทธศาสนา ซึ่งหากผู้สวดสามารถที่จะบริกรรมหรือพรำบ่นให้ขึ้นใจเป็นปัจจุบันหรือกระทำบ่อย ๆ ผลที่พึงหวังดังกล่าวก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนจากการกล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับเวทมนต์พุทธมนต์และพระปริตรนั้นเราจะพบว่าทั้ง ๓ มนต์นั้นมีความเกี่ยวเนื่องกันหรือมีพัฒนาการที่เกิดขึ้นภายใต้วัฒนธรรมเดียวกันคือวัฒนธรรมอินเดียโดยที่เวทมนต์นั้นจัดได้ว่าเป็นวิธีเริ่มต้นของการสวดหรืออ้อนวอนเพื่อที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จทั้งในแง่ของผลสำเร็จที่มาจากพระเจ้าหรือผลสำเร็จที่มาจากอำนาจ

^{๖๐} ปู่ย แสงฉาย(แปล), **มิลินทปัญญาพร้อมด้วยอรรถกถาฎีกา**, (กรุงเทพมหานคร: ส.ธรรมภักดี, ๒๕๓๐), หน้า ๒๑๖ – ๒๑๗.

^{๖๑} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **อานุภาพพระปริตร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔.

ของมนต์เหล่านั้น^{๖๒} ซึ่งเวทมนต์ถือเป็นวิธีการที่เป็นต้นแบบของมนต์อื่น ๆ ในอันที่จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการทำให้เวทมนต์มีความศักดิ์สิทธิ์นั้นจะต้องมีวิธีการดังนี้

๑) ผู้สวดจะต้องตั้งใจให้เป็นสมาธิ โดยเชื่อว่าจิตที่เป็นสมาธิจะมีพลัง ในการแผ่ไปให้ถึง หรือจะเป็นเดชอำนาจที่จะแผ่ไปยังผู้อื่น ๆ หรือกำกับให้การสวดมนต์นั้นศักดิ์สิทธิ์

๒) ต้องมีความเชื่อต่อครูอาจารย์ เทพเจ้าผู้สั่ง สอนอย่างเคร่งครัด

๓) การสวดจะต้องมีการบริกรรมเพื่อให้เกิดลมหายใจหรือปราณวายุให้เป็นเสียงสั้น สะเทือนให้สะท้อนออกมาจาก ภายในแล้วแผ่ไปกระทบกับอากาศข้างนอกเป็นการใช้กฎของความกระเทือนทางคลื่นเสียง โดยเฉพาะถ้าเป็นเสียงที่มีอานุภาพก็ย่อมจะแผ่ไปได้ไกล

๔) ผู้สวดจะต้องมีความบริสุทธิ์ทั้ง ทางกาย จิต (ยกเว้นเวทมนต์ดำที่ผู้สวดนั้นจะต้องฝึกฝนแต่เรื่องที่เลวร้าย) การสวดมนต์หรือการรำพระเวทย์จึงจะสัมฤทธิ์ผล^{๖๓} ซึ่งหลักการดังกล่าวถือว่าเป็นหลักการโดยทั่วไปของเวทมนต์และโดยมากเวทมนต์นี้จะใช้วิธีรำคือการสวดทำนองเพื่อเป็นการเอาใจเทพเจ้า หรือครูของตนให้มาชุมนุมและจะได้ให้พลังกับตนเองในการกระทำการต่าง ๆ ที่มุ่งหวังไว้ให้สำเร็จ และแนวทางของการรำเวทมนต์เช่นนี้เองที่ถือได้ว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่พัฒนา มาเป็นพระปริตรอันเป็นการบริกรรมคาถาของคนอินเดียโบราณซึ่งมีปรากฏอยู่ในชาดกต่าง ๆ พระพุทธรองค์ทรงอนุญาตให้ภิกษุสวดสาธยายพระปริตรได้แต่กลับไม่อนุญาตให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเวทมนต์ เพราะถือว่าเวทมนต์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีสาระและไม่อาจจะนำไปสู่ทางหลุดพ้นได้^{๖๔} การที่ทรงห้ามและ อนุญาตดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พระปริตรน่าจะไม่มีนัยที่โน้มเอียงไปทางพราหมณ์เท่าใดนักแต่อาจ เป็นบทบริกรรมเพื่อความเป็นสิริมงคลธรรมดาแต่ก็อิงอาศัยหลักการทำจิตให้เป็นสมาธิและตัวสังฆ วาจาพร้อมทั้งแผ่เมตตาเป็นหลักซึ่งการบริกรรมอาจอิงอาศัยวิธีการของเวทมนต์แต่สาระอาจไม่ใช่คือ สาระนั้นเน้นเมตตากับสังฆจะเป็นหลักโดย ไม่เน้นการสาปแช่งเหมือนเวทมนต์บางบท

ดังนั้นพระปริตรจึงอาจเป็นพัฒนาการหนึ่งของรูปแบบการสวดมนต์ของกลุ่มแนวคิด ที่ไม่ติดกับพระเวทย์ของศาสนาพราหมณ์ และในภายหลังพระพุทธรองค์ก็ได้ปรับปรุงหรืออนุญาตให้ พระภิกษุ สงฆ์ในการเรียนหรือพรำบ่นสาธยายพระปริตรได้โดยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ขัดแย้งต่อหลักการ

^{๖๒} พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗๒ - ๔๗๕.

^{๖๓} ธนิต อยู่โพธิ์, **อานุภาพพระปริตร**, หน้า ๑๙ - ๒๐.

^{๖๔} ที.สี. (บาลี) ๙/๕๒๖/๒๓๕ - ๒๓๖. ที.สี. (บาลี) ๙/๕๒๖/๒๓๓.

สำคัญของพระพุทธศาสนานั้นเอง และในที่สุดจากพระปริตรก็พัฒนามาเป็นพระพุทธมนต์หรือในบางครั้งพระปริตรกับพระพุทธมนต์ก็มีความหมายเป็นสิ่งเดียวกันเนื่องจากพระปริตรในยุคหลังได้มีการนำเอาพระพุทธมนต์คือคำสวด สอนเทศนาของพระพุทธองค์นั่นเองมาเป็น พระปริตร เช่น โปชมงคลสูตร ก็เปลี่ยนมาเป็นโปชมงคลปริตร อาถรรพณ์สูตรก็เปลี่ยนมาเป็น อาถรรพณ์ปริตร ดังนั้นพัฒนาการของคำว่ามนต์ในความหมายของคำในรูปแบบต่างๆ จึงมีความเชื่อมโยงกันแม้จะไม่ตรงกันเสียเลยทีเดียวแต่ก็อาจที่จะเป็นบาทฐานในการพัฒนารูปแบบในภายหลังได้เช่น การที่พุทธศาสนาได้นำหลักการของพระเวทย์คือการตั้ง จิตการบริกรรม การเปล่งเสียงเป็นต้นมาประยุกต์ใช้เมื่อมีการสวดพระปริตรทั้ง นี้ก็เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของ การสาธยายตามอนุภาพหรือวัตถุประสงค์ของการสวดมนต์นั่นเอง

ทรรศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาทต่อการสวดมนต์

พระพุทธศาสนาเห็นว่าการสวดมนต์หรือการสาธยายมนต์คือคำ สอนของพระพุทธองค์นั้นเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่งตามแนวทางของการศึกษาในเชิงมุขปาฐะ กล่าวคือในสมัยเริ่มแรกของพระพุทธศาสนานั้นพระธรรมเทศนาของพระองค์มิได้ถูกบันทึกไว้โดยวิธีการอื่น ๆ แต่เป็นวิธีการของการท่องจำหรือสาธยายเช่น การสาธยายพระปาฏิโมกข์ หรือข้อบัญญัติของพระพุทธองค์เกี่ยวกับพระวินัย ^{๖๕} หรือหลักธรรมที่ทรงแสดงโดยพระปาฏิโมกข์นั้นภิกษุจะต้อง สวดสาธยายกันในทุก ๆ ๑ เดือน

ดังนั้นการสวดมนต์ในลักษณะนี้จึงถือว่าการสวดมนต์หรือสวดพระธรรมเพื่อรักษาพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นแล้วเราจะพบว่าการสวดมนต์อีกประเภทหนึ่งที่มีอยู่ในพระพุทธศาสนาก็คือการสวดพระปริตรเพื่อคุ้มครองป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งพระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้เหล่าภิกษุสามารถที่จะสวดสาธยายพระปริตรเพื่อป้องกันอันตรายได้ ^{๖๖} ดังนั้นเราจึงกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาถือว่าการแสดงมนต์หาก

(๑) ไม่ได้เป็นไปเพื่อการอ้อนวอนเทพเจ้าหรือ

(๒) ไม่ได้เป็นไปเพื่อการสร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นในลักษณะของการใช้เวทมนต์เพื่อทำร้ายผู้อื่น การสวดมนต์นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมเพราะการสวดมนต์นอกจากจะเป็นการรักษาพระศาสนาแล้วก็ยังก่อให้เกิดประโยชน์กับชีวิตของผู้สาธยายด้วย ^{๖๗} ซึ่งตาม

^{๖๕} วิ.ม. (บาลี) ๔/๑๓๒/๑๔๖. วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๓๒/๒๐๙.

^{๖๖} วิ.ภิกขุณี. (บาลี) ๓/๑๐๑๕/๑๒๖. วิ.ภิกขุณี. (ไทย) ๓/๑๐๑๕/๒๖๓.

^{๖๗} สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, *ตำนานพระปริตร*, (กรุงเทพมหานคร: โรง

ทำที่นี้การสวดมนต์จึงเป็นสิ่งที่มีความถูกต้องชอบธรรมและมีคุณค่าสำหรับพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วเราจะพบว่า การสวดมนต์จำแนกได้เป็น ๔ ประการ คือ

๑) การสวดมนต์นั้นเป็นไปเพื่อการสรรเสริญแสดงคุณความดีของพระพุทธองค์ดังปรากฏในรัตนสูตร

๒) การสวดมนต์นั้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลเช่น กรณีเมตตสูตรที่มุ่งอธิบายถึงการแผ่เมตตาให้กับผู้อื่น

๓) การสวดมนต์นั้น แสดงถึงความดีของเหล่าเทวดาทั้งหลายที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจะพึงรักษาพระพุทธศาสนาเช่นในเทวดาอุโยชนคาถา

๔) การสวดมนต์นั้นเป็นการแสดงถึงอำนาจของพระปริตรที่สามารถห้าม, ป้องกันหรือต้านทานความชั่วร้ายต่างๆ ได้ เช่น โมรปริตร ชันธปริตรซึ่งลักษณะของการสวดมนต์โดยนัยแบบนี้ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ไม่มีโทษสามารถสร้างความผาสุกให้เกิดขึ้นกับตนเองและสังคมได้ รวมทั้ง เป็นการรักษาพระพุทธศาสนาและรักษาจารีตที่พึงปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการสืบต่อทางพระพุทธศาสนาได้

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสวดมนต์

การทำวัตร หรือที่เรียกกันสั้นๆว่า ทำวัตร คือการทำกิจที่ต้องทำจนเป็นกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาทั่วไป จะละเว้นเสียเป็นการไม่สมควร เพราะเป็นหน้าที่ โดยตรงของผู้มุ่งแสวงบุญอย่างหนึ่ง การทำวัตรนิยมทำกันวันละ ๒ เวลา คือเช้ากับเย็น เรียกว่า ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น กิจที่ต้องทำในเวลาทำวัตรทั้ง สองเวลานั้นคือ สวดบูชาพระรัตนตรัย สวดพิจารณาปัจจัยที่บริโภคนทุกวัน สวดเจริญกรรมฐานตามควรสวดอนุโมทนาทานของทายก และสวดแผ่ส่วนกุศล (กรวดน้ำ) ซึ่งคำสวดเหล่านี้มีแบบสากลใช้ทั่วไป จะมีต่างกันบ้างในบางแห่งก็เฉพาะบางบทที่ตัดออกหรือเพิ่มเติมเข้ามาตามความนิยมในถิ่นนั้น ๆ เท่านั้น

การสวดมนต์ คือ การสวดสาธยายบทพระพุทธรูปมนต์ต่าง ๆ ที่เป็นพระสูตรก็มี เป็นพระปริตรก็มี เป็นคาถานิยมที่กำหนดขึ้นเพื่อนำมาสวดประกอบในการสวดมนต์เป็นประจำก็มี การสวดมนต์นี้นิยมสวดต่อท้ายทำวัตร จะสวดมากหรือน้อย และสวดบทไหนบ้าง แล้วแต่วัดนั้นๆจะกำหนดกันขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงมักเรียกรวมกันไปว่า "ทำวัตรสวดมนต์" การสวดมนต์ หรือการสวดพระปริตร ดังที่ปรากฏในหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวงนั้นมีความหมายเป็น ๒ นัยคือ ความหมายแรกที่พระภิกษุสามเณรทำวัตรสวดมนต์เช้า-เย็นมีลักษณะสืบเนื่องจากการรักษาพระศาสนาตั้งแต่สมัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน พระพุทธองค์ได้มอบธรรมวินัยหรือซึ่งอยู่ในรูปของ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีในปัจจุบันให้เป็นศาสนาแทนพระองค์ จึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์สาวกจะต้องศึกษาเล่าเรียนท่องบ่น สวดหรือสาธยายพระพุทฺธพจน์เหล่านั้นแล้วนำมาสั่ง สอนสืบต่อกันจนกระทั่งได้มีการจารึกพระไตรปิฎกเป็นลายลักษณ์ที่ลังกาในพ.ศ. ๔๓๓ ก่อนที่จะมีการจารึกพระไตรปิฎกเป็นลายลักษณ์นั้น พระสงฆ์ทั้งหลายจำเป็นต้องเล่าเรียนทรงจำพระธรรมวินัยในรูปพุทฺธพจน์ซึ่งเป็นภาษาบาลีแล้วก็สวดซ้อมซึ่งกันและกัน การเล่าเรียนจากปากต่อปากแล้วมาสวดพร้อมๆกัน เป็นประเพณีที่เริ่มตั้งแต่การสังคายนาครั้งที่ ๑ ในพุทฺธศักราช^{๖๘} การเล่าเรียนและสืบทอดพระพุทฺธพจน์ในแนวนี้ทำให้เกิดการสืบทอดสวดมนต์เพื่อการสืบทอดพระศาสนา เรียกว่าการเล่าเรียนแบบมุขปาฐะคือเรียนจากปากของอาจารย์อย่างนี้เรื่อยมา จนกระทั่ง มีการจารึกเป็นพระไตรปิฎกเป็นลายลักษณ์อักษร

เมื่อพระพุทฺธศาสนาเข้าไปสู่ลังกา ได้มีความพยายามโดยเฉพาะจากฝ่ายคฤหัสถ์ที่อาราธนาพระสงฆ์ให้สวดมนต์เพื่ออวยชัยให้พรโดยเลือกเฉพาะบทสวดที่เป็นการให้ศีลให้พรเพิ่มสวัสดิ์มงคลแก่ผู้ฟัง จึงเกิดประเพณีการสวดพระปริตรขึ้นในลังกาสสมัยโบราณ ๑ สำหรับประเทศไทย พุทฺธศาสนิกชนไทยมีศรัทธาเชื่อมั่น ในพิธีนี้มากเพราะถือว่าทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิตและครอบครัว ถ้าพูดถึงความเป็นมาของการสวดมนต์แล้วมีตำนานกล่าวขานไว้หลายตำนาน ดังจะนำมากล่าวต่อไป แต่ปราชญ์ได้แบ่งการสวดมนต์ของพระภิกษุสงฆ์ไว้ ๒ แบบ คือ

๑. สวดเพื่อรักษาสืบทอดพระศาสนา ผู้ที่ฟังพระสวดมนต์เมื่อฟังแล้วรู้สึกอัศจรรย์และศรัทธาเพราะสามารถจำบาลีได้และสวดได้ยาวนานโดยพร้อมเพรียงกัน แต่ถ้าย้อนไปดูตามประวัติแล้ว พระอรหันตสาวก เช่นพระมหากัสสปเถระ พระอุบาลีเถระ และพระอานนท์เถระ สามารถสวดสาธยาย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี ครั้งปฐมสังคายนา และสามารถจำสืบทอดกันมาเรียกว่า มุขปาฐะ นับว่าในยุคพระอริยสงฆ์มีความทรงจำเป็นเลิศและสืบเนื่องกันมานับพันปีสามารถกล่าวได้ว่า การสวดธรรมเพื่อรักษาพระศาสนา มีจุดเริ่มมาจากการที่พระผู้มีพระภาค ทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมกันกล่าวธรรมในวันอุโบสถ^{๖๙} โดยทรงอนุญาตให้นำเอาสิกขาบทบัญญัติมาสวด เรียกว่า สวดปาติโมกข์^{๗๐} ลักษณะการสวดดังกล่าว เป็นการทบทวน พระบัญญัติหรือตรวจสอบข้อห้ามเพื่อความสำรวมระวังของภิกษุทั้งหลาย พร้อมกันนี้พระองค์ยังทรงแนะนำวิธีการฟังปาติโมกข์ว่า ให้ฟังให้ดี เอาใจใส่ในการฟัง ทรงอธิบายต่อไปอีกว่าให้มีจิตแน่วแน่ในการฟัง ไม่ฟังซ่าน ไม่ซัดสาย^{๗๑} กล่าวได้ว่าเป็นวิธีการฟังการสวดที่ดีมีประโยชน์เป็น

^{๖๘} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), อ่างแล้ว, หน้า ๒ -๓.

^{๖๙} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๓๒/๒๐๙.

^{๗๐} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๓๒/๒๐๙.

^{๗๑} วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๓๕/๒๑๐.

จุดเริ่มต้นของลักษณะการฟังสวดมนต์นอกจากนี้ พระผู้มีพระภาคยังทรงปรารภให้พระภิกษุทั้งหลาย ควรสวดธรรมเพื่อรักษา พระศาสนาไว้ให้เป็นประโยชน์แก่อกุลแก่คนหมู่มาก เพราะในขณะนั้นมี ตัวอย่างความเสื่อมที่เกิดขึ้นในหมู่ของนิครนถ์ ที่เจ้าลัทธินิครนถนาฏบุตรสิ้นชีพแล้ว สาวกเกิดความแตกแยกกัน จึงได้ตรัสแนะนำให้ร้อยกรองพระธรรมวินัยเพื่อจัดระเบียบคำสอนทั้ง โดยอรรถและพยัญชนะให้พรหมจรรย์นี้ตั้ง มั่น ยั่งยืนสืบไป ดังมีความปรากฏในพระสูตรตันตปิฎก ปาสาติกสูตร ที่ขนิณิกาย ปาฏิภวรรคว่า “ธรรมทั้งหลาย เราแสดงไว้เพื่อความรู้อย่าง บริษัททั้ง หมดนั้นแหละพึงพร้อมเพรียงกัน ประชุมสอบทานอรรถกับอรรถ พยัญชนะกับพยัญชนะแล้วพึงสังคายนากันไม่พึงวิวาทกัน เพื่อให้พรหมจรรย์(ศาสนา) นี้ตั้งอยู่ได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ชื่อนั้นพึงเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่อกุลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อแก้อกุล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้ คือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โภชณค ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘”^{๗๒} หลังจากพุทธปรินิพพานแล้ว การทำสังคายนาพระธรรมวินัย เพื่อกำจัดความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นในศาสนาดังคำพระปรารภนั้นได้เกิดขึ้นหลายครั้ง โดยในเบื้องต้นพระสาวกที่เป็นกำลังสำคัญในการทำสังคายนามีอยู่ ๔ รูปคือ พระอานนท์ เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดพระพุทธเจ้า ทรงจำพระพุทธรวณะได้มาก พระอุบาลี เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวินัย ในฐานะที่ทรงจำวินัยปิฎก พระโสณกุฎทิมบิณณะ เป็นผู้เคยท่องจำบางส่วนแห่งพระสูตรตันตปิฎก และพระมหากัสสปะ เป็นผู้ริเริ่มให้มีการสังคายนา จัดระเบียบพระพุทธรวณะให้เป็นหมวดหมู่^{๗๓} ลักษณะการทำสังคายนาดังกล่าว เป็นการสวดธรรมเพื่อรักษาพระศาสนาดังกล่าวมา

๒. สวดสาธยาย เพื่อคุ้มครองป้องกันรักษาภยันตรายเรียกว่าการ “สวดพระปริตร” ในยุคสมมติสังขม ต่อมาขึ้นการสวดมนต์ย่อลงให้สั้น เพื่อให้เหมาะสมกับเวลา และสืบทอดกันมาแต่ละสำนักก็มีบทสวดมนต์เป็นของตนเอง ยังมีการสวดมนต์แบบนิกายต่าง ๆ ก็ยังมีมากผสมผสานกับศาสนาต่างๆ โดยเฉพาะศาสนาฮินดูก็มีอิทธิพลต่อการแข่งขันกันเพื่อแย่งศาสนิกชน จึงไม่เป็นเอกภาพต่อมาคณะสงฆ์ในประเทศศรีลังกา เห็นว่าพระปริตรนั้นยังมีประโยชน์ต่อจิตใจของพุทธศาสนิกชนอยู่ จึงได้จัดให้เป็นหมวดหมู่ขึ้นมาให้ใกล้เคียงครั้งพุทธกาลมากที่สุดโดยเริ่มแรกนั้นได้ช่วยกันค้นหาในพระไตรปิฎก เลือกอเอาพระสูตรต่าง ๆ และปาฐะพระคาถาสรรเสริญคุณพระรัตนตรัยอันมีตำนานอ้างว่า เกิดขึ้นด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ นำมาเป็นบทสวดมนต์ เช่นรัตนสูตรซึ่งมีตำนานว่าพระอานนท์เคยถือ

^{๗๒} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๗๖/๒๑๙ - ๒๒๐.

^{๗๓} สุชีพ ปัญญาภาพ, พระไตรปิฎกฉบับประชาชน, กรุงเทพมหานคร: (โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๒.

คุณพระรัตนตรัยระงับโรคระบาดอันเกิดแต่อดอยากที่เมืองเวลาลี เป็นต้น จนแพร่หลายเป็นที่นิยมของ พุทธศาสนิกชนในลังกาทวีปการทำวัตรสวดมนต์ นอกจากมุ่งหมายเพื่อให้ชาวพุทธได้เข้าเฝ้าองค์พระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนเมื่อครั้ง พุทธกาลแล้วยังเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้บำเพ็ญพระกรรมฐานอันเป็นอุบาย ให้จิตเป็นสมาธิมีความสงบ ไม่ฟุ้งซ่านวุ่นวายในขณะนั้น แม้จะชั่วระยะเวลาเพียงครึ่งชั่วโมงหรือหนึ่ง ชั่วโมง ก็จะมีผลทำให้จิตใจได้พักผ่อนจากอารมณ์ภายนอก ทำให้เกิดความเยือกเย็น เย็นสุขุมขึ้น เหมือนเครื่องยนต์ที่ถูกใช้งานหนักมาแล้วได้ถูกพักบ้างแม้ไม่นานก็ตาม ก็ทำให้เครื่องยนต์นั้นเย็นลงมี กำลังดีขึ้น

ฉะนั้นนอกจากนั้น การทำวัตรสวดมนต์ยังเป็นโอกาสให้พระภิกษุสามเณรได้สวด พิจารณาปัจจัย ได้สวดอนุโมทนาทานของทายก ได้สวดแผ่ส่วนกุศลหรือกรวดน้ำให้ผู้อื่นด้วยจิตบริสุทธิ์ อีกด้วย เพราะมีความมุ่งหมาย ดังนี้ บัณฑิตทั้ง หลายจึงกำหนดการทำวัตรสวดมนต์ขึ้นไว้เป็นหน้าที่ ของชาวพุทธอย่างหนึ่ง ที่ไม่ควรละเว้น หรือหลบหลีกเสีย ด้วยมองข้ามว่า "เป็นกิจไม่สำคัญอะไร" เพราะเป็นอุบายทำความดีอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า "ภาวนามัย"

ระเบียบวิธีการทำวัตรสวดมนต์

การทำวัตรสวดมนต์แบ่งออกเป็น ๓ แบบ ดังนี้

๑. แบบทำวัตรสวดมนต์สำหรับภิกษุสามเณร แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

- ๑) ทำวัตรเช้า โดยทั่วไปจะกำหนดในช่วงระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ นาฬิกา
- ๒) ทำวัตรเย็น จะกำหนดเวลาเย็นหรือเวลาค่ำ

๒. แบบทำวัตรสวดมนต์สำหรับอุบาสกอุบาสิกา ซึ่งแบบสวดและระเบียบการสวดมนต์ สำหรับอุบาสกอุบาสิกา นั้นมีนิยมโดยเฉพาะ

๓. แบบสวดมนต์ไหว้พระสำหรับนักเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ^{๗๔} กำหนดเป็นแบบ ปฏิบัติไว้โดยเฉพาะเช่นเดียวกัน^{๗๕}

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการทำวัตร-สวดมนต์

๒.๓.๑ พิธีทำวัตรสวดมนต์

^{๗๔} ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการสวดมนต์ไหว้ของนักเรียน พ.ศ. ๒๕๐๓ ลงนามโดย มล.ปิ่นมาลากุล, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ-ผู้เขียน.

^{๗๕} กรมการศาสนา, ธรรมศึกษาชั้นโท ฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ปัจจุบัน, กรุงเทพมหานคร.

การสวดมนต์ เป็นการแสดงออกด้วยคำพูด เป็นการพูดด้วยเมตตาจิต จึงเชื่อกันว่าจะขับไล่ความชั่วร้ายออกไปและนำมาซึ่งสิ่งดี แม้การฟังสวดมนต์ก็ถือว่าจะได้รับอานิสงส์เช่นนั้นเหมือนกัน คำพูดถือว่าเป็นตัวแทนของอำนาจที่ปรากฏในอินเดียโบราณ เพราะคำพูดเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างสวรรค์และโลก โดยผ่านการประกอบพิธีบูชาญู กล่าวกันว่าสวดมนต์ได้ส่งทอดอำนาจแก่พระอินทร์ด้วย คำพูดก็คือ วาจา และท้าวปชาบดีผู้เป็นใหญ่แห่งสิ่งมีชีวิตถูกเรียกว่าเป็นจ้าวแห่งบทสวด เป็นผู้สร้างบทสวด บทเพลงสวดของท่านล่องลอยไปทั่ว แดนสุขาวดีและในคัมภีร์สังคีตรัตนนาคระได้บันทึกว่าโลกทั้งปวงขึ้นอยู่กับเสียงคือ คำพูดลักษณะเช่นนี้ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับคำพูดในอินเดียยุคพระเวท คำพูดเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่สามารถทำให้เข้าใจได้ ทำให้มนุษย์เป็นสิ่งมหัศจรรย์ มีความน่าเกรงขาม และมีความทะเยอทะยาน ดังเห็นได้ในยุคต้น ๆ ของอารยธรรมมนุษย์ คำพูดทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เป็นความสามารถที่มหัศจรรย์ ซึ่งมีจำกัดไว้แก่เผ่าพันธุ์มนุษย์เท่านั้น ดังนั้นคำพูดจึงเป็นลักษณะเฉพาะเป็นดุจดวงอำนาจสวรรค์ และเป็นสิ่งน่าบูชา กล่าวอีกอย่างหนึ่ง คำพูดในรูปแบบของบทสวดมีศักยภาพดุจเครื่องมือชิ้นเอกในการปลุกอำนาจเหนือธรรมชาติ ตามที่คัมภีร์มนูศาสตร์แสดงถึงการประกอบพิธีกรรมการสวดมนต์ ๑๐ ครั้ง มีผลมากกว่าการบูชาญูตามที่กล่าวในคัมภีร์พระเวท พระพุทธศาสนาไม่ได้ยอมรับอำนาจของบทสวดมนต์ หรือเวทมนต์ ดังมีหลักฐานปรากฏในเทววิษุบุตรที่ขนิทาย สีสันธรรค ที่แสดงให้เห็นถึงความไร้ผลของบทสวด ด้วยการเปรียบเทียบอุปมาว่า บทสวดที่กล่าวถึงเทพเจ้าเช่น พระอินทร์, พระโสมะ, พระวรุณ, พระอิสานะ, พระชวาปติ, พระพรหม, พระมหิทธิ และพระยะมะ เป็นสิ่งไร้ประโยชน์^{๗๖} คนผู้ปรารถนาจะเข้าถึงเทวดาจำจะต้องปฏิบัติคุณงามความดี ซึ่งเหล่าเทวดาได้เคยประกอบไว้การสวดมนต์ถึงเทวดาไม่ได้ทำให้คนเป็นเทวดาได้เลยแม้จะมีทัศนคติเป็นเช่นนี้กับบทสวดมนต์ พระพุทธศาสนาก็ไม่ได้ปฏิเสธอำนาจของคำจริงที่เปล่งออกมาอย่างซื่อสัตย์จริงจัง คำพูดที่ดั่งมประกอบด้วยสาระที่มีประโยชน์และมีความหมาย ก็ถือได้ว่าเป็นมงคล^{๗๗}

การสวดข้อธรรมโดยมีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาและเพื่อรักษาข้อความในพระคัมภีร์ จึงเป็นสิ่งที่พระสงฆ์ได้ทำมานับแต่โบราณกาล การสวดออกเสียงอย่างชัดเจนขณะที่นึกถึงความหมายของสิ่งที่กำลังสวด เป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญอยู่สูงการสวดเช่นนี้เรียกว่า สรภัญญะ ก็ได้ เมื่อพระโสมนุกฤกัณณะ สวดอัญญกวรรค โดยสรภัญญะพระพุทธองค์ทรงพอพระทัยอย่างมาก ทรงตรัสยกย่องแบบการสวดของท่านดังนี้ว่า “คูกรภิกษุทั้งหลาย เป็นการดีที่พวกเธอจะได้เรียน อัญญกวรรคอย่างถูกต้อง เธอพึงทรงจำและรักษาไว้ให้ดีพวกเธอมีเสียงที่น่าพอใจ มีความแตกต่างของเสียงไม่แหบและสามารถสื่อสาร

^{๗๖} ที.สี. (ไทย) ๙/๓๗๖/๓๖๕.

^{๗๗} มงคล. ๒๖๒/๒๔๒.

ความหมายได้^{๗๘} แม้พระองค์จะทรงยกย่องการสวดสรภัญญะ แต่พระองค์ก็ไม่ทรงปรารถนาให้สวดธรรมะเป็นทำนองเพลง พระองค์ทรงเคยเรียกการร้องเพลงว่าเป็นการร้องไห้เศร้าโศก เมื่อพวกภิกษุฉัพพัคคีย์เจ้าปัญหา ริเริ่มการสวดธรรมในทำนองเพลง พระองค์ทรงชี้ความเสื่อมไม่ใช่ประโยชน์ของการร้องเพลงไว้ ๕ ประการ และทรงประณามความประพฤตินี้ ว่าเป็นการก่อให้เกิดทุกข์ความเสื่อมมีประโยชน์มีดังนี้

- (๑) แม้ตนเองก็กำหนดในเสียงนั้น
- (๒) แม้ผู้อื่นก็กำหนดในเสียงนั้น
- (๓) แม้พวกคหบดีก็ตำหนิว่า “พวกสมณศากยบุตรเหล่านี้ ร้องเพลงเหมือนพวกเรา”
- (๔) เมื่อพอใจการทำเสียง สมายิ่อมเสื่อม
- (๕) ภิกษุรุ่นหลังจะพากันทำตาม^{๗๙}

ดังนั้นการร้องเพลงจึงถูกห้ามไว้ ขณะที่การสวดแบบพิเศษที่เรียกว่า สรภัญญะได้รับการส่งเสริม การประชุมสวดที่เมืองเวสาลี เขตกรุงราชคฤห์ เป็นการสวดหมู่ครั้งแรกที่ได้จัดขึ้นในประวัติศาสตร์ และหลังพุทธปรินิพพาน มีบันทึกไว้ว่าภิกษุ ๕๐๐ รูปเข้าร่วมในการสวดทำสังคายนา โดยมีพระมหากัสสปะเป็นประธาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเพณีการสวดหรือคณะผู้สวดต่าง ๆ เช่น คณะผู้สวดที่ฆนิกาย(ที่ฆณิกาย) คณะผู้สวดมัชฌิมิกาย(มัชฌิมิกาย) มีต้นกำเนิดมาจากคณะผู้สวดสรภัญญะนี้ นอกจากนี้ ยังปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาที่ฆนิกายว่า การสวดหมู่ที่จัดขึ้นในศรีลังกา ณ โลหปราสาทและติสสมหาวิหารเรียกว่าสังฆายนา,ธัมมสังฆายนาหรือคณะสังฆายนา^{๘๐} และที่บันทึกไว้ในคัมภีร์มหาวงศ์ กล่าวว่าการสวดหมู่เป็นส่วนหนึ่งของเทศกาลต่าง ๆ ทางศาสนา รวมถึงยุคต้น ๆ ของพุทธศตวรรษที่ ๒ และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจะมีพัฒนาการจนมาเป็นพิธีสวดมนต์ ขณะที่ มหาวังสะบันทึกว่าคณะสังฆายนา ก็จัดให้มีในโอกาสเฉลิมฉลองลักษณะนั้นเช่นกัน

สรุปได้ว่า การสวดหมู่ (คณะสังฆายนา) ได้กำเนิดขึ้นโดยจุดประสงค์เพื่อรักษาพระคัมภีร์ไว้ ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมเฉลิมฉลองทางศาสนาไป และในบทบาทใหม่นี้เองที่ทำให้การสวดหมู่ค่อย ๆ คลี่คลายไปทั้ง ทำนองและจังหวะในปัจจุบัน มี ๓ แบบ คือ

- (๑) สวดแบบสังโยค คือสวดอย่างที่พระมหานิกายสวดกันโดยทั่วไป

^{๗๘} วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๕๘/๓๖.

^{๗๙} วิ.จ. (ไทย) ๗/๒๕๘/๑๑, อัง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๒๐๙/๓๕๒.

^{๘๐} ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๑๔๙/๑๒๑.

(๒) สวดแบบมคธ คือสวดเป็นตอน ๆ ของวลีหรือประโยค อย่างพระธรรมยุตหรืออย่างพระมหานิกายสวดบทพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ เวลาทำวัตรเข้าเย็นทั่วไป

(๓) สวดแบบสรภัญญะ คือสวดด้วยการเอื้อนเสียงเป็นทำนองสรภัญญะ หมายถึงสวดเป็นทำนองพอดี ๆ ชัดเจนด้วยอักขระ และพยัญชนะ ^{๕๑}

ความมุ่งหมายของการทำวัตรสวดมนต์ ถือว่าเป็นอุบายสงบจิต นอกจากนั้นยังมีผลทางพระวินัย ที่สามารถเปลี่ยนมลทินบางอย่างในการบริโภคปัจจัย โดยไม่ทันพิจารณาได้และมีผลในการอนุโมทนาทานของทายกที่ถวายมาเป็นประจำ กับเป็นโอกาสให้ได้แผ่ส่วนบุญของตนแก่ผู้อื่นด้วยจิตใจบริสุทธิ์อีกด้วย ได้มีการกำหนดระเบียบและแบบการทำวัตรสวดมนต์แยกประเภทบุคคลได้เป็นสามแบบใหญ่ ๆ คือ ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาและเด็กนักเรียน

๒.๓.๒ บทสรรเสริญพระรัตนตรัย

การทำวัตรสวดมนต์ (พระสงฆ์จะทำวัตรสวดมนต์ก่อน เมื่อพระสงฆ์ทำวัตรสวดมนต์จบแล้ว อุบาสกอุบาสิกาจึงทำวัตรสวดมนต์ต่อพระสงฆ์ บางวัดอาจสวดมนต์แปล แต่บางวัดอาจจะสวดมนต์เป็นภาษาบาลีล้วน ๆ โดยไม่มีแปล ^{๕๒} ซึ่งมีระเบียบปฏิบัติดังนี้

๒.๓.๓ บทสวดเจ็ดตำนาน-สิบสองตำนาน

พระปริตรอย่าง ๗ ตำนานและ ๑๒ ตำนาน เกิดขึ้นในทวีปลังกา แต่จะเกิดขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานจะกำหนด ^{๕๓} การสวดพระปริตร พระสงฆ์เลือกพระสูตรและคาถาต่างๆไปสวดให้ต้องตามเหตุการณ์และบางทีงานหลวงพระสงฆ์เลือกพระสูตรไม่ถูกพระราชอัธยาศัย จึงรับสั่ง ให้พระเถระคิดพระปริตรสำหรับสวดงานหลวงให้มีทั้งฝ่ายเจริญสิริมงคลและฝ่ายที่จะคุ้มครองป้องกันอุปัทวันตรายรวมอยู่ด้วยกัน เมื่อมีพระปริตรสำหรับสวดงานหลวง คนทั้งหลาย จึงมีความต้องการให้สวดพระปริตรนั้น ณ ที่อื่น ต่อไปจนเป็นประเพณีในพื้นที่เมือง มีข้อสันนิษฐานว่า๑๒ ตำนาน นั้นเป็นพระปริตรเดิม ซึ่งมีความยาวจึงมีตัดลงเป็น ๗ ตำนาน แต่พระพิณิจวรรณาการ (แสง สาลิตกุล) กลับเห็นว่า ๗ ตำนานจะ

^{๕๑} ปริตตทีปนี, ๒๕๑๗:๕๗.

^{๕๒} กรมการศาสนา, คู่มือสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็น, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า๒.

^{๕๓} สมเด็จพระญาณสังวรญาณมุนี, ตำนานพระปริตร, หน้า ๘.

เป็นของตั้ง เดิม ๑๒ ตำนานเป็นของปรุงใหม่ เนื่องจากบทพระปริตรต่างๆ ใน ๗ ตำนาน กับ ๑๒ ตำนานเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ เป็นเพียงวางผิดลำดับกัน ^{๘๔}

บทสวดมนต์เจ็ดตำนาน มีลำดับของพระสูตรดังนี้ เริ่มตั้งแต่บทชัตตำนาน, ชุมนุมเทวดา ๑. นมการสิทธิตาธา ๒. สมพุทฺธ ๓. นโมการุญฐกคาถา ๔. มงคลสูตรคาถา ๕. รตนสูตร ๖. กรณียเมตตสูตร ๗. ขนธปริตต์ ๘. โมรปริตต์ ๙. ๕ชคคสูตร ๑๐. อาฏานาฎิยปริตต์ ๑๑. องคุลิมาลปริตต์ ๑๒. โพชฌงคปริตต์ ๑๓. อภยปริตต์ ๑๔. ปกิณณกคาถา (ทุกขปุตตตัจ นิททุกขฯ ฯลฯ) ๑๕. ขยปริตต์ ๑๖. สุปุพฺพณหสูตรคาถา ๑๗. รตนตตยปภาวาทิยาจนคาถา ๑๘. สุขาภิยาจนคาถา ๑๙. มงคลจักรวาลใหญ่

บทสวดมนต์สิบสองตำนาน มีลำดับของพระสูตรดังนี้ เริ่มตั้งแต่ชัตตำนาน, ชุมนุมเทวดา ๑. สมพุทฺธ ๒. นโมการุญฐกคาถา ๓. มงคลสูตรคาถา ๔. รตนสูตร ๕. กรณียเมตตสูตร ๖. ขนธปริตต์ ๗. ฉททนต์ปริตต์ ๘. โมรปริตต์ ๙. วฏฏกปริตต์ ๑๐. ๕ชคคสูตร ๑๑. อาฏานาฎิยปริตต์ ๑๒. องคุลิมาลปริตต์ ๑๓. โพชฌงคปริตต์ ๑๔. อภยปริตต์ ๑๕. ขยปริตต์ ๑๖. สุปุพฺพณหสูตรคาถา ๑๗. รตนตตยปภา-วาทิยาจนคาถา ๑๘. สุขาภิยาจน คาถา ๑๙. มงคลจักรวาลใหญ่

๒.๓.๔ การนั่งสมาธิ

การนั่งปฏิบัติกรรมฐาน เน้นการใช้สติปัญญา ๔ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งสติ, ข้อ

ปฏิบัติมีสติเป็นประธาน, การตั้ง สติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้ง หลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง, การมีสติกำกับดูสิ่งต่างๆ และความเป็นไปทั้ง หลาย โดยรู้เท่าทันตามสภาวะของมัน ไม่ถูกรบกวนด้วยความยินดียินร้าย ที่ทำให้มองเห็นเพี้ยนไปตามอำนาจกิเลส มี ๔ อย่าง คือ

๑. กายานุปัสสนา สติปัญญา การตั้งสติกำหนดพิจารณากาย, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันกายและเรื่องทางกาย

๒. เวทนานุปัสสนา สติปัญญา การตั้ง สติกำหนดพิจารณาเวทนา, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันเวทนา

๓. จิตตานุปัสสนา สติปัญญา การตั้ง สติกำหนดพิจารณาจิต, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทันจิตหรือสภาพและอาการของจิต

^{๘๔} อ้างแล้ว, หน้า ๙.

๔. ธรรมานุสัสสนา สติปัฏฐาน การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม, การมีสติกำกับดูรู้เท่าทัน
ธรรม

๒.๓.๕ การแผ่เมตตาจิต

ตั้งจิตปรารถนาดีขอให้ผู้อื่นมีความสุข; คำแผ่เมตตาที่ใช้เป็นหลักว่า

“สพเพ สตฺตา อเวรฺรา อพฺยาปชฺฌา อนินฺชา สุขี อตฺตานิ ปริหรนฺตุ”

แปลว่า “ขอสัตว์ทั้งหลาย, (ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน) หมดยังสิ้น,

(จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด), อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย,

(จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด), อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย,

(จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด), อย่าได้มีทุกข์กายทุกข์ใจเลย,

จงมีความสุขกายสุขใจ, รักษาตน (ให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้ง สิ้น) เถิด.”

(ข้อความในวงเล็บเป็นส่วนที่เพิ่มเข้ามาในคำแปลเป็นไทย)

๒.๓.๖ จุดมุ่งหมายในการสวดมนต์

การทำวัตรสวดมนต์เป็นอุบายทำความดีซึ่งเป็นบุญอย่างหนึ่งฉะนั้น เมื่อทำจนเป็น
นิสัยประจำวันแล้ว ย่อมได้รับผลอันสงฆ์หลายประการ เช่น

๑. ทำให้ได้รับความชื่นใจสบายใจ ทำให้เกิดพุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติเหมือน
ได้เข้าเฝ้าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อพระพักตร์ทุกวัน

๒. ได้ชื่อว่าบำเพ็ญพระกรรมฐาน อบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ มีความแน่วแน่ สงบเย็นไม่
ฟุ้งซ่าน ทำให้จิตใจมีอำนาจมีพลัง สามารถควบคุมอารมณ์ข่มกิเลส และควบคุมตัวเองได้ดี

๓. ได้เปลื้องมลทินอันเกิดจากการบริโภคปัจจัยของทายกโดยมิได้พิจารณาในวันนั้น
เท่ากับได้เปลื้องหนี้ให้ตัวเอง จัดเป็นผลทางพระวินัย

๔. ได้มีโอกาสแผ่ส่วนบุญกุศลให้แก่ผู้อื่น จิตว่าได้ทำบุญชื่อว่า ปัตติทานมัย

๕. ได้รับความนับถือและยกย่องจากพระภิกษุสามเณรด้วยกันและทายกทายิกาทั่ว ไปว่า
เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ไม่ละเว้นหน้าที่ที่จะต้องทำ รักษาระเบียบประเพณีไว้ได้ เป็นการสร้าง
แบบอย่างที่ดีไว้แก่อนุชนรุ่นหลัง

๖. ทำให้เป็นผู้อาจหาญในหมู่ ไม่ติดขัดเก้อเขินในเวลาทำพิธี เพราะเป็นผู้แคล่วคล่องใน
มนต์ต่าง ๆ พระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารี) ได้เขียนตำนานสวดมนต์ ซึ่งเป็นหนังสือที่มีคุณค่า

สมควรแก่การศึกษาและเผยแพร่อย่างยิ่งเล่มหนึ่ง ที่กล่าวถึงตำนานสวดมนต์ ที่เป็นมนต์ของ พระพุทธเจ้าและสาวก ^{๘๕} ในเนื้อหาเล่มนี้ได้มีความหมายสาระที่ควรแก่การศึกษาถึงงานวิจัยครั้งนี้ อย่างมากเช่นกัน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ จึงนำมาประกอบในการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับอานุภาพของพระปริตรการ สวดพระปริตรในความเข้าใจของคนทั่วไป เกี่ยวกับการสวดมนต์ดังที่ปรากฏในหนังสือสวดมนต์ฉบับ หลวง และได้อธิบายถึงการจารึกในพระไตรปิฎกเป็นลายลักษณ์อักษร ^{๘๖}

ด้านรายละเอียดนั้นได้มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้อย่างมาก ธนิต อยู่โพธิ์ ^{๘๗} ได้ อธิบายไว้ในผลงานเรื่องตำนานพระปริตรถึงความเป็นมาของการสวดพระปริตรในทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะบทสวดสิบสองตำนานซึ่งมีปรากฏในพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอธิบายความเป็นมาโดยละเอียด แม้แต่คิดของพระอรุณกถาจารย์ในยุคหลัง ^{๘๘} ผลงานชิ้นนี้ให้ข้อมูลคือ ด้านรายละเอียดเกี่ยวกับพระ ปริตร ข้อมูลในแง่ความเป็นมาของพระปริตรนั้นว่า มีความเกี่ยวเนื่องกับบทวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา อยู่พอดีอารี นุ้ยบ้านด่าน และคณะ ได้ศึกษา ผลการสวดมนต์ความเครียดของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ^{๘๙} พบว่าระดับความเครียดก่อนการเข้าโครงการวิจัยระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่าง ($p=0.38$) ส่วนระดับความเครียดหลังการสวดมนต์ วันที่ ๑.๕ และ ๑๐ ในกลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.01$) ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าการสวดมนต์ช่วยลดความเครียดในนักศึกษาได้ศิริพร สันถวาติ ได้ศึกษาการปฏิบัติธรรม กกับการอบรมพัฒนาร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุไทย ^{๙๐} พบว่า ๑. ปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้สูงอายุเข้ามา ปฏิบัติธรรมมีหลากหลายปัจจัย คือภาวะการประสพกับเรื่องทุกขใจที่มีสาเหตุมาจากการงานและหรือ

^{๘๕} พระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารี), **ตำนานการสวดมนต์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมสาร บรณนทหารเรือ, ๒๕๑๖), หน้า ๑.

^{๘๖} พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **อานุภาพพระปริตร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒.

^{๘๗} ธนิต อยู่โพธิ์, **อานุภาพพระปริตร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๒.

^{๘๘} อารี นุ้ยบ้านด่าน และคณะ, **ผลการสวดมนต์ความเครียดของนักศึกษา พยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**(บทคัดย่อ), คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า ๒๕๕.

^{๘๙} ศิริพร สันถวาติ, **การปฏิบัติธรรมกับการอบรมพัฒนาร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุไทย** (บทคัดย่อ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

คนรอบข้าง ความศรัทธาในตัวบุคคลหรือพระ การเข้ามาปฏิบัติธรรมเพราะทำตามกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ ความกลัวตายเนื่องจากการเจ็บป่วย ความสงสัยในสิ่งที่เหนือคำอธิบาย ความเบื่อหน่ายทางโลก และความสนใจในทางธรรม ๒. ความผูกพันที่ผู้สูงอายุมีต่อวัด สามารถสะท้อนให้เห็นได้จาก ความรู้สึกที่ว่าวัดเป็นบ้านหลังที่สองของผู้สูงอายุ ความถี่ของการเข้ามาปฏิบัติธรรมที่วัด และความรู้สึกว่าผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของวัด ซึ่งความผูกพันจะมีความสัมพันธ์กับการสร้างบทบาทใหม่ให้แก่ผู้สูงอายุ บทบาทใหม่ที่ผู้สูงอายุมีต่อวัด คือ การเป็นผู้ทำนุบำรุงศาสนา การเป็นผู้ดูแลสถานที่และช่วยงานต่างๆ ของวัด การเป็นผู้ดูแลพระสงฆ์ ซึ่งบุคคลอาจเลือกที่จะมีมากกว่าหนึ่งบทบาทก็ได้ ขึ้นอยู่กับระดับความผูกพันของตนต่อวัด ๓. ผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเช่น หายจากอาการนอนไม่หลับ ระบบย่อยอาหารทำงานดีขึ้น มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น มีอารมณ์โกรธที่ลดลง มีสติรู้ในความคิด เกิดความรู้สึกสบายใจ จิตปล่อยวางต่อสิ่งรบกวน จากการเจ็บป่วย ละซึ่งทรัพย์สินสมบัติและเรื่องทุกข์ใจ นอกจากนี้เมื่อปฏิบัติธรรมแล้วผู้สูงอายุบางท่านอาจได้แนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับชีวิต เช่นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดจิตอาสา ความมีเมตตา การรู้เท่าทันผู้อื่น ความมีสติในการกระทำ แนวคิดเหล่านี้ล้วนแล้วแต่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิตในสังคม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ซึ่งวิถีในการดำรงชีพของผู้สูงอายุที่หันหน้าเข้าสู่พุทธศาสนา จะสามารถนำมาเป็นประโยชน์ให้คนในวัยอื่นในสังคมไทยได้เกิดความเข้าใจในผู้สูงอายุยิ่งขึ้น และเห็นคุณค่าและบทบาทของผู้สูงอายุไทย ภณิดา ชนวิทยาลิทธิกุล^{๙๐} ได้ศึกษา ความเข้มแข็งอดทนและสุขภาวะทางจิตของเยาวชนผู้ปฏิบัติธรรม กรณีศึกษากลุ่มยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย พบว่า ๑. ก่อนเข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม เยาวชนผู้ปฏิบัติธรรมมีความเข้มแข็งอดทนในระดับสูง และมีสุขภาวะทางจิตในระดับปานกลาง ๒. หลังการ ฝึกปฏิบัติธรรมและระยะติดตามผล เยาวชนผู้ปฏิบัติ ธรรมมีความเข้มแข็งอดทนสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และมีความเข้มแข็งอดทนในระยะหลังการฝึกปฏิบัติธรรมและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ๓. หลังการฝึกปฏิบัติธรรมและระยะติดตามผล เยาวชนผู้ปฏิบัติธรรมมีสุขภาวะทางจิตสูงกว่าก่อนการฝึกปฏิบัติธรรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และมีสุขภาวะทางจิตในระยะหลังการฝึกปฏิบัติธรรมและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เยาวชนจำนวน ๑๐ คน เป็นชาย ๕ คน หญิง ๕ คน ที่เต็มใจให้สัมภาษณ์ คัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่าง ๑๐๓คนของการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่าผู้ปฏิบัติธรรมรับรู้ ผลดีของการฝึกปฏิบัติธรรม ประสบการณ์ในระหว่างปฏิบัติธรรมที่เอื้อให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความเข้มแข็ง อดทน และสุขภาวะทางจิตเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนฝึกปฏิบัติธรรม ได้แก่ ๑) กระบวนการฝึกปฏิบัติธรรม รวมถึงสถานที่ปฏิบัติธรรมการฝึกสมาธิ และการฟังธรรมบรรยาย

^{๙๐} ภณิดา ชนวิทยาลิทธิกุล, ความเข้มแข็งอดทนและสุขภาวะทางจิตของเยาวชนผู้ปฏิบัติธรรม : กรณีศึกษากลุ่มยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย (บทคัดย่อ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

ตลอดจนปฏิสัมพันธ์กับวิทยาการที่เลี้ยง และ ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมรายอื่นในสถานปฏิบัติธรรมที่ส่งผลทางบวก ๒) เป้าหมายและความคาดหวัง ต่อตนเองทางบวกระหว่างปฏิบัติธรรม ๓) ผลทางด้านบวกจากการได้ปฏิบัติธรรม ๔) การฝึกสมาธิต่อด้วย ตนเอง และ ๕) การนำหลักธรรมที่เรียนรู้ในระหว่างปฏิบัติธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสวดมนต์ มีจุดมุ่งหมายและมีความเชื่อในเรื่องของการสวดมนต์หวังที่แตกต่างกันออกไปบางคนก็หวังบผลอันดีสงส์ว่าทำให้ได้รับความชื่นใจสบายใจ อบรมจิตใจให้เป็นสมาธิ มีความแน่นแน่ว สงบเย็นไม่ฟุ้งซ่าน ทำให้จิตใจมีอำนาจมีพลัง สามารถควบคุมอารมณ์ข่มกิเลส และควบคุมตัวเองได้ดี ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นการสวดมนต์ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษของบ้านเรียนช่วยปรีญา ในการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด ก่อนเรียนดนตรีบำบัด ครูผู้สอนให้ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีบำบัด สวดมนต์ไหว้พระและนั่งสมาธิ เพื่อให้เด็กมีจิตใจที่แน่นแน่ว มีความสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน มีสมาธิ ทำให้เด็กจดจ่อกับการเรียนดนตรี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางดนตรีเพิ่มขึ้น เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ กระตุ้นการรับรู้ เสริมสร้างสมาธิและกระตุ้นประสาทสัมผัสการรับรู้ของเด็ก อยู่ในอารมณ์สงบ ผ่อนคลายความตึงเครียด ลดความวิตกกังวล และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อันจะส่งผลต่อการการเจริญเติบโตของเด็กต่อไป

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดนตรีบำบัด

งานการวิจัยด้านดนตรีบำบัด

ดนตรีบำบัดคือศาสตร์ที่ว่าด้วย การนำดนตรีหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ทางดนตรีมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับเปลี่ยน พัฒนาและคงรักษาไว้ซึ่งสุขภาพของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยนักดนตรีบำบัดเป็นผู้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ผ่านทางกิจกรรมดนตรีต่าง ๆ อย่างมีรูปแบบ โครงสร้างที่ชัดเจน มีหลักเกณฑ์ และระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ เป้าหมายของดนตรีไม่ได้เน้นที่ทักษะทางดนตรี แต่เน้นในด้านพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละบุคคลที่มารับการบำบัด สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายบริบทเช่น ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์^{๑๑} กิจกรรมดนตรีบำบัดที่ใช้ในการบำบัดเช่น การฟังดนตรี การร้องเพลง การขยับร่างกายประกอบเสียงเพลง หรือการเล่นเครื่องดนตรี เพื่อบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ป่วยทั้งทางจิตใจและอารมณ์และโรคทาง

^{๑๑} ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘.

กาย^{๙๒} ดนตรีประเภทนี้เป็นกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ที่นำไปสู่พัฒนาการ เป็นกระบวนการของความสัมพันธ์และการตอบสนองผู้ป่วย นักบำบัดและนักดนตรี นักดนตรีบำบัดจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีความอ่อนไหวในการดำเนินการตามกระบวนการของการบำบัด ช่วงเวลาในการบำบัดควรเป็นเวลาที่คุณใช้รู้สึกไว้วางใจที่จะแสดงความรู้สึกต่อดนตรีและกิจกรรมดนตรี ซึ่งต้องถูกเลือกให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา^{๙๓}

การเลือกดนตรีไปใช้ในการบำบัดหรือที่เรียกว่าดนตรีบำบัดเป็นการผสมผสานกันระหว่างดนตรีและการบำบัด โดยที่ตัวดนตรีนั้นเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดนตรีก่อให้เกิดความสัมพันธ์แห่งการบำบัด เพื่อเยียวยาสู่สภาพเดิม การรักษาและการเปลี่ยนแปลงด้านจิตวิทยา สภาพจิตใจและสุขภาพกายเพื่อรักษาไว้พฤติกรรมที่ดีและปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อพัฒนาการด้านร่างกายและทักษะทางสังคม ดนตรีบำบัดมีคุณค่าต่อบุคคลทุกช่วงอายุ เป็นสิ่งที่ประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางเพื่อตอบสนองต่อความผิดปกติที่หลากหลายของบุคคล สามารถนำไปใช้เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนวิธีการรักษาอื่น ๆ ด้วย ซึ่งเป้าประสงค์หลักของดนตรีบำบัดคือการสร้างเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นของบุคคล เสริมสร้างการเจริญเติบโตและพัฒนาการ ช่วยสร้างความเป็นตัวของตัวเอง ช่วยเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และช่วยส่งเสริมการเข้าสู่สังคมของบุคคล^{๙๔}

รายงานการวิจัยมากมายที่ระบุการบำบัดด้วยดนตรีบำบัดมีผลต่อพัฒนาการในด้านต่างๆ ของผู้รับการบำบัดดังนี้ โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๕๓ มีงานวิจัยทางดนตรีบำบัดในประเทศไทยจำนวน ๖๕ เรื่อง ที่ได้เผยแพร่จากสถาบันการศึกษา ๕ แห่งได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อสังเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้ในประเด็นวิถีวิทยาในการบำบัดด้วยดนตรี พบว่ารูปแบบวิธีการบำบัดทางดนตรีที่ใช้มากที่สุดคือ กิจกรรมการฟังดนตรี (ร้อยละ ๕๕.๔) รองลงมาคือ กิจกรรมดนตรีที่หลากหลายซึ่งรวมถึงการฟัง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวและการสร้างสรรค์ (ร้อยละ ๑๐.๘) กิจกรรมดนตรีดังกล่าวใช้บำบัดผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดมากที่สุด (ร้อยละ ๒๓.๑) โดยส่วนใหญ่เน้นองค์ประกอบดนตรีด้านอัตราจังหวะเป็นหลักในการบำบัด (ร้อยละ ๑๓.๘)

^{๙๒} กลุ่มดนตรีบำบัดภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟูคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. แนวทางการใช้ดนตรีบำบัดสำหรับผู้ป่วยและผู้พิการทางกาย ม.ป.พ, ๒๕๕๔.

^{๙๓} เจิตนภา หัตถกิจโกศล, ดนตรีบำบัดสำหรับเด็กออทิสติก, (วารสารการศึกษาศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๒-๑๔.

^{๙๔} Edith Hillman Boxill, Music Therapy for the Developmentally Disabled. Texas : Pro-ed. ๑๙๘๕, หน้า ๕-๖.

สำหรับทักษะดนตรีที่ใช้มากที่สุดในการบำบัดคือ ทักษะการฟัง (ร้อยละ ๖๗.๗) โดยส่วนใหญ่เป็นการฟังผ่านดนตรีบันทึก (ร้อยละ ๗๐.๘) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อบำบัดความเจ็บปวดมากที่สุด (ร้อยละ ๒๐) รองลงมาคือใช้ลดความวิตกกังวล (ร้อยละ ๑๖.๙) ในด้านการสรุปผลที่ได้จากการบำบัดทางดนตรีพบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย นั่นแสดงให้เห็นว่าดนตรีมีประสิทธิผลต่อการบำบัดและการส่งเสริมสุขภาพ^{๙๕}

ผลการวิจัยเรื่องดนตรีบำบัดกับเด็กและเด็กพิเศษ

กิจกรรมดนตรีบำบัด ช่วยพัฒนาเด็กและเด็กพิเศษได้เป็นอย่างดี ดนตรีบำบัดที่เน้นการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการร้องเพลง ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการในการพูด การแสดงท่าทางการมีส่วนร่วมกับเพื่อนที่ดีขึ้น^{๙๖} ทำให้เด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีอย่างสม่ำเสมอ มีทักษะทางสังคมสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน^{๙๗} ช่วยลดพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งของเด็กออทิสติกได้ประมาณครึ่งหนึ่ง เมื่อเทียบกับก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรี^{๙๘} ตลอดจน ช่วยให้เด็กออทิสติกในช่วงอายุ ๖-๑๐ ปี รับรู้และตอบสนององค์ประกอบของดนตรีในเรื่องจังหวะ ทำให้มีพัฒนาการเรื่องการสื่อความหมายได้มากขึ้น^{๙๙} อีกทั้งดนตรีบำบัดยังมีผลต่อการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กออทิสติกให้ดีขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ดนตรีบำบัดยังช่วยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา มีความฉลาดทางอารมณ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญ^{๑๐๐}

^{๙๕} นที ศรีงษาและสมชัย ตระการรุ่งนภา, *วิธีการบำบัดทางดนตรี: การวิเคราะห์เนื้อหาจากงานวิจัย*, วารสารสาธารณสุขศาสตร์ ๒๕๕๘, หน้า ๑๑๖-๑๓๓.

^{๙๖} (ธนาภรณ์ ธนียธีรพันธ์, *การพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง*, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๗.

^{๙๗} รุจิพัชญ์ อภิพัฒน์กิตติกุล, *ผลของกิจกรรมดนตรีที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็ก ออทิสติกระดับปฐมวัย*, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๖.

^{๙๘} วิษณุพันธ์ เชื้อเจริญ, *ผลการใช้ดนตรีแบบอิสระต่อพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของเด็กออทิสติก*, การศึกษาอิสระมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕.

^{๙๙} วรานิษฐ์ พิษิตยศวิน, *ประสิทธิผลของกิจกรรมดนตรีบำบัดต่อพัฒนาการทาง สื่อความหมาย และปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนออทิสติก*, วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๕๕.

^{๑๐๐} สุรีย์ ดาวอุดม, *การพัฒนากิจกรรมดนตรีบำบัดแบบผสมผสานเพื่อพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*, ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๒.

สำหรับแนวคิดของดนตรีบำบัดคือการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือเสริมในการรักษา เยียวยา พัฒนามนุษย์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งในระยะเวลาที่ทศวรรษที่ผ่านมาศาสตร์ประเพณีได้มีการถูกนำมาใช้พอสมควร ทั้งในวงการแพทย์และด้านการศึกษา ทั้งนี้ก็เนื่องจากการตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของดนตรีบำบัด เห็นได้จากรายงานการวิจัยต่างๆ ที่ได้อธิบายถึงผลของดนตรีบำบัดว่าช่วยในการส่งเสริมสุขภาพ บรรเทาความเจ็บปวด ลดความวิตกกังวล ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย กล้ามเนื้อ การพูด การสื่อสาร อารมณ์ จิตใจ ทักษะทางสังคมตลอดจนด้านสติปัญญาต่าง ๆ ได้

๒.๔.๒ งานวิจัยทางการสวดมนต์

วิธีการสวดมนต์

จากการทบทวนงานวิจัย แบ่งวิธีการสวดมนต์ได้ดังนี้

๑. การสวดมนต์ด้วยตัวเอง เป็นวิธีการที่ดีที่สุด เป็นการเหนี่ยวนำตัวเองที่สะท้อนถึงการมีความปรารถนาดีต่อตนเอง และการสวดมนต์ด้วยตนเองทำให้เกิดพลังการสันสเทือนที่จะช่วยรักษาความเจ็บป่วยได้

๒. การฟังผู้อื่นสวดมนต์ เป็นการเหนี่ยวนำโดยคลื่นเสียงจากผู้อื่น เช่นการฟังเสียงพระสวดมนต์ เสียงจากผู้นำสวดในศาสนาต่าง ๆ หากผู้สวดมีสมาธิ เสียงสวดมนต์นั้นจะนุ่ม ทำให้เกิดคลื่นที่ช่วยเยียวยาแก่ผู้ฟัง รวมถึงการฟังบทสวดมนต์จากสื่อเสียง ปัจจุบันได้มีการพัฒนาสื่อเสียงที่เป็นการผสมผสานระหว่างบทสวดมนต์และดนตรีเป็นเพลงธรรมชาติแผ่แพร่แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ทำให้เข้าถึงสื่อได้สะดวกมากขึ้น

๓. การสวดมนต์ให้ผู้อื่นฟัง เป็นการสวดมนต์เพื่ออ่อนน้อมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การขอพรให้กับผู้อื่น โดยผู้รับการสวดมนต์ไม่จำเป็นต้องได้ยินเสียงสวดมนต์ อาศัยคลื่นสวดมนต์เป็นคลื่นบวกเพราะเกิดจากจิตใจที่ดีงาม ปรารถนาดีต่อผู้ป่วยและเมื่อเราคิดจะส่งสัญญาณนี้ออกไปสู่ที่ไกล ๆ สัญญาณนี้จะเดินทางไปในรูปของคลื่นไฟฟ้า ซึ่งมนุษย์มีเซลล์สมองที่สามารถส่งสัญญาณคลื่นไฟฟ้าและสารเคมีได้ถึง ลิบยกกำลังสิบ คลื่นนี้จึงเดินทางไปได้ไกลๆ^{๑๑๑} ดังนั้นการสวดมนต์และส่งความปรารถนาดีไปให้ผู้อื่น แม้อยู่ไกลกันก็สามารถทำได้ไม่เป็นอุปสรรคอีกต่อไป

๔. การสวดมนต์เป็นกลุ่ม เป็นการเข้าร่วมกลุ่มการสวดมนต์ตามความสนใจของบุคคล อาจจะเป็นการร่วมกันสวดมนต์ตามสถานที่สำคัญทางศาสนาเช่น วัด โบสถ์ มัสยิดหรือพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

^{๑๑๑} สมพร กันทระดุขฎี เตรียมชัยศรี, กลไกของการปฏิบัติสมาธิ ๒๕๕๒, สืบค้น ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๗, http://thaicamdb.info/article_doc.php?article.๔๑.

ตัวอย่างงานวิจัยต่างประเทศประโยชน์ของการสวดมนต์

๑.งานวิจัยของอัลเฟรด โดมาติส สถาบันวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ฝรั่งเศส

พบว่า เสียงสวดมนต์มีผลด้านการรักษาโรคให้ร่างกาย เสียงสวดมนต์ทำให้ระบบของร่างกายทั้งหมดสงบลงและกระตุ้นกระบวนการรักษาตามธรรมชาติของร่างกายและมีส่วนในการพลิกผันโรคหัวใจ การสวดมนต์ช่วยให้เลิกการเสพติด บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาเสพติดได้

๒.งานวิจัยของมหาวิทยาลัยคลีฟแลนด์ สหรัฐอเมริกาพบว่า เสียงที่มีจังหวะของการสวดมนต์ทำให้เกิดผลด้านท่วงทำนองในร่างการเป็นภาษาศาสตร์ที่มีผลต่อระบบประสาท ทำให้เกิดผลทางสภาวะจิตที่ดีเยี่ยม(Neuro-linguistic effect หรือ NLE) เมื่อเรารู้ความหมายของบทสวดมนต์ที่เราสวดก็จะทำให้เกิดผลด้านภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistic effect หรือ PLE) ต่อร่างกาย ผลเหล่านี้เกิดจากการที่สมองผลิตและการกระจายสารเคมีที่ขจัดโรคได้งานวิจัยนี้จึงสรุปได้ว่า นี่เป็นเหตุผลที่แท้จริงว่าทำไมการสวดมนต์จึงกระตุ้นผลด้านการขจัดโรคในตัวเราได้

๓.จากการศึกษาของ ดร. อลัน วาทคินส์ อาจารย์อาวุโสด้านวิทยาศาสตร์สมองที่อิมพีเรียลคอลเลจ ลอนดอนประเทศอังกฤษเปิดเผยว่า ระหว่างที่เรากำลังสวดมนต์อัตราการเต้นของหัวใจเราและความดันเลือดจะลงไปจุดต่ำที่สุด แม้แต่การฟังสวดมนต์ก็สามารถปรับให้ระดับอะดรีนาลีนและคลื่นสมองเข้าสู่ภาวะปกติได้ (อะดรีนาลีนเป็นสารที่ร่างกายหลั่งออกมาเมื่อเรามีความเครียด ตื่นเต้น ตกใจ) และยังช่วยลดระดับคลอเรสเตอรอลได้ การสวดมนต์ระหว่างออกกำลังกายช่วยให้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ง่ายและมีความสุข งานวิจัยยังค้นพบว่าการสวดมนต์ขณะเล่นโยคะช่วยให้ลดน้ำหนักได้ในระยะเวลาสั้น ๆ เมื่อเราสวดมนต์การสั่นสะเทือนของเสียงจะทำให้ระบบประสาทสงบลงทำให้เกิดความรู้สึกสงบ ลึกซึ้ง ลดความเครียด ช่วยให้มีสมาธิและความจำดีขึ้น เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้คนรอบตัวมากขึ้น การสวดมนต์ช่วยส่งเสริมคุณธรรมความดีของเราด้วย ขจัดความคิดด้านลบออกไป ดังนั้นเราจึงสามารถมีความสุขกับทุกอย่างที่เราทำและประสบความสำเร็จได้อย่างง่าย ๆ ที่สำคัญช่วยควบคุมอารมณ์และจิตใจเราได้เป็นอย่างดี

๔. นักวิทยาศาสตร์ทางด้านสมอง มาเรียน ไดอะมอนต์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียพบว่า

การสวดมนต์ช่วยห้ามฮอร์โมนแห่งความเครียดไม่ให้หลั่งออกมาและช่วยเพิ่มการทำงานของภูมิคุ้มกันและยังช่วยให้กล้ามเนื้อและข้อต่อยืดหยุ่นได้นาน เราสามารถเพิ่มพลังงานและความมี

ชีวิตชีวาของร่างกายได้ด้วยการสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน จะทำให้จิตใจสงบและช่วยให้เรามีสุขภาพที่ดีได้^{๑๐๒}

เย็น อีร์พิทน์ชัย^{๑๐๓} ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียน ของเด็กออทิสติกโดยวิธีการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในการทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กออทิสติกชั้นการศึกษาพิเศษที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่สุดในชั้นเรียน จำนวน ๓ คน ในโรงพยาบาล ยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรจะแสดงพฤติกรรมตั้งใจทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้น และแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนลดลง

รุ่งนภา ทรัพย์สุพรรณ^{๑๐๔} ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกระตุ้นการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัวที่มีต่อการแสดงออกซ้ำ ๆ การเล่นอย่างเหมาะสม และการมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้ใหญ่ของเด็กออทิสติกกลุ่มตัวอย่าง คือเด็กออทิสติกอายุ ๑๑ ปีได้รับการวินิจฉัยจากนักกิจกรรมบำบัดว่ามีความบกพร่องของการรับรู้สีและการเคลื่อนไหว โดยใช้ชุดแบบฝึกกระตุ้นการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า

๑. เด็กออทิสติก ที่ได้รับการฝึกด้วย กิจกรรมกระตุ้นการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัว มีการแสดงพฤติกรรม ลดลง

๒. เด็กออทิสติกที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัว มีการเล่นอย่างเหมาะสม

๓. เด็กออทิสติกที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมการกระตุ้นการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มากขึ้น

สุชินัน เย็นสวัสดิ์^{๑๐๕} ได้ศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจากการสอน โดยใช้ป้ายกระดานสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทางด้านภาษาและการสื่อสาร ผลการวิจัย

^{๑๐๒} <https://completewellbeing.com/artocoe/rhythm-divine/>.

^{๑๐๓} เย็น อีร์พิทน์ชัย, การปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนของเด็กออทิสติก ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑, ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๑.

^{๑๐๔} รุ่งนภา ทรัพย์สุพรรณ, การศึกษาผลของกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัวที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กออทิสติก, ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. การศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ, ๒๕๔๖.

^{๑๐๕} สุชินัน เย็นสวัสดิ์, การศึกษาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสาร, ปรินญาณพนธ์ ก.ศ.ม.การศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘.

พบว่าการสอนทักษะการสื่อสารให้กับเด็กออทิสติกจากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสาร มีผลต่อทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก ดังนี้

๑) ทักษะการสื่อสารแบบใช้ภาษาท่าทางของเด็กออทิสติก จากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสารสูงขึ้น

๒) ทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาพูดของเด็กออทิสติก จากการสอนโดยใช้ป้ายกระดานสื่อสารไม่เปลี่ยนแปลง

ความหมายของการศึกษาพิเศษ (Special Education) ได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความของการศึกษาพิเศษไว้ หลากหลายมีบางจุดที่ร่วมกัน บางจุดแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองของนักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ^{๑๐๖} ได้กล่าวถึง การศึกษาพิเศษว่าเป็นการศึกษา ที่มุ่งให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ได้เรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับสภาพ ร่างกาย จิตใจ และความสามารถ และเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีปัญหาเลิศ ได้พัฒนาความถนัดและอัจฉริยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาพิเศษนี้อาจเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในสถานศึกษาปกติตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา^{๑๐๗} ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์/พฤติกรรม เด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ รวมทั้งเด็กพิการซ้ำซ้อน หากจัดการศึกษาเหมือนเด็กปกติให้เด็กกลุ่มนี้ จะไม่สามารถรับ ประโยชน์เต็มที่ ดังนั้นการศึกษาพิเศษจึงมีความแตกต่างจากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ^{๑๐๘} ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาและบริการ ซึ่งรัฐหรือหน่วยงานเอกชนจัดขึ้นหรือร่วมมือกันจัดให้แก่เด็กพิเศษ เพราะไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการจัดการศึกษาตามปกติได้^{๑๐๙}

ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีกลุ่มเป้าหมายเพื่อสนองความต้องการที่แตกต่างของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อันหมายถึงเด็กที่

^{๑๐๖} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๕ หน้า ๑๕.

^{๑๐๗} ผดุง อารยะวิญญู, เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ:แว่นแก้ว หน้า ๑๓-๑๔.

^{๑๐๘} พิมพ์พรรณ วรชุตินธร์, จิตวิทยาเด็กพิเศษ, กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏธนบุรี ๒๕๔๒, หน้า ๓.

^{๑๐๙} นงนุช เพชรบุญวัฒน์, ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๕, หน้า

มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางภาษาหรือการพูด เด็กออ

ทิสติก เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น และเด็กปัญหาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษ การจัดการศึกษารูปแบบปกติทั่วไปไม่อาจสนองต่อนักเรียนเหล่านี้ได้^{๑๑๐} การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะความต้องการนั้นจะเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งการจัดการศึกษาในรูปแบบปกติไม่สามารถ ช่วยให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาในลักษณะพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับ ความจำเป็นพิเศษที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ศิริวิมล ใจงาม^{๑๑๑} ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การ จัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการพิเศษทางการศึกษาของเด็กที่มีความแตกต่างกันทางร่างกาย สติปัญญา และโอกาส โดยการจัดวิธีสอน ขบวนการ เนื้อหาวิชา หลักสูตร เครื่องมือ และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นที่สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล พัทธนันท์ วงษ์วิชยุดม^{๑๑๒} ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งการจัดการศึกษาแบบปกติไม่สามารถพัฒนาให้เด็กพิเศษเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพได้ จึงต้องมีการจัดการศึกษาให้มีลักษณะพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แตกต่างของแต่ละบุคคล จากความหมายของการศึกษาพิเศษที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปได้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาทุกประเภท อันได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่อง ทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กออทิสติก และเด็กพิการซ้อน รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ ซึ่งการจัดการศึกษาแบบปกติไม่สามารถพัฒนาให้เด็กพิเศษเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพได้ จึงต้องมีการจัดการศึกษาพิเศษ โดยการจัดหลักสูตร รูปแบบ วิธีการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ เทคนิค

^{๑๑๐} เกยูร วงศ์ก้อม, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.

^{๑๑๑} ศิริวิมล ใจงาม, การศึกษาพิเศษ Special Education, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๙, หน้า ๒.

^{๑๑๒} พัทธนันท์ วงษ์วิชยุดม, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ, กำแพงเพชร:มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๐, หน้า ๔.

การ สอน เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม การวัดผลประเมินผลที่ สอดคล้องกับ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันของแต่ละ บุคคล ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาในประเทศไทยนับได้ว่ามี ๒ รูปแบบ ใหญ่ๆ คือ การศึกษาปกติ และการศึกษาพิเศษ ซึ่งการศึกษาพิเศษเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อชั้น วรณะ เชื้อชาติ ศาสนา และความแตกต่างไม่ว่า จะด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งอีกนัยหนึ่ง การจัดการศึกษาพิเศษเป็นตัวชี้วัดถึงสิทธิ ความเท่าเทียมกันทางการศึกษาของคนในชาติ

จันท์เพ็ญ กาญจนรัตน์^{๑๑๓} ได้กล่าวถึงปรัชญาการศึกษาพิเศษในอดีตและปัจจุบันไว้ดังนี้

๑. ปรัชญาการศึกษาพิเศษในอดีต การกระทำใดๆ ของสังคม ย่อมจะมีปรัชญา แนวคิด หรือหลักการและเหตุผลพื้นฐานเบื้องหลังการ ปฏิบัติ เช่น สมัยสปาดา (Spata) หรือยุคก่อนคริสต์ ศาสนา ทารกที่เกิดมามีลักษณะพิการจะถูกก าจัดหรือฆ่า ทั้งคงจะมีหลักการที่ว่า คนแข็งแรงเท่านั้นที่ จะเป็นประโยชน์ ยุคก่อน ค.ศ. ๑๗๐๐ ถึง ๑๘๐๐ จะไม่มีการจัดการ ศึกษาให้แก่คนพิการต่อมายุคที่ คนได้รับอิทธิพลจากความคิดหรือปรัชญาของจอห์นลอค (John Locke) ที่ว่า เด็กทุกคนเกิดมา บริสุทธิ์เหมือนกันหมด สิ่งที่ทำให้คนแตกต่างกันไปคือ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ ภายหลัง อิถาร์ด (Itard) จึงได้พยายามที่จะสอนเด็กชายที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก ให้มีระดับสติปัญญาสูงขึ้น เท่าคนปกติ นายแพทย์พินล (Pinel) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่เชื่อถึงความคิดของจอร์ลอค เขาพยายามเสนอให้ มีการ ปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์อย่างมีศีลธรรมมากขึ้น พยายามปลดโซ่ตรวนที่จองจ ่าผู้ป่วยโรคจิต และ เลี้ยงดูอย่างดี อิทธิพลจากความคิดของจอห์นลอค รูโซ (Jacques Rousseau) และเปสตาลอซซี (Pestalozzi) นี้ นับว่าเป็นปรัชญาที่ก่อให้เกิดความสว่างทำให้สังคมคำนึงถึงความดั่งงามตามธรรมชาติ ของมนุษย์และความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น โดยมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม มีการจัดตั้งสถาบันให้มีการ อบรมเลี้ยงดูคนระดับสติปัญญาต่ำ ปรับปรุงโรงพยาบาลคนไข้โรคจิต ใช้วิธีการปฏิบัติที่ดีต่อคนไข้ ต่อมาปรัชญาสังคมของดาร์วิน (Darwin) แพร่หลายมากยิ่งขึ้นที่ว่า คนแข็งแรงเท่านั้นที่จะเป็นผู้ชนะ สามารถอยู่ได้หรือสืบทอดเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ คนโรคจิตหรือคนพวกที่มีระดับสติปัญญาต่ำนับเป็นพวก อ่อนแอ ไม่ เหมาะสมย่อมจะอยู่ไม่ได้และหมดสิ้นไป ประกอบกับทฤษฎีของเมนเดล (Mendel) เกี่ยวกับพันธุกรรม เมื่อ ค.ศ. ๑๙๐๐ ทำให้เกิดความเชื่อว่าความบกพร่องทางจิตหรือสติปัญญาก็เป็น พันธุกรรม รักษาไม่ได้ แก้ไขไม่ได้ วิธีการปฏิบัติต่อคนเหล่านี้คือ ต้องให้อยู่ในสถาบันแบบแยกตลอดไป ช่วยได้แต่เพียงเลี้ยงไปตลอดชีวิต ป้องกัน ไม่ให้สืบพันธุ์ โดยการทำให้หมั้นเสีย ทั้งยุโรปและอเมริกามีการ

^{๑๑๓} จันท์เพ็ญ กาญจนรัตน์, *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ*, เอกสารประกอบการเรียนการ สอนวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ รหัสวิชา ๑๐๑๑๐๑ พิษณุโลกคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูล สงคราม ๒๕๕๒, หน้า ๑๐-๑๑.

เคลื่อนไหวจัดตั้งโรงเรียนพิเศษแบบประจำสำหรับ เด็กตาบอด เด็กหูหนวก เด็กปัญญาต่ำ เด็กเป็นโรคลมชัก ตลอดจนเด็กกำพร้าโดยทั่วไป โดยให้การเลี้ยงดู ตลอดชีวิต หลัง ค.ศ. ๑๙๐๐ เริ่มมีการเคลื่อนไหวจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนรัฐบาลแบบไปกลับของอเมริกา แต่เป็นการเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ และมีการขยายการจัดการศึกษาพิเศษในหลายรูปแบบ ปัจจุบันมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเกือบทุกประเภท ทุกระดับเรียนอยู่ในโรงเรียนไป-กลับ ทั่วไป การศึกษาภาคบังคับและให้เปล่าแก่เด็กทุกคนที่สามารถเรียนได้ ก็มีในอเมริกามาร้อยกว่าปีแล้ว ปัจจุบันประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เช่น ญี่ปุ่น อเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ต่างมีนโยบาย และหลักการที่จะรับผิดชอบในหน้าที่และบทบาทของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยถือหลักการเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวในการจัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเชื่อหรือปรัชญาของคนยุคก่อนเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการศึกษาพิเศษเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

๒. ปรัชญาการศึกษาพิเศษในปัจจุบัน การจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศไม่ว่าประเทศใดย่อมตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่า

๑. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษา มีสิทธิเท่าเทียม ในการที่จะได้รับการศึกษาไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนพิการหรือปกติก็ตาม

๒. ในสังคมมนุษย์เราไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมได้ เพราะคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในเมื่อเราต้องการให้เด็กพิเศษดำรงชีพอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติอย่างสงบสุข การเรียน การสอนเด็กเหล่านี้ก็ไม่ควรแยกออกไปต่างหาก จึงควรให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓. ในการจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรมุ่งเน้นที่ความสามารถ ความสำเร็จ ความดีเด่นของเด็กพิเศษมากกว่าที่จะพึงเล็งไปที่ความพิการของเด็ก

๔. เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ความบกพร่องนั้นเลวร้ายไปกว่าเดิม และหาทางฟื้นฟู บำบัด และให้ความช่วยเหลือโดยเร็ว

๕. การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการของเด็กพิเศษแต่ละคน เนื่องจากความพิการมีมาน้อยไม่เหมือนกัน จึงเป็นการศึกษาลักษณะเฉพาะบุคคล (Individualization) เว้นแต่จะจัด กลุ่มความพิการที่มีลักษณะเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน จำนวนนักเรียนในชั้นควรน้อย และมีครูดูแลทั่วถึง

๖. การศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการควบคุมตนเอง มุ่งให้ช่วยตนเองเพื่อไม่ให้เป็นการแกะกรอบครีว สังคม

๗. การจัดการศึกษาพิเศษ ควรมุ่งการฝึกอาชีพด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพิเศษสามารถออกไปประกอบสัมมาอาชีพและหาเลี้ยงตนได้

ผดุง อารยะวิญญู^{๑๑๔} ได้กล่าวถึงปรัชญาของการศึกษาพิเศษไว้ดังนี้

๑. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และ สังคม
๒. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานแตกต่างกัน แต่ละคนจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากัน ให้ทันโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป
๓. เด็กแต่ละคนย่อมมีความสามารถอยู่ในตัวมากบ้างน้อยบ้าง การศึกษาจะช่วย ให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น

๔. ในสังคมมนุษย์นั้นย่อมมีทั้งคนปกติและคนพิการ ในเมื่อไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมของคนปกติได้ เราจึงไม่ควรแยกให้การศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้

๕. เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความต้องการและความสามารถทางการศึกษาที่แตกต่าง ต่างไปจากเด็กปกติ แม้ว่าความต้องการพื้นฐานไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการให้การศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบ และวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่

ศรินธร วิทยะสิรินันท์^{๑๑๕} ได้สรุปแนวคิดในการจัดการศึกษาพิเศษ ในปัจจุบันไว้ว่า แนวคิดในการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติให้มากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาพิเศษ เพื่อช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไปได้ดีขึ้น ซึ่งการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นวิธีการที่เป็นปกติวิสัยของสังคม เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ให้มากที่สุด ดังนั้นจึงต้องนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติที่สมบูรณ์โดยให้โอกาสในการรับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติ ได้รับการยอมรับโดยไม่มีข้อยกเว้นเป็นกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่นๆ ในวัฒนธรรมเดียวกัน

^{๑๑๔} ผดุง อารยะวิญญู, การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ, กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.

^{๑๑๕} ศรินธร วิทยะสิรินันท์, วิทยาการด้านการคิด, กรุงเทพฯ: เดอะมัสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์,

สุรินทร์ ยอดคำแปง^{๑๖} ได้เสนอแนวความคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามวิสัยทัศน์ทางการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ไว้ดังนี้

๑. เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องได้รับบริการทางการศึกษา ตามหลักสิทธิขั้นพื้นฐานทางการศึกษา

๒. เป็นการศึกษาที่สอดคล้องและตอบสนองต่อสภาพความแตกต่างของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน โดยมุ่งสร้างสติปัญญา พัฒนาให้มีจริยธรรม ปลุกฝังจิตสำนึกให้ยึดมั่นรักษาค่านิยมอันดีงามของสังคมไทย

๓. เป็นการศึกษาที่มีทางเลือกตามระดับสติปัญญา ความถนัด และสภาพร่างกาย ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแต่ละคนให้สูงขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตในสังคม

๔. การศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดี ต่อกระบวนการเรียนการสอนทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดความแปลกแยกในสังคม

๕. ต้องมุ่งสร้างความเข้าใจและการยอมรับระหว่างเพื่อนร่วมชาติ สร้างทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการพิเศษแก่บุคคลในสังคม

๖. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรตั้งอยู่บนความเชื่อที่ชัดเจน แน่นอน มีเป้าหมายที่เชื่อในความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า สามารถดำรงชีวิต อยู่ได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไปในสังคม

๗. เป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิตที่พึ่งพาตนเองได้ โดยสร้างทักษะดังนี้

๗.๑ สร้างทักษะทางวิชาการที่นำไปสู่การพึ่งตัวเองในชีวิตประจำวัน

๗.๒ สร้างทักษะทางวิชาการที่เอื้อเป็นการเฉพาะต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้เกิดการเข้าถึง ซึ่งการเข้าถึงแบ่งเป็น ๓ ประเภทคือ

๗.๒.๑ การเข้าถึงทางด้านสภาพแวดล้อม และทางสถาปัตยกรรม

๗.๒.๒ การเข้าถึงทางด้านข้อมูลข่าวสาร

๗.๒.๓ การเข้าถึงทางด้านสังคม

^{๑๖} สุรินทร์ ยอดคำแปง, เทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ, โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

๘. เป็นการศึกษาที่มีลักษณะการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต และนำไปสู่การทำงานร่วมกันแบบเครือข่ายในสังคม

ศรียา นิยมธรรม^{๑๓๗} ได้เสนอแนวความคิดและหลักการจัดการศึกษาพิเศษไว้ ดังนี้

๑. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น คนพิการหรือคนปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้ว ก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หาก

เด็กพิเศษไม่สามารถเรียนในโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ

๒. เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน โดยเร็วที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าเด็กมีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป และมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด

๓. การจัดการศึกษาควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมกับคนปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้จึงควรจัดให้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่เด็กพิเศษผู้นั้น มีสภาพความพิการ หรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้ อย่างไรก็ตาม ควรจัดให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมปกติ

๔. การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวการศึกษาของเด็กปกติ

๕. การศึกษาพิเศษ และการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดโปรแกรมให้เป็นรายบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่าง อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

๖. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็ก มีโอกาสได้ประสบความสำเร็จมากกว่าจะคำนึงถึงความพิการ หรือมีความบกพร่อง เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจว่า แม้นตนจะมีความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากับหรือดีกว่าคนปกติซึ่งจะช่วย ให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

๗. การศึกษาพิเศษ ควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจ ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นและมุ่งให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

^{๑๓๗} ศรียา นิยมธรรม, ปัญหายุ่ยากทางการเรียนรู้, กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๑.

๘. การศึกษาพิเศษควรจัดทำอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไป ขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

แนวคิดทางการศึกษาพิเศษ ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเท่าเทียมกันแห่งโอกาสทางการศึกษา ทำให้เกิด การตอบสนองความต้องการระหว่างบุคคล และการมุ่งเน้นให้มนุษย์ทุกคนได้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จากปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษ ควร ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและความเท่าเทียมกันทางการศึกษาของเด็กทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการตอบสนองตามความสามารถ ความต้องการจำเป็น ความถนัด และ ความสนใจที่แตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อมุ่งเน้นให้มนุษย์ทุกคนได้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติและมีความสุข อันจะส่งผลที่ดีและมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ทั้ง การศึกษาปกติและการศึกษาพิเศษ

บทบาทของการศึกษาพิเศษ^{๑๑๘} ได้กล่าวถึงบทบาทของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษได้เข้ามามีบทบาทต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในหลายลักษณะและหลายด้านดังนี้

๑. พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
๒. ให้เด็กมีโอกาสได้รับการศึกษาและเลือกรับการศึกษาดังแต่การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจนถึงระดับอุดมศึกษา
๓. ให้เด็กมีความตระหนักในสิทธิของตนเอง ทั้งตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติต่างๆ
๔. ให้เด็กได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
๕. ให้เด็กได้รับข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเช่นเดียวกับคนทั่วไป
๖. ส่งเสริมให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษไปแข่งขันความสามารถในระดับโลก
๗. ให้ครอบครัวและสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
๘. ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐและเอกชน ดำเนินการทำวิจัยเพื่อค้นหาค้นหาองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

^{๑๑๘} เกยูร วงศ์ก้อม, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.

๙. ให้มีการจัดทำหรือปรับหลักสูตรรวมถึงการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพความพิการ

๑๐. ให้สังคมมองเห็นความสำคัญของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการเป็นส่วนหนึ่งในสังคมและ มองเห็นศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ จากบทบาทของการศึกษาพิเศษข้างต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาพิเศษนับได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญต่อ การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครู บุคลากรทุกฝ่าย รวมถึงองค์กรและ หน่วยงานต่างๆ ให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ

ความสำคัญของการศึกษาพิเศษ การศึกษาพิเศษมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ทั้งต่อเด็ก ต่อครอบครัว ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาและต่อสังคม ดังนี้

๑. ความสำคัญต่อตัวเด็ก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคือ เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

๑.๑ เด็กปกติ ได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาตนเองในด้านการยอมรับความแตกต่าง การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และยังอาจรวมไปถึงความมีน้ำใจในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

๑.๒ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ตามความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเห็นคุณค่าแห่งตน

๒. ความสำคัญต่อครอบครัว ส่งผลให้ครอบครัวของเด็กปกติและครอบครัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านอาทิ ครอบครัวของเด็กปกติ ได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และการยอมรับความแตกต่าง การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และยังอาจรวมไปถึงความมีน้ำใจในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ส่วนครอบครัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการพัฒนาเด็ก ให้กับบุคคลต่างๆ ของสังคม รวมถึงได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

๓. ความสำคัญต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านการสอน และการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ

๔. ความสำคัญต่อสังคม ทำให้สังคมได้ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของคนในสังคม เพื่อให้เป็นสังคมแห่งความเสมอภาคและเท่าเทียม จากความสำคัญของการศึกษาพิเศษข้างต้น จะเห็นได้ว่า การศึกษาพิเศษมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริม และพัฒนาบุคคล สังคม และ

ประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านระบบการศึกษา และด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรม จริยธรรม นับได้ว่ามีความสำคัญต่อทุกคน ถ้าทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม ก็จะส่งเสริมให้สังคมและประเทศชาติก้าวหน้าอยู่ ขอบข่ายของการศึกษาพิเศษ^{๑๑๙} จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และ กระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการ ปฏิรูปการจักการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ได้กำหนดขอบข่ายงาน การศึกษาพิเศษครอบคลุมเด็ก ๓ กลุ่ม คือ

๑. เด็กพิการ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๙ ประเภท ดังนี้

- ๑.๑ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- ๑.๒ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- ๑.๓ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- ๑.๔ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ
- ๑.๕ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- ๑.๖ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านพฤติกรรมหรืออารมณ์
- ๑.๗ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- ๑.๘ เด็กออทิสติก
- ๑.๙ เด็กพิการซ้อน

๒. เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่ขาดโอกาสในการรับการศึกษา ซึ่งแบ่ง ออกเป็น ๑๐ ประเภท ดังนี้

- ๒.๑ เด็กเร่ร่อน
- ๒.๒ เด็กชนกลุ่มน้อย
- ๒.๓ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง/กำพร้า
- ๒.๔ เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
- ๒.๕ เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
- ๒.๖ เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานเด็ก

^{๑๑๙} อ่างแล้ว, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ กรุงเทพฯ, ๒๕๔๘: หน้า ๘-๑๐

๒.๗ เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก

๒.๘ เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด

๒.๙ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคม
รังเกียจ

๒.๑๐ เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๓. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่แสดงออกถึงความสามารถอันโดดเด่นด้านใด ด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เช่น ด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ การสร้างงาน ทักษะศิลป์และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางวิชาการ สาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่นที่มีระดับอายุเท่ากัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์เดียวกัน ซึ่งแบ่งออกเป็นความสามารถพิเศษใน ๕ ด้านดังนี้

๓.๑ ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

๓.๒ ด้านภาษา

๓.๓ ด้านกีฬาหรือสุขภาพ

๓.๔ ด้านดนตรี

๓.๕ ด้านทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง จากขอบข่ายการศึกษาพิเศษให้กับเด็กทั้ง ๓ กลุ่ม พอจะสรุปได้ดังแผนภูมิ ขอบข่ายงานการศึกษาพิเศษ เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

- เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น

- เด็กเรื้อรัง

- ด้านคณิตศาสตร์และ

- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

- เด็กชนกลุ่มน้อย วิทยาศาสตร์

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

- เด็กที่ถูกทอดทิ้ง/กำพร้า

- ด้านภาษา

- เด็กที่มีความบกพร่องทาง
- เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
- ด้านกีฬาหรือสุขภาพ
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด
- เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
- ด้านดนตรี และภาษา
- เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานเด็ก
- ด้านทัศนศิลป์และ
- เด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม
- เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ ศิลปะการแสดงและอารมณ์ หรือโสเภณีเด็ก – เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
- เด็กออทิสติก
- เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์
- เด็กพิการซ้อน
- โรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ
- เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากขอบข่ายของการศึกษาพิเศษข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาพิเศษมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเด็กทั้ง ๓ กลุ่ม คือ เด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กทั้ง ๓ กลุ่มนี้ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ บริการ และสนับสนุนทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการจำเป็น ความถนัด และความสนใจที่แตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อมุ่งเน้นเด็กทุกคน ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพตามความต้องการที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล สรุปท้ายบท การศึกษาพิเศษ เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาทุกประเภท อันได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กออทิสติก และเด็กพิการซ้อน รวมถึงเด็กที่มี

ความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ ซึ่งการจัดการศึกษาแบบปกติไม่สามารถ พัฒนาให้เด็กพิเศษเกิด การเรียนรู้เต็มศักยภาพได้ จึงต้องมีการจัดการศึกษาพิเศษ โดยการจัดหลักสูตร รูปแบบ วิธีการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ เทคนิคการสอน เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม การวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการ จำเป็นที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล การจัดการศึกษาพิเศษ ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและความเท่าเทียม

การสวดมนต์ คือ ข้อวัตรอันเป็นหลักใจของชาวพุทธ เป็นบุญกิจ บุญกิริยาที่ถือปฏิบัติ สืบๆ กันมา นับตั้งแต่สมัยพุทธกาล เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ถือกันว่าเป็นเรื่อง สำคัญของชีวิต โดยเฉพาะในส่วนของพระภิกษุสงฆ์สามเณร นักบวช นักบุญทั้งหลาย จะให้ขาดตกบกพร่องในข้อวัตร กิจวัตรส่วนนี้ไม่ได้เด็ดขาด ถ้าหากละเลย เพิกเฉย ก็ถือกันว่าเสื่อม ก่อให้เกิดเป็นบาปเป็นกรรม เป็น ความไม่บริสุทธิ์ให้แก่ตนเองและสถานที่อยู่อาศัย วัดวาอาราม ตลอดถึงโยมญาติมิตรที่ถวายความ อุปถัมภ์ปัจจัยสี่ อีกทั้งภูมิธรรม ภูมิปัญญา คุณงามความดีบารมีในส่วนอื่นก็เกิดขึ้นได้ยากบทสวด

แต่ละบทท่านเรียกว่า พระปริตร แปลว่า เครื่องคุ้มครองอันประเสริฐ ในบทสวดมนต์แต่ละบทนั้นประกอบไปด้วย บทพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีเป็นบทสรรเสริญคุณ แห่งพระรัตนตรัยก็มี และเป็นบทอวยชัยให้พรก็มี บางบทได้นำมาจากพระไตรปิฎก บางบทเป็นบทที่ ท่านได้แต่งขึ้นใหม่ในภายหลัง ในแต่ละบท แต่ละบาท แต่ละคาถานั้น ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากพระ โอบุชู้ อันประกอบไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณ พระบริสุทธิ์คุณ พระปัญญาธิคุณขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า และเกิดจากสติปัญญา อันบริสุทธิ์ยิ่งของเหล่าพระอรหันตสาวก ของพ่อแม่ครูบา อาจารย์ทั้งสิ้นในแต่ละคน แต่ละสำนักนั้น มีการถือสวดไม่เหมือนกันบางสำนักสวดเฉพาะภาษาบาลีก็ มี สวดแบบบาลีแปลก็มี สวดเฉพาะภาษาของตนที่แปลจากภาษาบาลีก็มี ไม่มีกฎข้อบังคับต่างถือ ปฏิบัติตามความนิยม และความศรัทธาเชื่อถือ ตาม ความรู้ ความเข้าใจ ตามมติของแต่ละบุคคล แต่ ละคณะ แต่ละสำนักกันไป ไม่ถือว่าท่านผิดเราถูก ขอเพียงสวดแล้ว เกิดมรรคเกิดผล เกิดกุศล เกิดสติ เกิดสมาธิ เกิดปัญญา ไม่นำพาโทษทุกข์เบียดเบียนตนเอง และคนอื่นให้เดือดร้อน เกิดบาป เกิดกรรม ก็นับว่าเป็นเรื่องควรแก่การอนุโมทนาสาธุการเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการที่จะสวด หรือไม่สวด จะสวดยาว หรือจะสวดสั้นหรือจะสวดเวลาไหน บทไหนนั้น ไม่ถือว่าเป็นภาควิชาบังคับขึ้นอยู่ที่สติปัญญา ความถูก จริต และศรัทธาของแต่ละใจ

สรุปความแล้ว การสวดมนต์นั้นมีจิตเจตจำนงวัตถุประสงค์ ทำที่ และเป้าหมาย เพื่อให้ ได้ เพื่อให้สำเร็จในคุณประโยชน์ ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเป็นการสรรเสริญคุณ
๒. เพื่อเป็นต้นทุนเจริญศรัทธา
๓. เพื่อเป็นการแผ่จิตเมตตา

๔. เพื่อเป็นการฝึกสมาธิ
๕. เพื่อเป็นการอบรมขันติให้แกร่งกล้า
๖. เพื่อเป็นการรักษาพระธรรม
๗. เพื่อเป็นการกำจัดบาปอกุศล
๘. เพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิต
๙. เพื่อเป็นการทำจิตให้สว่างไสวเกิดปัญญา
๑๐. เพื่อเป็นการช่วยรักษาโรคภัย
๑๑. เพื่อเป็นเหตุให้ได้สมบัติบุญ

๑. เพื่อเป็นการสรรเสริญคุณ ทสวดบางบทที่ใช้สวดนั้น เช่น บทอิติปิโส ฯลฯ ภควาติฯ ชาวพุทธในสมัยพุทธกาล ผู้ที่มีจิตเลื่อมใสต่อพระพุทธเจ้านิยมใช้สวดเพื่อสรรเสริญคุณพระพุทธรูปเจ้า กษัตริย์ และพระอรหันต์สงฆ์สาวก ผู้ประกอบแล้วด้วยพระคุณอันประเสริฐสูงสุด ไม่ใช่เป็นบทอ้อนวอน ร้องขอในการไหว้พระสวดมนต์แต่ละครั้งนั้น ท่านเปรียบเหมือนได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเฉพาะพระพักตร์เป็นการแสดงตน ปฏิญาณตนยอมรับนับถือ เคารพ ศรัทธา บูชา ขอขมาต่อพระองค์อย่างหมด จิตหมดใจอย่างแท้จริง

๒. เพื่อเป็นต้นทุนเจริญศรัทธาการสวดมนต์นั้น สวดเพื่อเพิ่มพูน พอกพูน เต็มเต็มพลัง แห่งศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใสที่มีต่อคุณพระรัตนตรัย ที่ตนได้ยอมรับนับถือ เคารพบูชาเป็นว่า สรรณะด้วยศรัทธา ด้วยจิตเจตนาที่บริสุทธิ์ ด้วยความเคารพยำเกรงยึดเป็นหลักใจให้มั่นคงมากยิ่งขึ้น ไปศรัทธาเมื่อตั้งมั่นดีแล้ว ย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จได้

๓. เพื่อเป็นการแผ่จิตเมตตา การสวดมนต์ในแต่ละครั้งนั้น ถือว่าเป็นการแผ่พลังเมตตา จิต ผ่านบทสวดมนต์ในแต่ละบท ซึ่งมีความเชื่อว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีความขลัง มีฤทธิ์ มีเดช มีอำนาจ มีความบริสุทธิ์อยู่ในตัว โดยอาศัยบทสวดแต่ละบทนั้นเป็นเสมือนตัวเชื่อมต่อเป็นเครื่องมือ เป็น อุปกรณ์ เป็นสื่อ ส่งสัญญาณ แปรสภาพให้เป็นพลังงานพิเศษ เหมือนพลังงานทั่วไป ผ่านกระแสเสียง กระแสจิต จากจิตสู่จิต ก่อให้เกิดเป็นบุญเป็นกุศล เป็นความรักความปรารถนาดี ความเมตตาปราณี ความสุข ความปลอดภัยส่งให้ มอบให้ อุทิศให้ แผ่ให้ ให้แต่เหล่าเทวดา มนุษย์ อมนุษย์ สรรพสัตว์ สรรพวิญญาณทั้งหลาย ทุกภพทุกภูมิทั่วโลกทั่วจักรวาล ตลอดถึงท่านผู้มีพระคุณ เพื่อนฝูงมิตรสหาย ครอบครัววงศ์ตระกูล เพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ เพื่อนร่วมโลกร่วมแผ่นดินทั้งมิตรและศัตรู ไม่เลือกชนชั้นวรรณะภาษา ขอให้ได้อยู่ดีมีสุข ปลอดภัย มีโชค มีชัย สงบร่มเย็น พันทุกข์ พันโรค พันภัย ให้ได้ทั่วถึง ทั่วหน้า อย่างไม่มีที่สิ้นสุด อย่างไม่มีประมาณ สำเร็จได้อย่างฉับพลันทันที.

๔. เพื่อเป็นการฝึกสมาธิ การทำสมาธินั้นมีหลายรูปแบบ หลายวิธี การสวดมนต์ก็เป็น การทำสมาธิอีกรูปหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้สวดเกิดความสงบได้เพราะขณะที่สวดนั้น ผู้สวดต้องมีความตั้งใจ แน่วแน่ มีสติดีสามารถน้อมนึบทสวดที่จดจำไว้ นำมาสวดได้ไม่ให้เกิด ขณะสวดจิตย่อมจดจ่อในบท สวด หรือที่จำไม่ได้ ก็ใช้สายตาเพ่งมองตัวหนังสืออ่านบทสวดไปแต่ละอักขระ แต่ละวรรค แต่ละบทแต่ ละตอน จิตในขณะนั้นย่อมรวมตัว ดับความฟุ้งซ่านลง เกิดเป็นสมาธิได้เป็นอย่างดี.

๕. เพื่อเป็นการอบรมขันติให้แกร่งกล้า การนั่งพนมมือก็ดี การนั่งคุกเข่า นั่งขัดสมาธิ นั่ง พับเพียบก็ดี เวลาที่ใช้ในการสวดก็ดี ต้องใช้เวลานานพอสมควรผู้สวดนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน อดกลั้นสูงทีเดียว จึงจะสามารถข่มทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นในขณะสวดไปจนจบได้ ไม่ใช่เป็นเรื่องธรรมดา การฝืนกาย ฝืนใจ บังคับกาย บังคับใจในขณะนั้นย่อมทำให้ขันติธรรม คือ ความอดทนแกร่งกล้าเจริญ ขึ้น เกิดขึ้น ความอดทนถือว่าเป็นหลักธรรมที่สำคัญมากในพระพุทธศาสนาผู้ที่ไม่มีความอดทน ย่อมไม่ ประสบความสุข ความสำเร็จในชีวิตได้ ความอดทนเป็นเครื่องมือเผ่าผลาญกิเลสบาปอกุศลให้หมดไป ได้

คุณธรรม คือ ความอดทนจะเกิดขึ้น จะมีขึ้นกลายเป็นสมบัติใจได้นั้น จะต้องอาศัยการ ฝึกฝนอบรมบ่มเพาะอย่างต่อเนื่องเป็นนิตย์ ส่วนการสวดที่ใช้เวลาน้อย หรือสวดพอเป็นพิธีสวดเพื่อ ความพร้อมเพรียง สวดเพราะกฎระเบียบที่ตั้งไว้ ก็จะทำให้เกิดผลดีในด้านอื่นไป แต่ในส่วนขันติธรรมก็จะ เกิดขึ้นมากน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับเหตุตามปัจจัย

๖. เพื่อเป็นการรักษาพระธรรมบทสวดมนต์บางบท เป็นพระพุทธพจน์ที่สำคัญ เช่น บท พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นต้น เป็นหลักธรรมสำคัญ ที่จะต้องจดจำให้ได้ เพื่อรักษาไว้โดยปกติ แล้ว บทสวดมนต์แต่ละบท ที่จะนำมาสวดนั้นผู้สวดจะต้องท่องจำให้ได้ขึ้นใจ แล้วนำมาสวดสาธยาย เพื่อเป็นการทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อกันลืม กันหลง กันเสื่อมการสวดทั้งที่จำได้แล้วสวดก็ดี และการ อ่านหนังสือสวดก็ดีก็ชื่อว่า เป็นการรักษาพระธรรมคำสั่งสอนไว้ไม่ให้สูญหายลบลือน เลือนลาง จาง หาย สาบสูญได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

๗. เพื่อเป็นการกำจัดบาปอกุศลในการสวดมนต์แต่ละครั้งนั้น ย่อมเป็นการช่วยกำจัดข่ม ซึ่งนิวรณ์ธรรม มีกามฉันทะ ความติดในสุข พยาบาทความหงุดหงิดไม่พอใจ อุทธัจจะกุกจะ ความ ฟุ้งซ่านรำคาญ ถีนมิทธะ ความง่วงซึม หตหุ่ วิจิกิจฉา ความลึกลับสงสัย และกำจัดอกุศลธรรมต่างๆ มีความโลภ ความโกรธความหลง ความเห็นผิด ความถือตัวถือตน ความเกียจคร้านให้เบาบางจางหาย หมดไปได้

๘. เพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิตมงคล แปลว่า สิ่งที่ดีงาม การสวดมนต์จัดเป็นทั้งบุญกุศล และไตรสิกขา ขณะสวดมีกายวาจาเรียบร้อย มีความระมัดระวังสำรวมดี เรียกว่า ศีล ขณะสวดมีจิต เป็นสมาธิตั้งมั่นตั้งใจสวด สวดด้วยความสงบ เรียกว่า สมาธิ ขณะสวดจิตน้อมนึกพิจารณาไปตาม เห็น

สังขรณ์ความจริงของชีวิต เรียกว่าปัญญา ขณะสวดเป็นการเจริญเมตตาภาวนา จิตเบิกบานเล็กจอง เหวระจงกรรม ก็จัดเป็น ทาน ขณะสวดมีความเพียรมีความอดทน มีสัจจะ มีความตั้งใจ จิตห่างออกจาก กามจิตเป็นกลาง ก็จัดเป็น บารมีเพราะฉะนั้น เมื่อบุคคลหนึ่ง บุคคลใดได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เป็นปกตินิสัย จนเกิดเป็นอุปนิสัยแล้ว ย่อมก่อให้เกิดเป็นบุญเป็นกุศล เป็นมงคลแก่ชีวิต เกิดพลัง นำซึ่ง ความสุข ความเจริญมาสู่ตนเอง และครอบครัววงศ์ตระกูลเพื่อนฝูงมิตรสหาย หน้าที่การงานได้อย่าง แน่นนอนโดยไม่ต้องสงสัย

๙. เพื่อเป็นการทำจิตให้สว่างไสวเกิดปัญญาชีวิตคนเรานั้นประกอบด้วยกาย และจิต กายเป็นส่วนแห่งรูปธรรม จับต้องได้ มองเห็นได้ ส่วนจิตใจนั้นจัดเป็นนามธรรม มีความเป็นใหญ่ เป็น นายในชีวิตคนเรา จิตที่เศร้าหมองจิตที่มีแต่ความวิตกกังวล จิตที่คิดมาก จิตที่พยายามโทษร้ายจิตที่ อิจฉาริษยา คือ สภาพของจิตที่ไม่ดี เป็นจิตที่อ่อนแอ ชอบรับเอาแต่เรื่องไม่ดีมาเก็บไว้ ชอบคิดแต่เรื่อง ร้ายๆ มองโลกในแง่ร้าย จดจำแต่เรื่องทุกข์ เป็นเหตุทำให้จิตไม่สะอาดไม่บริสุทธิ์มีสภาพมืดมน พร่ามัว ชุ่นมัว ขาดพลัง เป็นจิตเลื่อน จิตหยาบยากที่จะมีความสุขได้ เป็นจิตที่ทุกข์ง่าย สุขยาก อยู่ที่ไหนก็ไม่มี ความสุข ได้อะไรมาก็ไม่มีความสุข

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทบทวนมา สรุปได้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องในลักษณะต่างๆ ทั้งทางด้านพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา หรือสติปัญญา ไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ดังเช่นเด็กปกติทั่วไป รวมถึงทั้งด้านการจัด การศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนที่ต่างกันไปจากเด็กปกติ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับ สภาพของความบกพร่องของเด็กและความพิการในแต่ละประเภทด้วย ซึ่งปัจจุบันทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ใช้ ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ตั้งแต่สถาบันการครอบครัวเป็นหน่วยเล็กที่สุดเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะ ดูแลเด็กพิเศษด้วยความเข้าใจ โดยเฉพาะพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ที่จะต้อง ทำความเข้าใจในการใช้ชีวิตประจำวัน ด้านสาธารณสุขก็เป็นหน่วยงานที่ควรให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองที่มี เด็กพิเศษอยู่ เพื่อให้การดูแลและพัฒนาการฝึกฝนด้านต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ด้านการศึกษาพิเศษเป็น หน่วยงานที่จะต้องจัดรูปแบบการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อชั้น วรณะ เชื้อชาติ ศาสนา และความแตกต่างไม่ว่าจะด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมไปถึง ความพิการทุกประเภท แต่อย่างไรก็ตามความเข้มแข็งของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมิได้เกิดจาก ความสามารถของครอบครัวเพียงลำพัง แต่ต้องการผสมผสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าว มาแล้วในข้างต้น เนื่องจากคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเกิดจากการมีเครือข่าย การดูแลที่สมบูรณ์ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นแนวทางและข้อมูลสำหรับ ศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักถึงการเข้าใจ ความคิด อารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมและใช้ประโยชน์จากอารมณ์ของตนเองได้ จูงใจตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ตลอดจนใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

ทศพร ประเสริฐสุข ได้เสนอแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์โดยยึดตามแนวคิดของ Salovey และ Goleman สรุปได้ ๕ ประการดังนี้^{๑๒๐}

๑. การตระหนักรู้ตนเอง เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เป็นคนซื่อตรง พุดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ เข้าใจตนเอง

๒. การจัดการกับอารมณ์ตนเอง หรือบางที่อาจเรียกว่าการกำหนดตนเองเป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความสามารถในการปรับตัว และมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

๓. การจูงใจตนเอง เป็นความสามารถที่จะจูงใจตนเองที่เรียกว่า แรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ มองโลกในแง่ดี สามารถนำอารมณ์และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และเป็นพลังในการให้กำลังใจตนเองในการคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์

๔. การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจให้บริการ สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

๕. การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นทักษะทางสังคม เป็นความสามารถที่จะรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่นเป็นทักษะทางสังคมที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำ ความสามารถลักษณะนี้จะประกอบไปด้วยการสื่อความที่ดี และการบริหารความขัดแย้ง เป็นต้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้จำแนกการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น ๕ แบบ ดังนี้^{๑๒๑}

^{๑๒๐} ทศพร ประเสริฐสุข, ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา, รามบทความทางวิชาการ EQ. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓ .

๑. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อลูกของตน โดยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่สนใจทุกข์สุขของลูก มีความใกล้ชิดกับลูก โดยการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับลูก ให้ความสนิทสนม ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความสำคัญแก่ลูก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการที่บิดามารดาจะสามารถถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ไปสู่ลูก ทำให้ลูกมีสุขภาพจิตดี มีการปรับตัวได้ดี มีความวิตกกังวลน้อย มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง

๒. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาอธิบายเหตุผลและชี้แจงถึงพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี รวมทั้งอธิบายผลดีและผลเสียที่เกิดจากการกระทำของลูกซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่น นอกจากนี้ บิดามารดายังให้รางวัลและลงโทษลูกตามวิธีที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ลูกเกิดการเรียนรู้ และรับทราบว่ามีสิ่งใดควรที่จะกระทำและสิ่งใดไม่ควรกระทำ

๓. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายหมายถึง การที่บิดามารดาใช้การลงโทษลูกทางจิตใจเพื่อปรับพฤติกรรมอย่างจริงจัง การลงโทษทางจิต เช่น การใช้วาจาว่ากล่าวดูดำ การตัดสิทธิ์ต่าง ๆ

๔. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้ลูกปฏิบัติตาม แล้วมีผู้ใหญ่ตรวจตราอย่างใกล้ชิดว่าลูกทำตามคำสั่งหรือไม่ ถ้าลูกทำตามก็จะมีรางวัลให้ แต่ถ้าลูกไม่ทำตามก็จะถูกลงโทษ

๕. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง หมายถึง วิธีการเลี้ยงดูที่บิดามารดา เปิดโอกาสให้ลูกได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำและการฝึกฝนจากบิดาและมารดา หรือผู้ปกครอง^{๑๒๒} มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบวัดประเมินความฉลาดทางอารมณ์พบว่า

๑. โดยภาพรวมของความฉลาดทางอารมณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับสูง

๒. นักศึกษาเพศหญิงและนักศึกษาเพศชายมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๕

^{๑๒๑} ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๒๘ .

^{๑๒๒} มนัสนันท์ หัตถศักดิ์, การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร, วารสาร BU ACADEMIC REVIEW, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน (๒๕๔๖), หน้า ๕๔-๖๔.

๓. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาและชั้นปีที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ ไม่แตกต่างกัน

๔. เกรดเฉลี่ย สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วน เพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัว รูปแบบการแสดงความรักของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา

๕. มีตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ คือ สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย อาชีพของมารดา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของบิดา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสาขาวิชา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า^{๑๒๓} มีการค้นพบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการค้นพบว่าเมื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ต่อนักศึกษาพยาบาล นักศึกษาพยาบาลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และภายหลังการใช้โปรแกรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นักศึกษพยาบาลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกกว่านักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและสูงนอกจากนี้ยังมีการค้นพบว่าเกรดเฉลี่ย สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา ส่วนเพศ สาขาวิชา ชั้นปีที่ศึกษา ลำดับการเกิด อาชีพของบิดามารดาการศึกษาของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัว รูปแบบการแสดงความรักของมารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา และตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคือ สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย อาชีพของมารดา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของบิดา การมีส่วนร่วมในกิจกรรม^{๑๒๔} จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์จะเห็นได้ว่า มีความสำคัญกับบุคคลอย่างมาก และเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยบุคคลในการปรับตัวในการดำเนินชีวิตได้ เพราะบุคคลที่มีอารมณ์มั่นคงอยู่เสมอ เป็นคนที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา มากกว่าบุคคลที่อารมณ์เสีย หงุดหงิด หรือไม่มีความมั่นคงอารมณ์ เช่น โกรธจัดจนระงับอารมณ์ไม่ได้ ดีใจมากเกินไป จนขาดสติยังคิด หรือมักทำอะไรผิดพลาด บุคคลเหล่านี้จะปรับตัวเข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ได้ยาก

^{๑๒๓} ประชัน จันทร์สุข, การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนอารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล, วิทยาลัยบรมราชชนนี กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา, ๒๕๔๔), มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

^{๑๒๔} อ่างแล้ว, การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร, วารสาร BU ACADEMIC REVIEW, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน (๒๕๔๖), หน้า ๕๔ – ๖๔.

^{๑๒๔} อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์ ได้กล่าวถึงบุคคลที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้นต้องเป็นคนที่มีความสุขทั้งทางกาย และสุขภาพจิต การที่บุคคลจะมีสุขภาพจิตที่ดีก็ควรเป็นบุคคลที่มีอารมณ์ดี เมื่อประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ก็สามารถใช้กลไกในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นและในสังคม และสามารถรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นได้

ประเด็นในการจัดการชุมชน

ทุนชุมชนหมายถึง^{๑๒๖} พลังอำนาจของมนุษย์ที่เกิดจากการรวมตัวกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในลักษณะของเครือข่าย โดยการจัดการทรัพยากรทั้งในนิมิตนามธรรม ซึ่งได้แก่ ชุดความคิด ความรู้ ความเชื่อ และมิติที่เป็นรูปธรรมได้แก่ วัตถุ อาคาร สถานที่ ในลักษณะทางกายภาพ เพื่อนำสรรพพลังเหล่านั้นมาสร้างสวัสดิการที่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในชุมชนสังคมตามอารยะธรรมนั้น ๆ ทั้งนี้สามารถจำแนกองค์ประกอบของทุนชุมชนออกเป็น ๖ องค์ประกอบหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย ๑) ทุนมนุษย์ (human capital) ๒) ทุนสังคม (social capital) ๓) ทุนกายภาพ (physical capital) ๔) ทุนธรรมชาติ (natural capital) ๕) ทุนการเงิน (financial capital) และทุนวัฒนธรรม (cultural capital) ^{๑๒๗} ทุนชุมชนมีบทบาทสำคัญอันเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นและสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยการดึงเอาศักยภาพของทุนชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ออกมาร่วมอนุรักษ์ พัฒนาและต่อยอดการใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมสามารถตอบสนองความต้องการและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยการพึ่งพาตนเองของชุมชน ซึ่งในมิติการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นเชิงโครงสร้างและองค์ประกอบของการพัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นการจัดการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า อากาศ ให้มีความสมบูรณ์เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษ เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่และนำทุนดังกล่าวมาแปรรูปสู่กระบวนการจัดการเศรษฐกิจชุมชนบนฐานทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจะนำไปสู่สังคมสวัสดิการที่สร้างสวัสดิการที่สร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

จากประเด็นการจัดการทุนชุมชนที่กล่าวมาในข้างต้น ซึ่งนำมาใช้ได้กับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญาดังนี้

๑. ด้านทุนมนุษย์ พบว่าในเขตอำเภอคอนสวรรค์ นี้มีทุนมนุษย์ในการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพและโครงสร้างทางสังคมประกอบด้วย ๑) ประชาชนชาวบ้านด้านเกษตรกรรม ด้านพิธีกรรมทางศาสนา/

^{๑๒๔} อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์, อารมณ์และสุขภาพจิต, ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๓.

^{๑๒๖} Akkstsdrtsnee, N. Threats of creative economy, Volume Bangkok Knowledge Management and Development Office. Public Organization (in Tha) ๒๐๑๒.

^{๑๒๗} Pung-ngam, K. Community and local self-governance. Bangkok Publishing House. (In Thai), ๒๐๑๐.

ประเพณี ด้านหัตถกรรม ด้านสุขภาพ ด้านคหกรรม ด้านศิลปกรรม เป็นต้น ๒) ผู้นำท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ๓) ผู้นำองค์กรศาสนา ๔) ผู้นำองค์กรภาครัฐ ๕) ผู้นำองค์กรเอกชน ๖) ผู้นำองค์กรชุมชนและ ๗) แรงงานชุมชนที่มีอาชีพ เกษตรกร

๒. ด้านทุนสังคม พบว่าในเขตอำเภอคอนสวรรค์ มีทุนสังคม ที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการจัด กิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กล่าวคือ ชุมชนในเขตอำเภอคอนสวรรค์ แห่งนี้มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวิถีการดำเนินชีวิตแบบ ถ้อยทีถ้อยอาศัยในลักษณะของเครือญาติ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เชิงพื้นที่ และกล่าวได้ว่าชุมชนท้องถิ่น ในเขตอำเภอคอนสวรรค์นี้มีศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญต่อขบวนการจัดระเบียบทางสังคมที่ทุกคนให้การยอมรับและปฏิบัติตามหลักของศาสนา ถือเป็นต้นทุนทางสังคมสำคัญประการหนึ่งในขบวนการ ขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนให้เจริญเติบโตสู่ความยั่งยืนและอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

๓. ทุนกายภาพ พบว่า อำเภอคอนสวรรค์ มีทุนทางกายภาพเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการจัด กิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็น ทุน ที่ชาวบ้านและหน่วยงานภาครัฐได้มีการพัฒนาขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวก ได้แก่โรงพยาบาลอำเภอ คอนสวรรค์ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหลายแห่ง โรงเรียน ศูนย์การศึกษา นอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษาพิเศษอำเภอคอนสวรรค์ บ้านเรือน สนามกีฬา เป็นต้น ซึ่งเป็นทุนเชิงกายภาพ ที่อำเภอคอนสวรรค์ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นได้ร่วมสร้างเพื่อ ตอบสนอง ความต้องการและการจัดการแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐานอันเป็นการเสริมสร้าง ระบบสวัสดิการ บนพื้นฐาน ของการพัฒนา

๔. ทุนธรรมชาติพบว่า ในเขตอำเภอคอนสวรรค์ มีทุนธรรมชาติ เป็นปัจจัยเกื้อหนุน ในการจัด กิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กล่าวคือ เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ราบลุ่ม ในขณะเดียวกันก็มีภูเขาสูง และมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่สามารถใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี มีพื้นที่โดยประมาณ ๔๖๘.๑ ตารางกิโลเมตร ซึ่งมากเพียงพอ ใน การประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนในชุมชนทั้งหมด ๙ ตำบล ๑ เทศบาล ๑๐๓ หมู่บ้าน

๕. ทุนการเงิน พบว่า ในเขตอำเภอคอนสวรรค์ มีทุนการเงินเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการจัด กิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งชุมชน ท้องถิ่นมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างแหล่งเงินทุน และการประกอบอาชีพเสริม เช่น กลุ่มผลิตหม่าช่องสาม มอ กลุ่มทอผ้าทอมัดหมี่ กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มสานกระติบข้าวจากไม้ไผ่ และ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

๖. ทุนวัฒนธรรม พบว่า ในเขตอำเภอคอนสวรรค์นี้ มีทุนวัฒนธรรมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการ จัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กล่าวคือ วัฒนธรรมรอบชีวิต ได้แก่ วัฒนธรรมด้านอาหารการกินของชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมการเกิด

การแต่งกาย ภาษาการสื่อสารซึ่งเป็นภาษาอีสานเป็นภาษาถิ่น การแต่งงาน งานศพ และ วัฒนธรรม

รอบปีเช่นงานดีเมืองคอนสวรรค์ งานสงกรานต์น้ำพระใหญ่ใบเสมา นอกจากนี้ยังมีบุญผะเหวด บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญข้าวสาก บุญกฐิน เป็นต้น ซึ่งภายใต้เงื่อนไขทางวัฒนธรรมซึ่งสามารถพบได้ตามหมู่บ้าน ต่าง ๆ ในอำเภอคอนสวรรค์

จากข้อมูลดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้กลไกทางวัฒนธรรมนำมาสู่การสร้างสรรค์องค์ความรู้ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตตามรูปแบบของกิจกรรมทางประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมา ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ การศึกษา สุขภาพ และอื่นๆ เป็นต้น

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)และวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งใช้วิธีดำเนินการวิจัยด้วยการแจกแบบสอบถาม(Questionnaire)และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิและเพื่อเป็นการประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพในอนาคต ผู้วิจัยจะทำการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ พื้นที่/องค์กรที่ใช้การวิจัย
- ๓.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๔ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สรุปการระบวนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งใช้วิธีดำเนินการวิจัยด้วยการแจกแบบสอบถาม(Questionnaire)และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)กับผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในบ้านเรียนชัยปริญา ครูผู้สอนที่รับผิดชอบในกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในบ้านเรียนชัยปริญา วิทยากรธรรมศึกษาที่อบรมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความรู้ด้านกิจกรรมดนตรีบำบัด และการสวดมนต์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเน้นศึกษาจากเอกสาร หนังสือตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. จากนั้นผู้วิจัยศึกษาบริบทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การแสดงพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)และวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยด้วยการแจกแบบสอบถาม(Questionnaire)และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อสะท้อนให้เห็นการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ครอบคลุมพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ๑๖ ข้อคือ ลูกขึ้นเดินไปมา ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง ไม่รู้จักการรอคอย ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ ไม่กล้าพูดพูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ สภาพจิตใจของเด็กมีความอ่อนโยน เด็กรู้จักการช่วยเหลือตัวเอง เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ชอบแบ่งปันสิ่งของให้คนอื่น หยิบสิ่งของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต โอบกอดผู้อื่น เดินตามผู้อื่นโดยไม่เหมาะสม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการปรับตัว วินัยและความรับผิดชอบและเด็กรู้จักการช่วยเหลือตัวเอง โดยศึกษาข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวน ๘ คน ครูผู้สอนดนตรีจำนวน ๑ คน วิทยากรธรรมศึกษาจำนวน ๑ คน และครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษจำนวน ๑ คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น ๑๑ คน

๓. นำข้อมูลที่ได้มาจากสอบถามและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้ครอบคลุม ๑๖ ข้อคือ ลูกขึ้นเดินไปมา ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง ไม่รู้จักการรอคอย ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ ไม่กล้าพูดพูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ สภาพจิตใจของเด็กมีความอ่อนโยน เด็กรู้จักการช่วยเหลือตัวเอง เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ชอบแบ่งปันสิ่งของให้คนอื่น หยิบสิ่งของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต โอบกอดผู้อื่น เดินตามผู้อื่นโดยไม่เหมาะสม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการปรับตัว วินัยและความรับผิดชอบและเด็กรู้จักการช่วยเหลือตัวเอง จากนั้นนำเสนอรูปแบบการประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ที่เหมาะสมหรือพึงประสงค์ต่อไป

๓.๒ พื้นที่/องค์กรที่ใช้การวิจัย

๓.๒.๑ พื้นที่การวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ด้านการวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ครึ่งนี้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอกอนสวรรค์ ๙ ตำบลกับ ๑ เทศบาล คือ ๑. ตำบลกอนสวรรค์ ๒. ตำบลบ้านโสก ๓. ตำบลศรีสำราญ ๔. ตำบลช่องสามหมอ ๕. ตำบลห้วยไร่ ๖. ตำบลหนองขาม ๗. ตำบลยางหวาย ๘. ตำบลบ้านโคก ๙. ตำบลโนนสะอาด กับอีก ๑ เทศบาลคือ ๑. เทศบาลกอนสวรรค์

๓.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาและประเมินผลการพัฒนาตัวชี้วัดไว้จำนวน ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย

๓.๓.๑ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอกอนสวรรค์ จำนวน ๘ คน

๓.๓.๒ ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำหน่วยบริการอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ หัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำหน่วยบริการอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑ คน

๓.๓.๓ ครูผู้สอนดนตรีโรงเรียนบ้านหนองแดง (ครูประชาสรรค์) อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑ คน

๓.๓.๔ วิทยากรธรรมศึกษา วัดราษฎร์สามัคคี อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑ คน

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยค่าสถิติ ร้อยละ

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามของผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูผู้สอนดนตรี วิทยากรธรรมศึกษาและครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ วัดระดับพฤติกรรมของเด็ก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็น ๕ ระดับ

ระดับพฤติกรรมก่อนการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๕ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก มากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก มาก

๓ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก ปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก น้อย

๑ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก น้อยที่สุด

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question)

กำหนดการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิวัดระดับโดยใช้บันทึกหลังการสอนของครูผู้สอนดนตรีและวิทยากรธรรมศึกษา

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน ได้แก่

๑. ผศ.ดร.วินัย ภูมิสุข รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ดร.กาญจนพงศ์ สุวรรณ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๑.๐๐ ซึ่งอธิบายได้ว่า เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๓) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานในลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๗๕^๑

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป
อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานให้ถูกต้อง ชัดเจนครอบคลุมวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์การวิจัยและครอบคลุมประชากร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การกำหนดค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมของเด็ก^๒

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก พอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๐ - ๓.๐๐ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง ระดับพฤติกรรมของเด็ก น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

^๑ สีน พันธุ์พินิจ, **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

^๒ ชูศรี วงศ์รัตน์, **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ลงพื้นที่วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอคอนสวรรค์ทั้งหมด ๙ ตำบลกับ ๑ เทศบาล จำนวน ๘ คน

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำหน่วยบริการอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑ คน

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนดนตรีโรงเรียนบ้านหนองแดง (คุรุประชาสรรค์) อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑ คน

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก วิทยากรธรรมศึกษา วัดราษฎร์สามัคคี อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๑ คน

จากนั้นเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลทั้งหมดในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) มาศึกษาวิจัยในเรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในงานวิจัยนี้

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

๑. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

๑.๑) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ด้วยการทดสอบการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมา โดยประยุกต์ใช้แนวทาง ๖ ขั้นตอนของแมสทากาส ดังนี้

๑) การถอดความข้อมูล (Data Transcribing) ด้วยการอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติต่อการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ

๒) การจัดการข้อมูล (Data Managing) โดยบันทึกทัศนคติต่อการดำเนินงานข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

๓) การอ่านและการบันทึก (Reading and Memoing) ในขั้นตอนนี้เป็นการอ่าน ทบทวนข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้รับการบันทึกไว้ในไฟล์ด้วย

๔) การอธิบาย (Describing) เป็นขั้นตอนที่นำกรอบแนวคิดในการวิจัยมาช่วยในการ อธิบายทัศนคติต่อการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ โดยกรอบแนวคิดจะช่วยให้เห็น ความเกี่ยวข้องกันมากยิ่งขึ้น

๕) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Classifying) นำข้อมูลทัศนคติต่อการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะมาจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน

๖) การตีความหมายข้อมูล (Interpreting) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้เขียนบรรยายถึง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้ความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัย จากนั้นได้นำข้อมูลมา แปรผล นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิจัยทราบ เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และความ น่าเชื่อถือของผลการศึกษา

๓.๗ สรุปกระบวนการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ความประกอบการบรรยายในประเด็นดังต่อไปนี้

๑ ผลการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒ ผลการพัฒนากิจกรรม กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๓ ผลการประเมินตัวชี้วัด การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

กระบวนการวิจัย เกิดจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ที่จะทำการศึกษาวิจัย และมีการลงภาคสนามเบื้องต้นเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัย มีการศึกษาจากกลุ่มผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอกอนสวรรค์ ทำให้เกิดความร่วมมือ เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่จะสามารถให้ข้อมูลที่ตรงและเป็นจริงได้ในการศึกษาวิจัย จากการได้ลงพื้นที่เบื้องต้นทำให้ทราบถึงการประเมินตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ได้แก่

๔.๑ ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน

๑. ความเป็นมาบ้านเรียนชัยปริญา

เป็นความประสงค์ของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนแบบโฮมสคูลหรือที่เรียกว่าบ้านเรียนเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว ซึ่งจัดการศึกษาให้กับเด็กชายชัยรัตน์ ไชยสกุลวงศ์ ในระดับประถมศึกษา โดยให้นางสาวรัชณี จุลทะหว่า มารดา ผู้ขออนุญาตและเป็นผู้จัดการศึกษา โดยใช้ชื่อ บ้านเรียนชัยปริญา ยื่นขออนุญาต ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ทางเขตพื้นที่การศึกษาฯ อนุมัติให้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ โดยได้รับความเห็นชอบจากศึกษาธิการจังหวัดผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสมัยนายธนน มุทาพร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวหรือโฮมสคูล บ้านเรียนชัยปริญา เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๕ และ(ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๑๒ ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวพุทธศักราช ๒๕๕๗ (ที่มา: ที่ศธ.๐๔๐๓๘/๑๔๓๙ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑)

๓. กระบวนการจัดตั้ง

เนื่องจากเด็กชายชัยรัตน์ ไชยสกุลวงศ์ เป็นเด็กพิเศษประเภทออทิสติก ผู้ปกครองเห็นว่ามีพัฒนาการช้า ในเรื่องการติดต่อสื่อสาร มีความบกพร่องในการเรียน เลยตัดสินใจให้เด็กชายชัยรัตน์ ไชยสกุลวงศ์ ไปสมัครเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิในระดับอนุบาล ๑-๓ เป็นระยะเวลา ๓ ปี หลังจากจบการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล ๓ ในปี ๒๕๖๓ ผู้ปกครองจึงตัดสินใจเปิดเป็นบ้านเรียนหรือโฮมสคูลในปีเดียวกัน ในระดับประถมศึกษา และได้ทำการสอนตั้งแต่นั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ตั้งแต่ปีพ.ศ.๒๕๖๓ เป็นต้นมา ปัจจุบันเปิดเรียนหลักสูตรเข้าสู่ปีที่ ๔

๔. กระบวนการจัดการเรียนการสอน/หลักสูตร

บ้านเรียนชัยปริญา ได้จัดทำแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวในระดับประถมศึกษา มีโครงสร้างเวลาเรียน จัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผล โดยได้รับการอนุมัติหลักสูตรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

รูปแบบกระบวนการจัดการศึกษา

๑. จัดการศึกษาแบบครอบครัวเดี่ยว เนื่องจากไม่สามารถร่วมกิจกรรมกับครอบครัวอื่น มีความสนใจเฉพาะความแตกต่างกัน

๒. จัดการศึกษาแบบมีข้อตกลงร่วมกับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น โดยมีการเข้าไปใช้ทรัพยากรในโรงเรียนหรือเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกัน เนื่องจากต้องการให้บุตรมีความรู้ ประสบการณ์ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบโรงเรียน

๓. จัดการศึกษาแบบกลุ่มครอบครัวที่มีแนวคิดคล้าย ๆ กัน เป็นการจำลองสังคมเล็ก ๆ เชื่อว่าการเชื่อมโยงกับกลุ่มเป็นการช่วยเสริมพัฒนาของบุตรได้

การวัดผลประเมินผล

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว จะมีการประเมินผลผู้เรียนปีละ ๑ ครั้ง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ จะแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการวัดผลประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบ ติดตามผลการเรียนและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

คณะกรรมการวัดผลประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวประกอบด้วย

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	ประธานกรรมการ
รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา	รองประธาน
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการจัดการศึกษา	กรรมการ
ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
ผู้จัดการศึกษา	กรรมการ
นักวิชาการศึกษา	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. ประสานครอบครัวโดยทำความตกลงร่วมกันในเรื่องกรอบการประเมิน สัดส่วนคะแนนหรือเกณฑ์ตรวจสอบผลการประเมินที่ครอบครัวดำเนินการ

๒. กำหนดกรอบการประเมิน โดยวิเคราะห์และเชื่อมโยงแผนการจัดการศึกษาของครอบครัว เพื่อเทียบเคียงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ปรับใช้ทั้งด้านการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ครอบครัวปรับใช้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๓. ให้ข้อเสนอแนะครอบครัว ในการประเมินผลการจัดการศึกษา จัดทำและรวบรวมหลักฐาน/ร่องรอยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๔. กำหนดเวลาให้ผู้เรียนพร้อมรับการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะเวลาที่ครอบครัวขอรับประเมินหรือเมื่อครบรอบปีด้วยรูปแบบและข้อมูลที่ยุบรวมตามที่คณะกรรมการวิชาการ/คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยครอบครัวกำหนดตามความเหมาะสมร่วมกัน พร้อมทั้งนัดหมายกำหนดเวลาที่ครอบครัวจะต้องได้รับการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะเวลาที่ครอบครัวขอรับการประเมิน หรือครบรอบปีที่ครอบครัวจัดการศึกษา โดยไม่ให้ความล่าช้าอันจะส่งผลให้ผู้เรียนเสียสิทธิในการผ่านชั้นปี ช่วงชั้นหรือระดับการศึกษา

๕. ดำเนินการประเมินร่วมกับครอบครัว โดยวัดและประเมินผลตามสภาพจริงใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่หลากหลาย ทั้งนี้การวัดและประเมินผลอาจวัดผลที่มีหลายรูปแบบ มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล รายปี รายช่วงชั้น ตามแผนการจัดการศึกษาของครอบครัวและประเมินเพื่อตัดสินผลการจบการศึกษา

๖. แจ้งผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ให้ครอบครัวทราบโดยเร็ว ภายในเวลาไม่เกิน ๓๐ วันหลังครอบครัวเข้ารับการประเมิน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ที่ ๓๕๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ นายนิวัฒน์ แก้วเพชร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต ๑

๕. สภาพปัญหาอุปสรรคในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว บ้านเรียนชัยปริญาเริ่มจัดการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ในระดับชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ -๖ การจัดการศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว มีการวัดผลประเมินผลทุกปี มีการเลื่อนชั้นตามเกณฑ์ที่กำหนด

สภาพปัญหาอุปสรรค การจัดการศึกษาสภาพโดยทั่วไปในเรื่องของหลักสูตร การเรียนรู้ไม่ค่อยมีปัญหามากนัก แต่จะมีปัญหาเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้บางรายวิชา ซึ่งผู้ปกครอง ไม่มีความถนัดเช่นวิชาดนตรี ทางผู้จัดการศึกษาจึงได้ทำหนังสือขออนุญาตเรียนร่วมกับโรงเรียนในเครือข่ายที่อยู่ใกล้เคียงที่มีครูผู้สอนดนตรีโดยตรง เช่นปีแรกของการจัดการศึกษานั้น ทางบ้านเรียนชัยปริญาทำหนังสือราชการไปยังโรงเรียนบ้านหนองแดงครูประชาสรรค์ เพื่อขอเรียนร่วมในรายวิชาดนตรี ทางโรงเรียนบ้านหนองแดง และได้รับความร่วมมืออย่างดีจากครูผู้สอนและผู้อำนวยการสถานศึกษาแห่งนี้ทำให้การเรียนผ่านไปได้อย่างเรียบร้อย

หลังจากการจัดการศึกษาได้หนึ่งปี ทางบ้านเรียนชัยปริญา ได้มีการเสนอโครงการดนตรีบำบัดและธรรมะศึกษาเพื่อของบสนับสนุนจากกองทุนฟื้นฟู องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิในปี ๒๕๖๔และ๒๕๖๕ ก็ได้รับงบอุดหนุนและได้จัดกิจกรรมต่อเนื่อง โดยได้ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอคอนสวรรค์ ผู้ปกครองร่วมกับเด็กพิเศษจำนวน ๒๐ คนมาเรียนร่วมกับทางบ้านเรียนชัยปริญาด้วย โครงการประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้ในปีต่อมาก็ได้รับความอนุเคราะห์เสมอมา และโครงการดนตรีบำบัดและธรรมะศึกษาจึงทำเป็นหลักสูตรเสริม จัดการเรียนการสอน มีการวัดผล

ประเมินผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวของบ้านเรียนชัยปรีญา ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑ ประทับใจเป็นอย่างมาก เป็นที่มาของบ้านเรียนต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ เป็นการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแห่งแรกในจังหวัดชัยภูมิด้วย

ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ทางบ้านเรียนชัยปรีญา ได้ทำหนังสือขออนุญาตเรียนร่วมในรายวิชาดนตรีกับโรงเรียนชุมชนบ้านจอก อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากครูผู้สอนดนตรีเดิมที่อยู่ในโรงเรียนบ้านหนองแดงย้ายมาทำงานในโรงเรียนชุมชนบ้านจอก ทางผู้อำนวยการโรงเรียนก็ได้อนุญาตให้ทางบ้านเรียนชัยปรีญาเรียนร่วมได้โดยไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด

๔.๒ พัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์

๑. กิจกรรมดนตรีบำบัดคืออะไร ดำเนินการอย่างไร

ดนตรีบำบัด^๑ เป็นการใช้กิจกรรมดนตรีไม่ว่าจะเป็น การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี วิเคราะห์เนื้อเพลง เต้นประกอบเพลง และกิจกรรมดนตรีอื่น ๆ อีกมากมาย มาส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านการสื่อสารและด้านสติปัญญา ดนตรีบำบัดไม่ใช่การเรียนการสอนดนตรี ผู้รับบริการไม่จำเป็นต้องมีทักษะดนตรีมาก่อน ดนตรีบำบัดจึงเหมาะกับคนทุกช่วงอายุ อากา และระดับความสามารถ โดยนักดนตรีบำบัดที่จบด้านดนตรีบำบัดโดยตรงจะเป็นผู้ประเมินและวางแผนกิจกรรมดนตรีบำบัดให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับบริการแต่ละบุคคล ดนตรีบำบัดสำหรับเด็ก นักดนตรีบำบัดจะทำการประเมิน และเลือกใช้ดนตรี หรือกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมที่สุดกับเด็ก โดยคำนึงถึงความต้องการเฉพาะบุคคล ซึ่งประโยชน์ของดนตรีที่มีต่อเด็ก ๆ ได้แก่ ดนตรีจะช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัยของเด็ก ดนตรีช่วยสร้างประสบการณ์และแรงบันดาลใจในการเข้ารับการบำบัดด้วยความสนุกสนาน ดนตรีให้ความรู้สึกปลอดภัยในการเข้ารับบริการ ดนตรีบำบัดช่วยกระตุ้นทักษะทางด้านสติปัญญา ความคิด และความจำ ดนตรีบำบัดช่วยให้เด็ก ๆ จัดการกับความเครียด และความกังวลที่เกิดขึ้นได้ ดนตรีบำบัดช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการแสดงออก มีการสื่อสารและการเคลื่อนไหวของร่างกายที่ดี

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็น ที่ควรจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการพฤติกรรมด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนารูปแบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่หลากหลายสนับสนุนให้เกิดการบำบัดฟื้นฟูทางด้านปัญญา สังคมและด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อไป

^๑ <https://www.paolohospital.com/th-TH/phahol/Article/Details>.

ผู้วิจัยจึงได้เสนอโครงการดนตรีบำบัดและธรรมะศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไปยังกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพจังหวัดชัยภูมิ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และได้รับการสนับสนุน จึงได้จัดโครงการดนตรีบำบัดและธรรมะศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขึ้นในเขตอำเภอคอนสวรรค์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ปกครองและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ๒๐ คน จัดกิจกรรมต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๖ เดือน เดือนละ ๔ ครั้งรวมเป็น ๒๔ ครั้ง ได้เชิญครูผู้สอนดนตรีสอนดนตรีให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดระยะเวลาในการจัดโครงการและได้นิมนต์พระวิทยากรมาบรรยายธรรมะศึกษาให้ความรู้และจัดกิจกรรมการสวดมนต์ การนั่งสมาธิ ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตลอดระยะเวลาในการจัดโครงการเช่นกัน โดยให้ทางวิทยากรทั้งสองท่าน บันทึกกิจกรรมการสอนเป็นรายบุคคลและทำแบบสอบถามหลังจากการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในบ้านเรียนชัยปริญาต่อไป

๒. กิจกรรมธรรมะศึกษาคืออะไร ดำเนินการอย่างไร

กิจกรรมธรรมะศึกษาเป็นกิจกรรมที่ทางผู้จัดโครงการเชิญพระวิทยากรมาร่วมทำกิจกรรมด้วย เนื่องจากเด็กพิเศษแต่ละคนนั้นแสดงพฤติกรรมในระหว่างการจัดกิจกรรม มีการแสดงออกด้านพฤติกรรมที่มีความแตกต่างกัน มีการตอบสนองเรียนรู้ได้ไม่เหมือนกันซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ควรจะได้รับการส่งเสริมในด้านทักษะการเล่นดนตรีควบคู่กับการสวดมนต์ก่อนการเรียนดนตรีในแต่ละครั้ง เพื่อให้เด็กได้มีสมาธิ จดจ่อกับการเรียนดนตรี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งจะมีวิธีดำเนินการดังนี้

๑. ให้เด็กนั่งสมาธิก่อนเรียนดนตรีทุกครั้ง เพื่อให้เด็กเกิดสมาธิให้มีความสงบ ลดความกังวล
๒. เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางดนตรีให้กับเด็ก เกิดความรู้สึภาคภูมิใจกระตุ้นการรับรู้กระตุ้นประสาทสัมผัสการรับรู้ของเด็ก
๓. ผ่อนคลายความตึงเครียด ลดความวิตกกังวล และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ อันจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กในอนาคต
๔. เด็กจะมีการเรียนรู้ร่วมกับครูดนตรี ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมมากขึ้น

๔.๓ ประเมินผลกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์

๔.๑ แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ประเภทผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

๔.๑.๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๔.๑.๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

๔.๒ แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ

๔.๒.๑ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๔.๒.๒ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

๔.๓ แบบสอบถามสำหรับครูสอนดนตรี

๔.๓.๑ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๔.๓.๒ บันทึกหลังการสอนรายบุคคล

๔.๔ แบบสอบถามสำหรับวิทยากรธรรมศึกษา

๔.๔.๑ ประเมินการจัดกิจกรรมการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๔.๔.๒ บันทึกหลังการสอนรายบุคคล

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามผู้ปกครอง

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

ตารางที่ ๔.๑

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๑	๑๒.๕
หญิง	๗	๘๗.๕
รวม	๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าจำนวนผู้ปกครองตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕ และเพศชาย จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อ/แม่	๖	๗๕.๐
ปู่/ย่า	๐	๐
ตา/ยาย	๒	๒๕.๐
อื่นๆ	๐	๐

รวม	๘	๑๐๐
-----	---	-----

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าผู้ปกครองมีความเกี่ยวข้องกับเด็กเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่เป็นพ่อ/แม่ จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐ ตา/ยาย จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓

แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า ๒๐ ปี	๑	๑๒.๕
๒๐ - ๓๐ ปี	๐	๐
๓๐ - ๔๐ ปี	๒	๒๕.๐
๔๐ - ๕๐ ปี	๓	๓๗.๐
๕๐ ปี ขึ้นไป	๒	๒๕.๐
รวม	๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าผู้ปกครองจำแนกตามอายุเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่มีอายุ ๔๐ - ๕๐ ปี จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐ อายุ ๓๐ - ๔๐ ปี จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ อายุ ๕๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ และ น้อยกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔

แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทผู้เรียน

ประเภทผู้เรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	๖	๗๕.๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	๐	๐
เด็กพิการซ้อน	๐	๐
เด็กออทิสติก	๒	๒๕.๐
รวม	๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าประเภทของผู้เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕ เด็กออทิสติก จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

๔.๑.๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครอง (ก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม)

ตารางที่ ๔.๕

แสดงจำนวนการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครอง (ก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม)

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (ก่อนจัดกิจกรรม)		ระดับความสำคัญ (ก่อนจัดกิจกรรม)	ระดับความพึงพอใจ (หลังจัดกิจกรรม)		ระดับความสำคัญ (หลังจัดกิจกรรม)
	X	S.D		X	S.D	
๑. ลูกขึ้น เดินไปมา	๔.๖๓	๐.๕๑๘	มากที่สุด	๓.๗๕	๐.๗๐๗	มาก
๒. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่ นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม	๔.๒๕	๐.๔๖๓	มาก	๒.๕๐	๐.๙๒๖	ปานกลาง
๓. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง	๔.๖๓	๐.๕๑๘	มากที่สุด	๒.๑๓	๐.๙๙๑	น้อย
๔. ไม่รู้จักการรอคอย	๔.๖๓	๐.๕๑๘	มากที่สุด	๒.๖๓	๑.๓๐๒	ปานกลาง
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของ เมื่อมีอารมณ์โกรธ	๔.๖๓	๐.๕๑๘	มากที่สุด	๒.๕๐	๐.๕๓๕	ปานกลาง
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบ เมื่อมีผู้มาสนทนา	๔.๖๓	๐.๕๑๘	มากที่สุด	๒.๗๕	๐.๘๘๖	ปานกลาง
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ	๔.๓๘	๐.๕๑๘	มาก	๒.๗๕	๐.๗๐๗	ปานกลางน้อย
รวม	๔.๕๗	๐.๕๐๙	มากที่สุด	๒.๗๑	๐.๘๖๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๓๘ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๒๕

หลังการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก

หรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๓ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๑๓

สรุปภาพรวมจากความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ก่อนจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๕๗ อยู่ในระดับมากที่สุด

หลังจัดกิจกรรมเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กที่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๑ อยู่ในระดับ ปานกลาง

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

4.1.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

1. เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมแล้วเด็กมีรอยยิ้ม ร่าเริง แจ่มใส^๑
2. เด็กชอบร้องเพลง ชอบเต้นรำตามจังหวะเสียงดนตรี^๒
3. เด็กกล้าที่ออกเสียง^๓

๔.๒ แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ

๔.๒.๑ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้าง
 อารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอน
 สวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามครูการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ ๔. ๖

แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทผู้เรียน

ประเภทผู้เรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	๖	๗๕.๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	๐	๐
เด็กพิการซ้อน	๐	๐
เด็กออทิสติก	๒	๒๕.๐
รวม	๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าประเภทของผู้เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียงลำดับ
 จากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน ๖ คน คิดเป็น
 ร้อยละ ๗๕.๕ เด็กออทิสติก จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

^๑ สัมภาษณ์เชิงลึก นางอรณี สู้ศึก อายุ ๓๐ ปี, ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๒.๐๐ น.

^๒ สัมภาษณ์เชิงลึก นางสาวรัชณี จุลทะหว่า อายุ ๔๑ ปี, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๖, เวลา ๑๕.๐๐ น.

^๓ สัมภาษณ์เชิงลึก นางดวงใจ บุญยง อายุ ๕๒ ปี, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖, เวลา ๑๒.๐๐ น.

๔.๒.๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์
ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัด
ชัยภูมิ สำหรับครูการศึกษาพิเศษ(ก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม)

ตารางที่ ๔.๗

แสดงจำนวนการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการ
สร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ สำหรับครูการศึกษาพิเศษ (ก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม)

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (ก่อนจัดกิจกรรม)		ระดับความสำคัญ (ก่อนจัดกิจกรรม)	ระดับความพึงพอใจ (หลังจัดกิจกรรม)		ระดับความสำคัญ (หลังจัดกิจกรรม)
	X	S.D		X	S.D	
๖. ลูกขึ้น เดินไปมา	๔.๑๓	๐.๓๕๔	มาก	๓.๑๓	๐.๓๕๔	ปานกลาง
๗. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่ นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม	๔.๑๓	๐.๓๕๔	มาก	๒.๘๘	๐.๓๕๔	ปานกลาง
๘. ร้องให้ เอาแต่ใจตนเอง	๔.๐๐	๐.๐๐๐	มาก	๒.๓๘	๐.๕๑๘	น้อย
๙. ไม่รู้จักการรอคอย	๔.๑๓	๐.๓๕๔	มาก	๒.๓๘	๐.๕๑๘	ปานกลาง
๑๐. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของ เมื่อมีอารมณ์โกรธ	๔.๑๓	๐.๓๕๔	มาก	๒.๓๘	๐.๕๑๘	ปานกลาง
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบ เมื่อมีผู้มาสนทนา	๔.๒๕	๐.๔๖๓	มาก	๒.๕๐	๐.๕๓๕	ปานกลาง
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ	๔.๕๐	๐.๕๓๕	มากที่สุด	๒.๗๕	๐.๔๖๓	ปานกลางน้อย
รวม	๔.๑๗	๐.๓๔๔	มาก	๒.๖๒	๐.๔๖๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้าง
อารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัด
ชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะหงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็น
ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็น
ค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วม

กิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของ เมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๐๐

หลังการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กดีขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๑๓ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๘๘ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง ไม่รู้จักการรอคอย ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ มีค่าเฉลี่ยเท่า คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๓๘

สรุปภาพจากความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า **ก่อน**จัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๗ อยู่ในระดับมากที่สุด

หลังจัดกิจกรรมเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กที่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๒ อยู่ในระดับ ปานกลาง

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

๔.๑.๓ **ความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ)**
การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ^๔

๑. เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมแล้วเด็กมีความสุข รอยยิ้ม ร่าเริง แจ่มใส รู้จักแบ่งปัน
๒. เด็กชอบเสียงดนตรี กิจกรรมเข้าจังหวะ แสดงท่าทางเมื่อได้ยินเสียงดนตรี
๓. พัฒนาการทางการเรียนรู้ช้า ต้องทำซ้ำๆและทำบ่อยๆ
๔. เด็กกล้าแสดงออก ชอบเสียงดนตรี ชอบเล่นดนตรี เรียนรู้ได้เร็ว มีความจำที่ดี มีพัฒนาการได้ดีขึ้น
๕. มีเสียงพูดออกมาเบา ตามเสียงเพลง เด็กมีความนิ่ง สงบขึ้น ตามลำดับ

^๔ สัมภาษณ์เชิงลึก นางสาวชรี ศิริวัลย์อายุ ๓๐ ปี, ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๕.๐๐ น.

๔.๓ แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนดนตรี

๔.๓.๑ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้าง
 อารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์
 จังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามครูสอนดนตรี

ตารางที่ 4. 8

แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทผู้เรียน

ประเภทผู้เรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	๖	๗๕.๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	๐	๐
เด็กพิการซ้อน	๐	๐
เด็กออทิสติก	๒	๒๕.๐
รวม	๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าประเภทของผู้เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียงลำดับ
 จากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน ๖ คน คิดเป็น
 ร้อยละ ๗๕.๕ เด็กออทิสติก จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

๔.๓.๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับครูสอนดนตรี (หลังจัดกิจกรรม)

ตารางที่ ๔.๙

แสดงจำนวนการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับครูสอนดนตรี (หลังจัดกิจกรรม)

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (ก่อนจัดกิจกรรม)		ระดับความสำคัญ (ก่อนจัดกิจกรรม)
	X	S.D	
๑. ลูกขึ้น เดือนไปมา	๒.๗๕	๐.๔๖๓	ปานกลาง
๒. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่ นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม	๒.๒๕	๐.๔๖๓	น้อย
๓. ร้องให้ เอาแต่ใจตนเอง	๒.๗๕	๐.๔๖๓	ปานกลาง
๔. ไม่รู้จักการรอคอย	๒.๕๐	๐.๕๓๕	ปานกลาง
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อ มีอารมณ์โกรธ	๒.๓๘	๐.๕๑๘	ปานกลาง
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบ เมื่อมีผู้มาสนทนา	๒.๖๓	๐.๕๑๘	ปานกลาง
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ	๒.๕๐	๐.๕๓๕	ปานกลาง
รวม	๒.๕๓	๐.๔๙๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ ร้องให้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบได้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๓ไม่

รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๓๘ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๒๕

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

๔.๓.๓ ความคิดเห็นของครูสอนดนตรี ปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ^๕

ผลการจัดการเรียนการสอน

๑. นักเรียนเรียนรู้ได้ช้า และควรเพิ่มเวลาในการเรียนดนตรี
๒. นักเรียนจดจำเนื้อเพลงและตัวโน้ตได้ช้า

ปัญหาและอุปสรรค

๑. นักเรียนเข้าใจช้า ควรมีครูพี่เลี้ยงช่วยแนะนำในการเรียนทุกครั้ง
๒. การจดจำเนื้อเพลงและโน้ตเพลงช้า
๓. ควรเพิ่มเวลาเรียนในการฝึกซ้อม เพื่อให้ นักเรียนสนุกกับการเล่นดนตรี และเกิดความชำนาญ

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

๑. ควรเพิ่มเวลาในการฝึกซ้อม ควรหาเทคนิคในการสอนเครื่องดนตรี
๒. เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกอยากเล่นตามจังหวะเพลง
๓. ควรมีการสวดมนต์นั่งสมาธิก่อนเรียนทุกครั้งเพื่อให้จิตใจผ่อนคลาย

๔.๔ แบบสอบถามสำหรับวิทยากรธรรมศึกษา

๔.๔.๑ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามวิทยากรธรรมศึกษา

^๕ สัมภาษณ์เชิงลึก นายบุญอนันต์ ทราบพรมราช อายุ ๓๕ ปี, ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๖.๐๐

ตารางที่ ๔. ๑๐

แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทผู้เรียน

ประเภทผู้เรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	๖	๗๕.๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ	๐	๐
เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์	๐	๐
เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้	๐	๐
เด็กพิการซ้อน	๐	๐
เด็กออทิสติก	๒	๒๕.๐
รวม	๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าประเภทของผู้เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕ เด็กออทิสติก จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

๔.๔.๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับครูสอนดนตรี (หลังจัดกิจกรรม)

ตารางที่ ๔.๑๑

แสดงจำนวนการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับวิทยากรธรรมศึกษา (หลังจัดกิจกรรม)

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (ก่อนจัดกิจกรรม)		ระดับความสำคัญ (ก่อนจัดกิจกรรม)
	X	S.D	
๓. ลูกขึ้น เดือนไปมา	๒.๕๐	๐.๕๓๕	ปานกลาง
๔. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม	๒.๕๐	๐.๗๕๖	ปานกลาง

๓.ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง	๒.๗๕	๐.๗๐๗	ปานกลาง
๔.ไม่รู้จักรอคอย	๒.๖๓	๐.๕๑๘	ปานกลาง
๕.ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ	๒.๗๕	๐.๔๖๓	ปานกลาง
๖.ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบ เมื่อมีผู้มาสนทนา	๒.๗๕	๐.๔๖๓	ปานกลาง
๗.หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ	๒.๖๓	๐.๕๑๘	ปานกลาง
รวม	๒.๖๔	๐.๕๖๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมของเด็กจะ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบได้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่รู้จักรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๓ ลูกขี้เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

๔.๔.๓ ความคิดเห็นของวิทยากรธรรมศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ไว้ดังนี้^๖

ผลการจัดการเรียนการสอน

๑. นักเรียนสวดมนต์ยังไม่ค่อยได้
๒. ไม่มีสมาธิในการเรียน
๓. ฝึกให้นั่งนิ่งในช่วงเริ่มต้นของการเรียนก่อนสวดมนต์ไหว้พระ
๔. ครูพี่เลี้ยงช่วยดูแลแนะนำประกอบเป็นรายบุคคลในการสวดมนต์

ปัญหาและอุปสรรค

^๖ สัมภาษณ์เชิงลึก พระครูสุวิธานชัยคุณ (เข้ม อินทร์จำรงค์) อายุ ๔๘ ปี, ๒๐ กันยายน ๒๕๖๖, เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. นักเรียนเข้าใจซ้ำ ควรมีครูพี่เลี้ยงช่วยแนะนำในการเรียนทุกครั้ง
๒. นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียนควรเพิ่มเวลาเรียน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

๑. ควรมีครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำหรือประกบเป็นรายบุคคล
๒. ควรมีการสวดมนต์นั่งสมาธิก่อนเรียนทุกครั้งเพื่อให้จิตใจผ่อนคลาย และให้ทำซ้ำๆ

ทำบ่อยๆหลายครั้ง

บทที่ ๕

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอคอนสวรรค์จำนวน ๘ คน ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาจำนวน ๑ คน ครูผู้สอนดนตรีจำนวน ๑ คน วิทยากรธรรมศึกษาจำนวน ๑ คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังผลสรุปต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕ และเพศชาย จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ ตามลำดับ

มีความเกี่ยวข้องกับเด็กเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยส่วนใหญ่เป็นพ่อ/แม่ จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐ ตา/ยาย จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

ประเภทของผู้เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕ เด็กออทิสติกจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

๕.๒ อภิปรายผล

การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครอง และครูการศึกษาพิเศษ (ก่อนจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม) ดังนี้

สำหรับผู้ปกครอง

ก่อนการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะไม่กล้าพูด พูดน้อยหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๓ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๓๘ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่งไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๒๕

หลังการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมี

ความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๓ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๑๓

สรุปภาพจากความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ก่อนจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๕๗ อยู่ในระดับมากที่สุด

หลังจัดกิจกรรมเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กที่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๑ อยู่ในระดับ ปานกลาง

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

สำหรับครูการศึกษาพิเศษ

ก่อนการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่พฤติกรรมของเด็กจะหงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๐๐

หลังการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่พฤติกรรมของเด็กลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๑๓ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๘๘ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง ไม่รู้จักการรอคอย ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ มีค่าเฉลี่ยเท่า คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๓๘

สรุปภาพจากความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ก่อนจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๑๗ อยู่ในระดับมากที่สุด

หลังจัดกิจกรรมเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เด็กที่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๒ อยู่ในระดับ ปานกลาง

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

๕.๒.๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับครูดนตรีและวิทยากรสอนธรรมศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทของผู้เรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕ เด็กออทิสติกจำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ ตามลำดับ

สำหรับครูสอนดนตรี (บันทึกหลังการสอน)

การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๓ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๓๘ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๒๕

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

สำหรับวิทยากรธรรมศึกษา (บันทึกหลังการสอน)

การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะ ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๗๕ ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๖๓ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑. เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมแล้วเด็กมีรอยยิ้ม ร่าเริง แจ่มใส
๒. เด็กชอบร้องเพลง ชอบเต้นรำตามจังหวะเสียงดนตรี
๓. เด็กกล้าที่ออกเสียง

ความคิดเห็นของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๑. เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมแล้วเด็กมีความสุข รอยยิ้ม ร่าเริง แจ่มใส รู้จักแบ่งปัน
๒. เด็กชอบเสียงดนตรี กิจกรรมเข้าจังหวะ แสดงท่าทางเมื่อได้ยินเสียงดนตรี
๓. พัฒนาการทางการเรียนรู้ช้า ต้องทำซ้ำๆและทำบ่อยๆ
๔. เด็กกล้าแสดงออก ชอบเสียงดนตรี ชอบเล่นดนตรี เรียนรู้ได้เร็ว มีความจำที่ดี มีพัฒนาการได้ดีขึ้น
๕. มีเสียงพูดออกมาเบา ตามเสียงเพลง เด็กมีความนิ่ง สงบขึ้น ตามลำดับ

ความคิดเห็นของครูสอนดนตรี ปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ผลการจัดการเรียนการสอน

๑. นักเรียนเรียนรู้ได้ช้า และควรเพิ่มเวลาในการเรียนดนตรี
๒. นักเรียนจดจำเนื้อเพลงและตัวโน้ตได้ช้า

ปัญหาและอุปสรรค

๓. นักเรียนเข้าใจช้า ควรมีครูพี่เลี้ยงช่วยแนะนำในการเรียนทุกครั้ง
๔. การจดจำเนื้อเพลงและโน้ตเพลงช้า

๕. ควรเพิ่มเวลาเรียนในการฝึกซ้อม เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการเล่นดนตรี และเกิด

ความชำนาญ

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

๑. ควรเพิ่มเวลาในการฝึกซ้อม ควรหาเทคนิคในการสอนเครื่องดนตรี
๒. เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกอยากเล่นตามจังหวะเพลง
๓. ควรมีการสวดมนต์นั่งสมาธิก่อนเรียนทุกครั้งเพื่อให้จิตใจผ่อนคลาย

ความคิดเห็นของวิทยากรธรรมศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะ(อื่นๆ) การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ผลการจัดการเรียนการสอน

๑. นักเรียนสวดมนต์ยังไม่ค่อยได้
๒. ไม่มีสมาธิในการเรียน
๓. ฝึกให้นั่งนิ่งในช่วงเริ่มต้นของการเรียนก่อนสวดมนต์ไหว้พระ
๔. ครูที่เลี้ยงช่วยดูแลแนะนำประกบเป็นรายบุคคลในการสวดมนต์

ปัญหาและอุปสรรค

๑. นักเรียนเข้าใจช้า ควรมีครูที่เลี้ยงช่วยแนะนำในการเรียนทุกครั้ง
๒. นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียนควรเพิ่มเวลาเรียน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

๑. ควรมีครูที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำหรือประกบเป็นรายบุคคล
๒. ควรมีการสวดมนต์นั่งสมาธิก่อนเรียนทุกครั้งเพื่อให้จิตใจผ่อนคลาย และให้ทำซ้ำๆทำ

บ่อยๆหลายครั้ง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

รวมศักดิ์ เจียมศักดิ์. แนวทางการจัดการกิจกรรมดนตรีบำบัด สำหรับเด็กพิเศษ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ดนตรีเด็ก. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน). ๒๕๖๓. หน้า ๘๘-๙๐.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

เอกสารหนังสือ

กลุ่มดนตรีบำบัดภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟูคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. แนวทางการใช้ดนตรีบำบัดสำหรับผู้ป่วยและผู้พิการทางกาย. ม.ป.พ, ๒๕๕๔.

กรมการศาสนา. ธรรมศึกษาชั้นโท ฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐. หน้า ๑๐๙.

กรมการศาสนา. คู่มือสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็น. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐). หน้า ๒.

คู่มือครูดนตรีปลูกดอกไม้ในใจ. กรุงเทพฯ: หยีน หยาง การพิมพ์, ๒๕๕๗.

จิรภรณ์ อังวิทยาธรรม. ข้อดีของดนตรีบำบัด. ภาควิชาเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

เจ็ดนภา หัตถกิจโกศล. ดนตรีบำบัดสำหรับเด็กออทิสติก. วารสารการศึกษาศาสตร์, ๒๕๔๒.๑(๑), ๑๒-๑๔.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑. หน้า ๗๕.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. ดนตรีบำบัด: หลักการและสาระสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

ดวงเดือน พันธมนาวิน. จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร

นทรวีโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๘ .

ทรงฤทธิ์ ศรีสารคาม. ดนตรีบำบัด. นนทบุรี: สัมปัญญะ, ๒๕๕๙.

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๐.

ทศพร ประเสริฐสุข. ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา. รวมบทความทางวิชา

กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓ .

ธวัชชัย นาควงศ์. การสอนดนตรีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓.

ธนิต อยู่โพธิ์. อานุภาพพระปริตร. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

๒๕๓๗.

ธนิต อยู่โพธิ์. **อานุภาพพระปรีดีย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ธนุ แก้วโอภาส. **ศาสนาโลก**. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙.

นงนุช เพชรบุญวัฒน์. **ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ**. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕.

เบญจา ชลธารนนท์. **รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก, ๒๕๓๘.

ป๋วย แสงฉาย (แปล). **มิลินทปัญหาพร้อมด้วยอรรถกถาฎีกา**. กรุงเทพมหานคร: ส.ธรรมภักดี, ๒๕๓๐.

หน้า ๒๑๖ – ๒๑๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **อานุภาพพระปรีดีย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารี). **ตำนานการสวดมนต์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, ๒๕๑๖.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **อานุภาพพระปรีดีย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระมหาสมปอง ปมุทิตโต. **คัมภีร์อภิธานวรรณนา**. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒. หน้า ๔๔๙.

พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร, เอส.อาร์.พริ้นติ้ง เมส. โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

พระอัครวงศาจารย์. **สัตตนิทปกรณ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภูมิโล, ๒๕๓๓.

พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ. **มหัศจรรย์ทางจิต**. กรุงเทพมหานคร: เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๐๗.

พินิจ รัตนกุล **ธรรมลีลา**. ฉบับที่ ๘๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

ภณิดา ขนวิทาสีติกุล. **ความเข้มแข็งอดทนและสุขภาวะทางจิตของเยาวชนผู้ปฏิบัติธรรม**. กรณีศึกษาในกลุ่มยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย (บทคัดย่อ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการสวดมนต์ไหว้ของนักเรียน พ.ศ. ๒๕๐๓. ลงนามโดย มล.ปิ่นมาลากุล, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ-ผู้เขียน ศรียา นิยมธรรม. **ศาสตร์แห่งการบำบัดทางเลือกนครปฐม**. บริษัท ไอ คิว .บู๊ค.เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๕.

ศิริพร สันถวชาติ. **การปฏิบัติธรรมกับการอบรมพัฒนาร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุไทย (บทคัดย่อ)**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สมเด็จพระพรยาจารย์ราชานุภาพ. **ตำนานพระปรีดีย์**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, ๒๕๑๑.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. **ตำนานพระปรีดีย์**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์, ๒๕๑๑.

สิน พันธุ์พินิจ, **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**, กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชซิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

สถิติธรรม เพ็ญสุข. **อัจฉริยะอย่างไอน์สไตน์ด้วยเสียงดนตรี**. กรุงเทพฯ ปัญญาชน, ๒๕๕๕.

สุกรี เจริญสุข. **ศักยภาพความเป็นเลิศทางดนตรี: ดนตรีกับเด็ก**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕.

สุชีพ ปัญญาภาพ. **พระไตรปิฎกฉบับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

อารี นุ้ยบ้านด่านและคณะ. **ผลการสমনต์ความเครียดของนักศึกษา พยาบาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(บทคัดย่อ)**. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า ๒๕๕.

อารี ตัณฑ์เจริญรัตน์, **อารมณ์และสุขภาพจิต**, ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๓.

อุทัย หิรัญโต. **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา – มานุษยวิทยา**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, ๒๕๒๖.

งานวิจัย/วิทยานิพนธ์

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร, วารสาร BU ACADEMIC REVIEW. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๖. หน้า ๕๔ – ๖๔.

จิรวัดน์ ตันสุสิทธิ์ธนกุลม. **ผลของการจัดกิจกรรมเสริมทักษะดนตรีรายบุคคลที่มีต่อการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก**. กรณีศึกษาเด็กออทิสติก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนรวมสำหรับ เด็กออทิสติก โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๒.

ธนาภรณ์ ธนียธีรพันธ์. **การพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบเพลง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๗.

นันทิ์ เชียงชนะและสมชัย ตระการรุ่งนภา. **วิธีการบำบัดทางดนตรี**. การวิเคราะห์เนื้อหาจากงานวิจัย วารสารสาธารณสุขศาสตร์, ๒๕๕๘.

ประชัน จันทร์สุข, **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนอารมณ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล**. วิทยาลัยบรมราชชนนี กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา, ๒๕๕๔). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,

มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. **การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร**. วารสาร BU ACADEMIC REVIEW, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๖.

รุจิพัชญ์ อภิพัฒน์กิตติกุล **ผลของกิจกรรมดนตรีที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกและระดับประถมวัย**. ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาประถมวัยศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๖.

วรานิษฐ์ พิชิตยศวัฒน์. ประสิทธิผลของกิจกรรมดนตรีบำบัดต่อพัฒนาการทางสื่อความหมายและ
ปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนออทิสติก. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,
 ๒๕๕๕.

วิษุพันธ์ เชื้อเจริญ. ผลการใช้ดนตรีบำบัดแบบอิสระต่อพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของเด็กออทิสติก.
 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนการศึกษาพิเศษ บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕.

อุไรวรรณ พลจร. ผลของการสวดมนต์แบบพุทธต่อความวิตกกังวลของผู้ป่วยมะเร็งโลหิตวิทยาที่
ได้รับเคมีบำบัด. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๘. หน้า ๔๑.

ภาษาอังกฤษ

Adler R. F. (๒๐๐๖). Goals and treatment objectives, settings, and service delivery
 models for the school age years. In M. E. Humpal & C. Colwell (Eas.),
 Effective clinical practice in.

Akkstsdrtsnee, N. Threats of creative economy, Valume Bangkok Knowledge
 Management and Development Office. Public Organization (in Tha) ๒๐๑๒.

Music therapy: Early childhood and school age educational settings. Silver Spring, MD:
 American Music Therapy Association. Edith Hillman Boxill. (๑๙๘๕). Music Therapy for
 the Developmentally Disabled. Texas : Pro-ed.

Pung-ngam, K. Community and local self-governance. Bangkok Publishing House. (In
 Thai), ๒๐๑๐.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<https://completewellbecing.com/artocoe/rhythm-divine/>.

<http://www.thaihealth.or.th/Content/>.

<https://www.paolohospital.com/th-TH/phahol/Article/Details/>.

<https://th.rajanukul.go.th/preview-๔๘๒๘.html>.

http://www.rajanukul.go.th/new_admin/.

ภาคผนวก

ผนวก ก

หนังสือนำ

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

๔๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลียม ตำบลนาฝาย

อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระครูสุวิธานชัยคุณ (เข้ม อินทร์จ้านงค์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

ด้วยข้าพเจ้า นายสรศักดิ์ ไชยสกุลวงศ์ ได้รับอนุมัติทุนวิจัยสถาบันพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้เสร็จส่งตามกำหนดเวลาที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติไว้

ดังนั้นข้าพเจ้า จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำเร็จตามกำหนดเวลาสืบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ยื่นให้ข้อมูลวิจัย

พระครูสุวิธานชัยคุณ

(เข้ม อินทร์จ้านงค์)

สรศักดิ์

(อาจารย์สรศักดิ์ ไชยสกุลวงศ์)

อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นักวิจัย

โทร.๐๘๐-๓๖๒๕๖๗๑

Email :sancho1๖๓๖๒๕๙๓๖๖@gmail.com

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

๔๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหล็ย ตำบลนาฝาย

อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายอนันต์ ทราบพรมราช ครูผู้สอนดนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

ด้วยข้าพเจ้านายสรศักดิ์ ไชยสกุลวงศ์ ได้รับอนุมัติทุนวิจัยสถาบันพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้เสร็จส่งตามกำหนดเวลาที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติไว้

ดังนั้นข้าพเจ้า จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำเร็จตามกำหนดเวลาสืบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา

สรศักดิ์

(อาจารย์สรศักดิ์ ไชยสกุลวงศ์)

อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นายอนันต์ ทราบพรมราช

นักวิจัย

โทร.๐๘๐-๓๖๒๕๖๗๑

Email :sanchai๐๖๓๖๒๕๕๙๓๖๖@gmail.com

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

๔๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลียม ตำบลนาฝาย

อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ศน.ศิริ ศิริวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

ด้วยข้าพเจ้า นายสรรคชัย ไชยสกุลวงศ์ ได้รับอนุมัติทุนวิจัยสถาบันพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้เสร็จส่งตามกำหนดเวลาที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติไว้

ดังนั้นข้าพเจ้า จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำเร็จตามกำหนดเวลาสืบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(อาจารย์สรรคชัย ไชยสกุลวงศ์)

อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นักวิจัย

ศิริ

(นางสาวศิริ ศิริวาส)

๐๘๐-๓๖๒๕๖๗๑

ail :sanchoi๖๓๖๒๕๔๙๓๖@gmail.com

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

๔๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลียม ตำบลนาฝาย

อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นาง สวรรค์ชัย จุลทะนง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

ด้วยข้าพเจ้านายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์ ได้รับอนุมัติทุนวิจัยสถาบันพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้เสร็จส่งตามกำหนดเวลาที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติไว้

ดังนั้นข้าพเจ้า จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำเร็จตามกำหนดเวลาสืบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(อาจารย์สรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์)

อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นักวิจัย

โทร.๐๘๐-๓๖๒๕๖๗๑

Email :sanchoi๐๖๓๖๒๕๕๙๓๖๖@gmail.com

ที่ พิเศษ/๒๕๖๖

สำนักวิชาการวิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

๘๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลียม ตำบลนาฝาย

อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาว กฤษิยาณี อรอนทน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารการวิจัยเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย

ด้วยข้าพเจ้านายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์ ได้รับอนุมัติทุนวิจัยสถาบันพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้เสร็จส่งตามกำหนดเวลาที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติไว้

ดังนั้นข้าพเจ้า จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำเร็จตามกำหนดเวลาสืบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

(อาจารย์สรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์)

อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

นักวิจัย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับผู้ปกครอง)

ชื่อให้สัมภาษณ์. _____

ตำแหน่ง.. _____

หน่วยงาน _____

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น. สถานที่

.....

ส่วนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ” (ประเมินก่อนเรียน)

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

.....

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามเป็นความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับผู้ปกครอง)

๑. เพศ ชาย หญิง

๒. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อ/แม่ ปู่/ย่า
 ตา/ยาย อื่นๆ

๓. อายุ น้อยกว่า ๒๐ ปี ๒๐ - ๓๐ ปี
 ๓๐ - ๔๐ ปี ๔๐ - ๕๐ ปี

๕๐ ปี ขึ้น

๔. ประเภทผู้เรียน

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
 เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์
 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 เด็กพิการซ้อน
 เด็กออทิสติก

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงข้อละ ๑ เครื่องหมาย ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

หัวข้อการประเมิน	ระดับพฤติกรรม ก่อนการจัดกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ลูกขึ้น เดินไปมา					
๒. ไม่กล้าแสดงออก ขอบออยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม					
๓. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง					
๔. ไม่รู้จักการรอคอย					
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ					
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา					
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ					

ตอนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้....

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับผู้ปกครอง)

ชื่อให้สัมภาษณ์. _____

ตำแหน่ง.. _____

หน่วยงาน _____

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น. สถานที่.....

ส่วนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ” (ประเมินหลังเรียน)

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

.....

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามเป็นความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับผู้ปกครอง)

๑. เพศ ชาย หญิง

๒. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พ่อ/แม่ ปู่/ย่า
 ตา/ยาย อื่นๆ

๓. อายุ น้อยกว่า ๒๐ ปี ๒๐ - ๓๐ ปี
 ๓๐ - ๔๐ ปี ๔๐ - ๕๐ ปี

๕๐ ปี ขึ้น

๔. ประเภทผู้เรียน

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
 เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
 เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์
 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 เด็กพิการซ้อน
 เด็กออทิสติก

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงข้อละ ๑ เครื่องหมาย ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

หัวข้อการประเมิน	ระดับพฤติกรรม ก่อนการจัดกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒. ลูกขึ้น เดินไปมา					
๘. ไม่กล้าแสดงออก ขอบอู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม					
๙. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง					
๑๐. ไม่รู้จักการรอคอย					
๑๑. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ					
๑๒. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา					
๑๓. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ					

ตอนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

.....

.

....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้....

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับครูผู้สอนดนตรี)

ชื่อให้สัมภาษณ์. _____

ตำแหน่ง.. _____

หน่วยงาน _____

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น. สถานที่

.....

ส่วนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ ๓ บันทึกหลังการสอน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ”

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๓ บันทึกหลังการสอน เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

.....
ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามเป็นความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับครูผู้สอนดนตรี)

๑. ประเภทผู้เรียน

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์
- เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- เด็กพิการซ้อน
- เด็กออทิสติก

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัด ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงข้อละ ๑ เครื่องหมาย ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

หัวข้อการประเมิน	ระดับพฤติกรรม หลังการจัดกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ลูกขึ้น เดินไปมา					
๒. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม					
๓. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง					
๔. ไม่รู้จักการรอคอย					
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ					
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา					
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ					

ตอนที่ ๓ แบบบันทึกหลังการสอนรายบุคคล

๓.๑ ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.

.....

.

๓.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

.

.....

.

๓.๓ ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.

....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้....

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ให้ข้อมูล (สำหรับพระวิทยากรธรรมศึกษา)

ชื่อให้สัมภาษณ์. _____

ตำแหน่ง.. _____

หน่วยงาน _____

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น. สถานที่

.....

ส่วนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ ๓ แบบบันทึกหลังการสอน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ”

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๓ แบบบันทึกหลังการสอนเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

.....
ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามเป็นความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับวิทยากรธรรมศึกษา)

๑. ประเภทผู้เรียน

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์
- เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- เด็กพิการซ้อน
- เด็กออทิสติก

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงข้อละ ๑ เครื่องหมาย ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

หัวข้อการประเมิน	ระดับพฤติกรรม หลังการจัดกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ลูกขึ้น เดินไปมา					
๒. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม					
๓. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง					
๔. ไม่รู้จักการรอคอย					
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ					
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา					
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ					

ตอนที่ ๓ แบบบันทึกหลังการสอนรายบุคคล

๓.๑ ผลการจัดการเรียนการสอน

.....

.

.....

.

๓.๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....

.

.....

.

๓.๓ ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.

....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้....

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ให้ข้อมูล (สำหรับครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ)

ชื่อให้สัมภาษณ์. _____

ตำแหน่ง.. _____

หน่วยงาน _____

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น. สถานที่

.....

ส่วนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ”(ประเมินก่อนเรียน)

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

.....
ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามเป็นความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับครูผู้สอนศูนย์การศึกษา)

๑. ประเภทผู้เรียน

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์
- เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- เด็กพิการซ้อน
- เด็กออทิสติก

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงข้อละ ๑ เครื่องหมาย ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

หัวข้อการประเมิน	ระดับพฤติกรรม หลังการจัดกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ลูกขึ้น เดินไปมา					
๒. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม					
๓. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง					
๔. ไม่รู้จักการรอคอย					
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ					
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา					
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ					

ตอนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้....

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ)

ชื่อให้สัมภาษณ์. _____

ตำแหน่ง.. _____

หน่วยงาน _____

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น. สถานที่

.....

ส่วนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ”(ประเมินหลังเรียน)

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

.....
ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามเป็นความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (สำหรับครูผู้สอนศูนย์การศึกษา)

๑. ประเภทผู้เรียน

- เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
- เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์
- เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- เด็กพิการซ้อน

เด็กออทิสติก

ตอนที่ ๒ ประเมินการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงข้อละ ๑ เครื่องหมาย ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

หัวข้อการประเมิน	ระดับพฤติกรรม หลังการจัดกิจกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ลูกขึ้น เดินไปมา					
๒. ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่นิ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม					
๓. ร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง					
๔. ไม่รู้จักการรอคอย					
๕. ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ					
๖. ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์โต้ตอบเมื่อมีผู้มาสนทนา					
๗. หงุดหงิดง่ายเมื่อไม่พอใจ					

ตอนที่ ๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะ (อื่นๆ)

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

.....

.

....ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้....

ผนวก ค
ภาพประกอบ

เด็กรั้งสมาธิก่อนเรียนเพื่อให้เกิดสมาธิ

ครูพานักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนทุกครั้ง

พระสงฆ์พาทำกิจกรรมนำนักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียน

เด็กนั่งสวดมนต์ก่อนเรียนดนตรี

ครูผู้สอนแนะนำวิธีการเรียนดนตรีเบื้องต้นและกิจกรรมเข้าจังหวะ

เด็กนักเรียนนั่งเรียนดนตรีเป็นรอบวงกลม

ครูสอนการเล่นดนตรีเป็นรายบุคคล

ครูสอนวิธีการเล่นคีย์บอร์ดเป็นรายบุคคล

ครูและนักเรียนร่วมกันเก็บภาพหมู่

สัมภาษณ์พระวิทยากร พระครูสุวิธานชัยคุณ (เข้ม อินทร์จำนงค์)

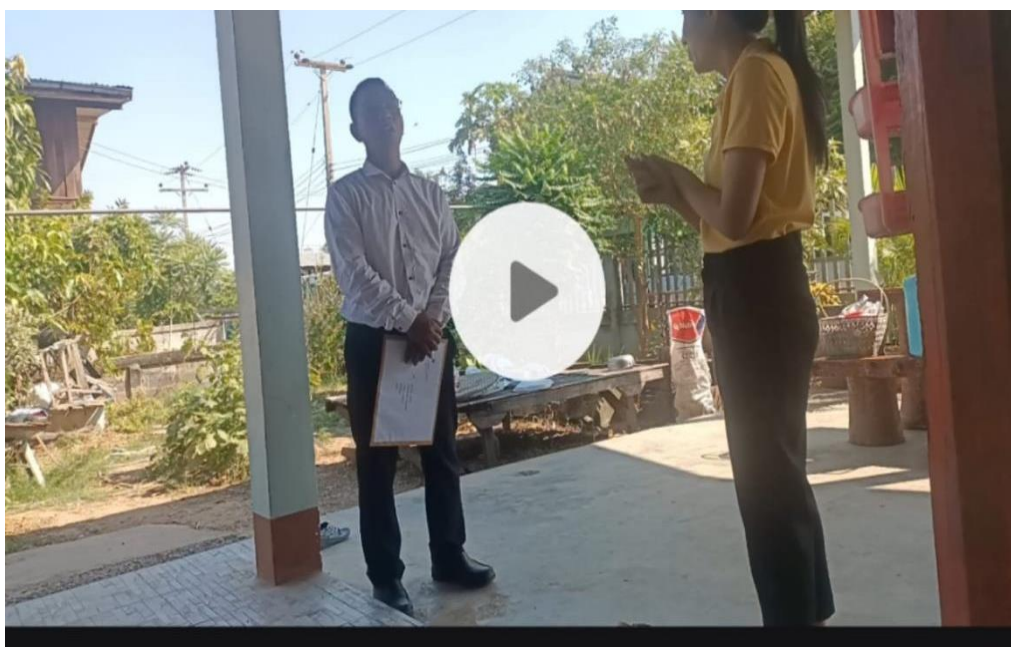
เก็บข้อมูลกับผู้ปกครองเด็กพิเศษ

สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กพิเศษ

สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กพิเศษ

เก็บข้อมูลกับผู้ปกครองเด็กพิเศษ

เก็บข้อมูลกับผู้ปกครองเด็กพิเศษ

สัมภาษณ์และสอบถามครูสอนดนตรีนายบุญอนันต์ ทราบพรมราช

แจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ นางสาววัชรี ศิริวัลย์

ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ

ผนวก จ
รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน ๘ คน

๑. นางสาวรัชณี จุลทะหว่า
๒. นางอรุณี สู้ศึก
๓. นางดวงใจ บุญยงค์
๔. นางเดือนเพ็ญ ปลายชัยภูมิ
๕. นางอุทัย เปรมมณี
๖. นางจิราพรรณ คำตา
๗. นางสาวลี รุ่งโรจน์
๘. นางเดือนใจ พิษขุนทด

ครูวิทยากรสอนดนตรี จำนวน ๑ คน

๑. นายบุญอนันต์ ทราบพรมราช

ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ คน

- ๑ นางสาววัชรี ศิริवालย์

พระวิทยากรธรรมศึกษา จำนวน ๑ คน

- ๑ พระครูสุวิธานชัยคุณ (เข้ม อินทร์จำนงค์)

ผนวก จ
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นายสรรค์ชัย ไชยสกุลวงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๑๗ อายุ ๔๙ ปี
ภูมิลำเนา	จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. ๒๕๕๒ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ) พ.ศ. ๒๕๕๔ บธ.บ. (การจัดการ)
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	๘๔ หมู่ ๔ หมู่บ้านหลุบเพ็ก ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๑๔๐
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการจัดการ เชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ๙๗ หมู่ ๑๔ บ้านโนนเหลื่อม ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐